

Western Cape Government • Wes-Kaapse Regering • URhulumente weNtshona Koloni

PROVINCE OF WESTERN CAPE

PROVINSIE WES-KAAP

Provincial Gazette Extraordinary

Buitengewone Provinsiale Koerant

7002

7002

Friday, 1 June 2012

Vrydag, 1 Junie 2012

Registered at the Post Office as a newspaper

As 'n nuusblad by die Poskantoor geregistreer

CONTENTS

*(*Copies are obtainable at Room M21, Provincial Legislature, 7 Wale Street, Cape Town 8001.)*

PROVINCIAL NOTICE

144 Hessequa Municipality: Rules of Order regulating the Conduct of Meetings	2
Hessequa Municipality: Outdoor Advertising and Signage By-law	16

INHOUD

*(*Afskrifte is verkrygbaar by Kamer M21, Provinsiale Wetgewer-gebou, Waalstraat 7, Kaapstad 8001.)*

PROVINSIALE KENNISGEWING

144 Hessequa Munisipaliteit: Verordening insake Reëls vir die Hou van Vergaderings	50
Hessequa Munisipaliteit: Verordening insake Buitereklame en Advertensietekens.....	66

PROVINCIAL NOTICE

The following Provincial Notice is published for general information.

ADV. B. GERBER,
DIRECTOR-GENERAL

Provincial Building,
Wale Street,
Cape Town.

P.N. 144/2012

PROVINSIALE KENNISGEWING

Die volgende Provinsiale Kennisgewing word vir algemene inligting gepubliseer.

ADV. B. GERBER,
DIREKTEUR-GENERAAL

Provinsiale-gebou,
Waalstraat,
Kaapstad.

1 June 2012

**RULES OF ORDER REGULATING THE CONDUCT OF
MEETINGS OF THE COUNCIL OF THE MUNICIPALITY OF HESSEQUA**

Under the provisions of section 156 of the Constitution of the Republic of South Africa, 1996, the Hessequa Municipality, enacts as follows:-

Table of Contents

1. Definitions

CHAPTER 1: APPLICATION OF RULES

2. Application
3. Supplementation

CHAPTER 2: MEETINGS

4. Commencement of meeting
5. Order of business
6. Speaker may introduce urgent matter
7. Business to be transacted
8. Meetings
9. Attendance at Meetings
10. Leave of Absence
11. Sanction for non-attendance
12. Minutes
13. Quorum

CHAPTER 3: DECISIONS

14. Unopposed Matters
15. Manner of Voting
16. Decisions
17. Unopposed issues

CHAPTER 4: PUBLIC ACCESS

18. Admittance of Public
19. Non-disclosure of matters
20. Exclusion of the public and media from meetings
21. Re-admission of public and media to meetings
22. Invitation to non-member
23. Deputations

CHAPTER 5: ORDER IN MEETINGS

24. Conduct of non-members and members of the public
25. Conduct of members
26. Offences

CHAPTER 6: RULES OF DEBATE

27. Member to address Chair
28. Order of Priority
29. Precedence of Speaker
30. Relevance
31. Right to Speak
32. Length of speeches
33. Re-introduction of motion or question
34. Notices of motion

35. Notices of questions
36. Absence of mover or questioner
37. Motions and questions on matters dealt with by a committee
38. Recommendation by Executive Mayor or committee regarded as motion
39. Questions
40. Motion of exigency
41. Motions of course
42. Points of order
43. Points of explanation
44. Withdrawal of motion, amendment or question
45. Speaker's ruling on points of order and explanation
46. Order of debate
47. Amendment of motion
48. Postponement of consideration of the matter
49. Adjournment of council to another date
50. Adjournment of council for a specified time
51. Adjournment of debate
52. Voting on a Matter
53. Removal of matter from the agenda

CHAPTER 7: PROCESS FOR ADOPTION OF BY-LAWS

54. Submission of draft by-laws
55. Submission by member
56. Submission by executive mayoral committee
57. First submission to council
58. Publication
59. Second submission to council
60. Debating procedure

CHAPTER 8: DRESS AND DRESS CODE

61. Dress

CHAPTER 9: MISCELLANEOUS PROVISIONS

53. Penalties
54. Revocation of by-laws
55. Short title and commencement

1. Definitions

In this by-law, the Afrikaans text prevails in the event of any conflict with the English text, and unless inconsistent with the context –

“**code**” means the Code of Conduct for Councillors set out in Section 54 and Schedule 1 of the Systems Act;

“**committee**” means a committee established by council in terms of section 79 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act 117 of 1998) and a portfolio committee of council in terms of section 80 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act 117 of 1998);

“**Constitution**” means the Constitution of the Republic of South Africa, 1996;

“**council**” means the municipal council of Hessequa;

“**EMC**” means the Executive Mayoral Committee which is not a committee of council;

“**MEC**” means the Member of the Executive Council responsible for local government in the province of the Western Cape;

“**meeting**” means the meetings of the municipal council as well as any committee and the EMC;

“**member**” means a member of the municipal council and its committees;

“**motion**” means a motion of which written notice is given by a member, but shall not include a motion as contemplated by sections 39 and 40 of the Systems Act;

“**municipal manager**” means the person appointed by council in terms of the Structures Act, or a person delegated by the municipal manager;

“**notice**” means notice given of meetings which notice must be in writing and it includes notice by electronic mail and cellular phone;

“**party**” means a party as defined in the Local Government: Municipal Structures Act, 1998;

“**rules**” means the provisions of this by-law (alternatively these Rules of Order);

“**Speaker**” means the member elected as chairperson of the council or any other member acting as chairperson of the council and the chairpersons of the committees of the council and members acting in those capacities;

“**Systems Act**” means the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act 32 of 2000);

“**Structures Act**” means the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act 117 of 1998); and

“**whip**” means a member of a party in the council who was appointed by that party as whip to assist (alternatively, together with the chief whip) with the functioning of the council in terms of this by-law.

CHAPTER 1: APPLICATION OF RULES

2. Application

(1) These rules apply to all meetings of Council as well as any committee of Council and the EMC and all meetings that are the result of any of the forementioned.

(2) Except where it is clearly inappropriate, a rule applying to members in any proceedings, shall also apply to a non-member who takes part in those proceedings with the approval of the Speaker.

3. Supplementation

(1) The Speaker may give a ruling in respect of any eventuality for which these rules do not provide and no further discussion shall be allowed on the ruling.

(2) The ruling of the Speaker shall be entered in the minutes.

CHAPTER 2: MEETINGS

4. Commencement of Meeting

The Speaker must take the chair precisely at the time for which the meeting is convened and must proceed immediately with the business of the meeting subject to section 13.

5. Order of Business

(1) The business of meetings will appear in the following order on the agenda –

- (a) election of acting Speaker, if necessary;
- (b) applications for leave of absence;
- (c) statements and communications by the Speaker;
- (d) statements and communications by the Executive Mayor;
- (e) confirmation of minutes;
- (f) interviews with deputations (if approved by the Speaker);
- (g) consideration of reports;
- (h) urgent matters submitted by the Municipal Manager;
- (i) consideration of notices of motion;
- (j) consideration of notices of questions;
- (k) consideration of motions of exigency;
- (l) consideration of items and matters not finalised;

(2) The Speaker may of his or her own volition change the order of the business appearing on the agenda.

- (3) A member who wishes to have the order of business on the agenda changed must approach the Speaker, or alternatively a whip, prior to the meeting.
- (4) Agendas may be provided in electronic format.

6. Speaker may introduce urgent matter

The Speaker may at any time and without notice make any statement or introduce urgent matters and such matters may be discussed if the majority of the members agree thereto.

7. Business to be transacted

Except as otherwise provided in these rules, no matter not specified in the agenda of a meeting of the Council shall be transacted at such meeting.

8. Meetings of Council

- (1) Council must meet at least quarterly and at least three working days notice must be given of every ordinary council meeting.
- (2) The Speaker shall decide when and where the Council meets, but if a majority of the members request the Speaker in writing to convene a meeting, the Speaker must convene a meeting at a time as set out in the request.
- (3) The Municipal Manager shall, at the direction of the Speaker, give notice in writing to each member of every meeting decided upon in terms of subsection (2).
- (4) The Municipal Manager shall give notice to the public of the day, time and venue of every meeting by publishing a notice in a local newspaper determined by him or her; provided that he or she may depart from this requirement when the time constraints make this impossible in respect of urgent meetings.

9. Attendance at Meetings

- (1) Every member attending a meeting of the Council or a committee of which he or she is a member must sign his or her name in the attendance register kept for such purpose.
- (2) A member must attend each meeting of the council or a committee of which he or she is a member except when –
 - (a) leave of absence is granted in terms of section 10; or
 - (b) the member is required to withdraw in terms of law.

10. Leave of Absence

A member who wishes to absent himself or herself from meetings must obtain prior leave of absence from Council, provided that the Speaker, on good cause, may grant leave of absence to a member who has been prevented by special circumstances from obtaining leave of absence from the Council and provided that and application for such leave is submitted in writing.

11. Sanction for non-attendance

- (1) A member who is absent without leave from a meeting or who fails to be present at the beginning of a meeting or who fails to remain in attendance at such meeting is in breach of these rules.
- (2) A committee consisting of the speaker and a whip of each party, appointed by council, must investigate and report to council on any transgression contemplated in subsection (1).
- (3) The committee appointed by council must conduct its work according to the fixed procedures determined by council from time to time.
- (4) If a committee finds that a member breached subsection (1), the member must be fined in terms of the fine schedule determined by the council from time to time.
- (5) A member who is absent from three or more consecutive meetings which he or she has to attend in terms of section 9, must vacate his or her office.

(6) Proceedings for the vacation of office of a member in terms of subsection (5) or for the imposition of a fine in terms of subsection (4) must be conducted in accordance with the fixed procedure determined by council in terms of subsection (3).

12. Minutes

(1) Minutes of the proceedings of meetings must be compiled in printed form and be confirmed by the Council at the next ordinary meeting and signed by the Speaker. In exceptional cases where there is uncertainty regarding a specific item in minutes, the minutes may be approved without that item, which item must then be approved at the next meeting in its existing or amended form.

(2) For the purpose of confirmation, the minutes shall be taken as read if a copy thereof was sent to each member within 24 hours before the next meeting.

(3) No motion or discussion shall be allowed on the minutes, except in connection with the correctness thereof.

13. Quorum

(1) A majority of the members shall constitute a quorum.

(2) If there is no quorum at the time for which the meeting is scheduled, the Speaker must take the chair as soon as a quorum is present.

(3) Whenever there is no quorum, the start of the meeting must be delayed for no longer than 30 minutes and if at the end of that period, there is no quorum, the Speaker must adjourn the meeting to another time, date and venue at his or her discretion and record the names of those members present.

(4) Whenever the Speaker is not present and there is no quorum, the start of the meeting must be delayed for no more than 30 minutes and if there is no quorum at the end of that period, no meeting shall take place and the municipal manager must record the names of the members present.

(5) Whenever during a meeting, there is no quorum, the Speaker must suspend the proceedings until a quorum is again present, provided that if after 10 minutes there is still no quorum the Speaker must adjourn the meeting.

(6) Whenever a meeting is adjourned owing to the absence of a quorum, the time of such adjournment, as well as the names of the members present, must be recorded in the minutes.

(7) The speaker must submit the names of absent members to the committee established in terms of section 11(2) for the purpose of an investigation to determine whether these rules have been breached.

CHAPTER 3: DECISIONS

14. Unopposed Matters

Whenever Council is called upon to consider a matter before it and there is no opposition from any member, a unanimous vote must be recorded in the minutes.

15. Manner of Voting

(1) The Speaker must put every opposed motion to the vote by calling upon the members to indicate by a show of hands, unless otherwise prescribed by law, whether they are for such motion or against it, whereupon the speaker must declare the result of such vote.

(2) Upon the Speaker's declaration of the result of a vote, a member may demand for his or her vote to be recorded against the decision concerned and the municipal manager shall ensure that such vote is recorded in the minutes.

(3) If there is an equality of votes in respect of a motion on which voting takes place in accordance with subsections (1) and (2), the Speaker must exercise his casting vote, in addition to his deliberative vote, provided that the Speaker may not exercise a casting vote in terms of any matter set out in section 160(2) of the Constitution of the Republic of South Africa, 1996.

(4) Immediately after a matter has been put to the vote, or immediately after a decision reached by a showing of hands, and the result of which is announced by the speaker, any two councillors may demand a head count, and the Speaker must request those councillors who support the demand to stand up in their places.

(5) Whenever a head count is going to take place, the Speaker must announce it and voting must commence immediately.

(6) Whenever a head count is taking place the municipal manager must call the names of all the councillors in alphabetical order, note the vote of every attending councillor as "for" or "against" and note the names of the absent members.

(7) The Speaker must announce the decision of council based on the result of the head count as well as the number of councillors who voted for and against the decision.

(8) All head count votes must be entered into the minutes.

16. Decisions

(1) In accordance with the Constitution of the Republic of South Africa, 1996, a supporting vote of a majority of the members is necessary to decide on –

- (a) the passing of by-laws;
- (b) the approval of the budget;
- (c) the imposition of rates and other taxes, levies and duties;
- (d) the raising of loans

(2) In accordance with the Structures Act, 1998 a supporting vote of at least two-thirds of the members is necessary to adopt a decision to dissolve the Council.

(3) All other questions are decided by a majority of votes cast.

17. Unopposed issues

(1) When a meeting has been in progress for at least one hour, the speaker may interrupt proceedings and instruct council to immediately deal with all unopposed issues.

(2) When all unopposed issues have been brought to a close, proceedings must be resumed at the point where it was interrupted, unless all other remaining matters have been postponed to the next meeting.

(3) An item on the agenda is deemed an opposed matter if, immediately after the speaker gave notice to the meeting that the matter is open for discussion, a member gives notice that he or she is intending to discuss such item, provided that no item is deemed opposed merely because questions are posed in connection therewith.

CHAPTER 4: PUBLIC ACCESS

18. Admittance of Public

The speaker must take reasonable steps to ensure public access to meetings (having regard to the capacity of the council chambers), the safety and conduct of the public at meetings and orderly conduct of meetings.

19. Non-disclosure of matters

(1) Whenever the municipal manager at his or her discretion has provisionally placed any matter on a part of the agenda which will not be disclosed to the public before the meeting, the speaker, when such matters are to be considered, must –

- (a) direct that all members of the public leave the venue of the meeting in respect of those items to be dealt with In-Committee; and
- (b) direct that the members consider whether it would be reasonable for any or all of the items on such part of the agenda to be considered without the

presence of the public, with due regard to section 160(7) of the Constitution of the Republic of South Africa, 1996, which requires that the public and media may only be excluded from being present at a meeting only when it is reasonable to do so, having regard to the nature of the business being transacted.

- (2) The motivation for the exclusion of the public must be minuted in full.
- (3) Any items from which the public will not be excluded, shall be considered directly after the procedure as set out in sub-section (1).

20. Exclusion of the public and media from meetings

- (1) The public, including the media, may be excluded from the meeting –
 - (a) where the speaker wishes to make a confidential announcement in terms of section 6; or
 - (b) where so decided by Council in terms of subsection (3).
- (2) The whip of a party may submit a motion, with reasons therefore, that the public and media should be excluded from a council meeting and if such motion is seconded, it must immediately and without discussion be put to the vote.
- (3) If, after due consideration by Council of the reasons stated such motion is carried, the place of meeting shall be cleared of all members of the public, including the media.
- (4) Members of the public do not have access to meetings of the EMC of the council.

21. Re-admission of public and media to meetings

- (1) A member may during the course of the meeting from which the public and the media were excluded, move “that the meeting again be opened” and state the reasons for such motion.
- (2) If such motion is seconded it shall be put to the vote forthwith without discussion.

22. Invitation to non-member

The speaker may invite a person who is not a member of council to address council or to attend a meeting in order to express his or her opinion on a matter before council. A time limit of 15 minutes, or any such time as may be allowed by the meeting, will apply.

23. Deputations

- (1) A deputation that wishes to make representations to council must give six weeks written notice to the municipal manager of such intention and must provide detail of the presentations that will be made and the source of the deputation.
- (2) Upon receipt of a notice in terms of subsection (1), the municipal manager must submit a report to the speaker, together with his or her comments and recommendations, and the speaker may decide whether to grant or refuse a request for such an audience, and if granted, upon which conditions.

CHAPTER 5: ORDER IN MEETINGS

24. Conduct of non-members and members of the public

If a non-member or member of the public misbehaves, behaves in an unseemly manner, or obstructs the business of any meeting, the Speaker may order that he or she should be removed from the meeting.

25. Conduct of members

- (1) If a member –
 - (a) misbehaves, or
 - (b) behaves in an unseemly manner, or
 - (c) obstructs the business of a meeting, or
 - (d) challenges the ruling of the Speaker on any point of order or ruling in terms of section 3(1), or

- (e) declines to withdraw any expression when required to do so by the chairperson, or
- (f) indulges in tedious repetition or unbecoming language, or
- (g) commits any breach of these rules,

the chairperson must direct such member to conduct himself or herself properly and, if speaking, to discontinue his or her speech.

(2) In the event of a persistent disregard of the directions of the chairperson, the chairperson shall direct such member to retire from the place of meeting for the remainder of the meeting and may, if necessary, cause him or her to be removed therefrom.

(3) If the speaker is compelled to act against a member in terms of subsection (2), the breach will be referred to the committee contemplated in section 11(2) and, if found guilty, the provisions of section 11(4) will apply.

26. Offences

Any member, non-member or member of the public who –

- (a) refuses or fails to comply with a direction of the speaker given in terms of sections 24 and 25; or
- (b) returns to the place of meeting prior to the conclusion of the meeting from which he was directed to retire; or
- (c) offers resistance whilst being removed from the place of meeting;

shall be guilty of an offence and liable on conviction to a fine as set out in the fines schedule but not exceeding R10 000.00 (ten thousand rand) or imprisonment not exceeding three months or the performance of community service of a suitable number of hours, with or without the stipulation that such a person may not attend any council meeting for a period of 12 months.

CHAPTER 6: RULES OF DEBATE

27. Member to address Chair

A member that speaks at a meeting must address the chair whilst standing and can address such meeting in any of the three official languages of the Province of the Western cape, as regulated by Council's communication policy.

28. Order of Priority

When a member wishes to address the council, he or she must first have the permission of the Speaker.

29. Precedence of Speaker

Whenever the Speaker addresses the meeting, all members must be silent so that the speaker may be heard without any interruption.

30. Relevance

- (1) A member who speaks must direct his or her speech strictly to the subject or matter under discussion or to an explanation or to a point of order.
- (2) No discussion shall be permitted –
 - (a) which will anticipate any matter on the agenda; or
 - (b) on any matter in respect of which a decision by a judicial or quasi-judicial body or a commission of enquiry is pending.

31. Right to Speak

- (1) A member may only speak once –
 - (a) to the matter before the council;
 - (b) to any motion before the council;
 - (c) to any amendments to the matter before the council;

- (d) to a matter or an amendment proposed or to be proposed by himself or herself;
 - (e) to a point of order or a question of privilege;
unless authorised by the speaker or as provided for in terms of these rules.
- (2) The mover of an original motion may speak to the motion and reply but in replying he or she shall strictly confine himself or herself to answering previous speakers and shall not introduce any new matter into the debate.
- (3) The right of reply shall not extend to the mover of an amendment which, having been carried, has become the substantive motion.

32. Length of speeches

- (1) Except with the consent of the speaker, no member may speak for more than five minutes on any matter.
- (2) The mover of an original motion or of any amendment may, however, speak for five minutes on such motion or amendment.

33. Re-introduction of motion or question

No motion which has been rejected by the Council and no question asked in terms of the rules and dealt with at any meeting may again be moved or asked within a period of three months of such meeting except with the consent of the speaker.

34. Notices of motion

- (1) The Speaker may not accept any motion except a motion of exigency or a motion of course unless notice thereof has been given in terms of subsection (2).
- (2) Every notice of intention by a member to introduce a motion must be in writing, motivated, signed and dated and delivered to the municipal manager at least eight working days before the date of the meeting on which it is intended to be introduced.

35. Notices of questions

- (1) The speaker may not accept any question unless notice thereof has been given in terms of subsection (2).
- (2) Every notice of intention by a member to introduce a question must be in writing, motivated, signed and dated and delivered to the municipal manager at least five working days before the date of the meeting on which it is intended to be introduced.
- (3) The member to whom such question is posed, may answer the question at the meeting referred to in subsection (2) or, if the member elects to answer the question in writing, he or she may do so within seven workdays of the date after the meeting.

36. Absence of mover or questioner

In the event of the mover or questioner not being present in his or her place at the meeting of the Council when called upon by the Speaker to move a motion or ask a question standing in his or her name on the agenda, such motion or question shall lapse, unless the original mover or questioner has notified the Speaker in writing of a substitute to move the motion or ask the question.

37. Motions and questions on matters dealt with by a committee

- (1) A member may not give notice of a motion or question in regard to any matter assigned to a committee unless such motion has previously been submitted to such committee or unless such motion is in the form of a reference to such committee.
- (2) The chairperson of a committee may, if he or she is of opinion that the matter is one of urgency, give notice of his or her intention to introduce a motion or ask a question on a matter assigned to such committee, notwithstanding the fact that such motion or question has not received the prior consideration of the committee.

38. Recommendation by committee regarded as motion

(1) The adoption of a recommendation contained in a report submitted by a committee to the council shall be deemed to have been moved by the chairman of such committee or in his or her absence by a member of such committee deputed by him or her to act at the time when the speaker of the meeting intimates that such recommendation is open for discussion, and no such motion need be seconded, nor shall the chairman of such committee be thereby precluded from exercising his or her right to speak thereon.

(2) The chairperson referred to in subsection (1), may, however, speak on the matter and reply but in replying he or she shall strictly confine himself or herself to answering previous speakers and shall not introduce any new matter into the debate.

39. Questions

(1) After any motion or amendment has been moved and seconded or at the conclusion of any speech thereon a member may ask any question relevant to such motion or amendment.

(2) No supplementary questions may be asked except by the member asking the original question and then only in respect of matters arising out of the reply to such original question.

(3) The speaker may not disallow any such question, provided that the member to whom such question is directed may either reply thereto forthwith or require that notice thereof be given in terms of Section 35.

40. Motion of exigency

(1) A member may direct the attention of the Council to any matter which does not appear on the agenda and of which no previous notice has been given, by stating briefly the subject of the matter and without comment thereon moving "that the motion to which attention has been directed be considered forthwith as a matter of exigency."

(2) Such motion is herein referred to as a motion of exigency.

(3) If such motion is seconded and carried by a majority of two thirds of the members present, the mover shall be permitted without notice to bring the matter under consideration by way of motion or question.

41. Motions of course

In addition to those provided for elsewhere in these rules, the following shall be regarded as motions of course –

(1) that preference is given to the consideration of any item on the agenda;

(2) that any report referred to in the agenda be noted, adopted, acted upon or referred back; and

(3) that any document before the Council be acted upon in the manner specified in the motion.

42. Points of order

A member may raise a point of order to call attention to a departure from these rules by stating the particular rule such member relies on, whereupon such member shall immediately be heard.

43. Points of explanation

The Speaker may allow a member to raise a point of explanation provided that such explanation shall be confined to some material part of the debate which may have been misunderstood.

44. Withdrawal of motion, amendment or question

(1) A motion or amendment may without debate and with the permission of the seconder and council, be withdrawn by the mover.

(2) A member may not speak on such motion or amendment after council has agreed to the withdrawal of such motion.

- (3) A question may be withdrawn by the member intending to put it.

45. Speaker's ruling on points of order and explanation

- (1) The ruling of the Speaker on a point of order or an explanation shall be final and not open to discussion.
(2) The ruling of the Speaker on any point of order raised as to the interpretation of these rules shall be entered in the minutes.

46. Order of debate

When a matter is under debate at any meeting of Council, no further motion shall during such discussion be received except the following –

- (a) that the motion be amended;
(b) that the consideration of the matter be postponed;
(c) that the public and the media be excluded;
(d) that the public and the media be readmitted;
(e) that council do now adjourn;
(f) that council adjourn for a specified time;
(g) that the debate be adjourned;
(h) that the matter be put to the vote;
(i) that council proceed to the next business.

47. Amendment of motion

- (1) Every amendment must be relevant to the motion on which it is moved.
(2) An amendment must, if required by the Speaker, be in writing, signed by the mover and handed to the Speaker
(3) An amendment must be read before being moved.
(4) An amendment must not be discussed or put to the Council until it has been seconded.
(5) If there are more than one amendment to a motion the amendment last proposed must be put to the vote first and if carried the matter shall be resolved accordingly.
(6) If the amendment last proposed is rejected the amendment proposed immediately prior to the last amendment shall be put to the vote.
(7) No further amendment shall be moved to a motion or amendment after the Speaker has commenced to take the vote upon such motion or amendment.

48. Postponement of consideration of the matter

- (1) A member may at the conclusion of a speech move that the consideration of the matter be postponed to a fixed or undetermined date.
(2) Such motion must be seconded but the motion need not be in writing, provided that the seconder shall not be permitted to speak. The mover shall be permitted to speak to the motion for a period not exceeding five minutes and the seconder shall not speak except for seconding the motion.
(3) Upon such motion being made the mover of the matter under debate may without prejudice to his or her ultimate right to reply if the motion that the matter be postponed is not carried, be heard in reply for five minutes, after which the motion shall be put to the vote without further debate.
(4) If the motion is carried, the matter shall be placed first on the agenda of matters to be considered at the meeting to which it has been postponed, provided that sections 5(2) and (3) shall not apply to such matter.

49. Adjournment of council to another date

- (1) A member who has not already participated in the debate on a matter then before the meeting may at any time except during the course of a speech by another member or while a vote is being taken move "that the council do now adjourn to another date".
(2) Such motion must be seconded but need not be in writing.

- (3) The mover shall be permitted to speak to the motion for a period not exceeding five minutes but the seconder shall not speak except for seconding the motion.
- (4) If the motion is carried the council shall forthwith adjourn; provided that the Speaker may direct that the meeting proceed first to dispose of business other than opposed business.
- (5) If the motion is not carried the speaker shall not accept another such motion until the period of half an hour has elapsed.
- (6) Save as is provided in subsection (3), no discussion on such motion shall be permitted, except that a member who has first indicated his or her opposition to such motion, may speak in opposition of the motion for not more than five minutes.
- (7) No amendment to such motion may be moved except in relation to the period of adjournment.
- (8) If a motion to adjourn a meeting has been carried during a debate and prior to the conclusion thereof, then upon consideration of the matter forming the subject of such debate at the adjourned meeting the member who moved the adjournment shall be entitled to speak first.
- (9) No business shall be transacted at an adjourned meeting except such business set out in the agenda for the meeting which is adjourned.

50. Adjournment of council for a specified time

- (1) A member may at any time except during the course of a speech by another member or while a vote is being taken request "that the Council now adjourn for a specified time, up to one hour" and such an adjournment may have the opportunity to caucus as purpose.
- (2) Such motion need not be in writing and prior notice is not required.
- (3) If the motion is carried the Council shall forthwith adjourn for the specified time.
- (4) If the motion is not approved by the Speaker, the member moving for the motion to be carried may request that it be put to the vote.
- (5) The speaker may limit the number of such motions.

51. Adjournment of debate

- (1) A member who has not yet participated in the debate then before Council, may at the conclusion of any speech move that the debate be adjourned.
- (2) Such motion must be seconded but need not be in writing.
- (3) The mover of such motion may speak to it for five minutes, but the seconder may not speak beyond formally seconding it.
- (4) Save as is provided in subsection (3) no discussion may be permitted on such motion except in relation to the period of adjournment and that the member who first indicated his or her opposition against such motion may speak in opposition thereto for five minutes.
- (5) If such motion is carried, the meeting proceeds to the next business on the agenda, and the discussion of the adjourned debate, unless otherwise resolved, is resumed at the next meeting.
- (6) On the resumption of the adjourned debate the member who moved the adjournment is entitled to speak first.
- (7) If the motion is not carried the speaker shall not accept another such motion until half an hour has elapsed.
- (8) A member may not move or second more than one motion for the adjournment of the debate during the course of that debate.

52. Voting on a matter

- (1) A member who has not yet participated in the debate on the matter then before Council, may at the conclusion of any speech, move that the matter be now put to the vote.
- (2) Subject to the provisions of subsection (3), no motion put in terms of subsection (1) shall be open to discussion.

(3) The mover of a matter under discussion may, when a motion has been put in terms of subsection (1), speak on such motion for not more than five minutes, whereupon the said motion shall be put to the vote without any further discussion.

53. Removal of matter from the agenda

(1) A member who has not yet participated in the debate on the matter then before Council, may during such debate at the conclusion of any speech, move that the matter be removed from the agenda.

(2) Subject to the provisions of subsection (3), no motion put in terms of subsection (1) shall be open to discussion.

(3) The mover of a matter under discussion may, when a motion has been put in terms of subsection (1), speak on such motion for not more than five minutes, whereupon the said motion shall be put to the vote without any further discussion.

(4) If such a motion is carried, the matter under discussion shall not be further pursued.

CHAPTER 7: PROCESS FOR ADOPTION OF BY-LAWS

54. Submission of draft by-laws

A by-law may only be introduced by a member or the EMC.

55. Submission by member

(1) A member introduces a by-law by submitting it to the speaker together with a memorandum stating the objectives of the by-law.

(2) Upon receipt of a draft by-law and its accompanying memorandum in terms of subsection (1), the speaker must submit such by-law and memorandum to the EMC for consideration.

(3) The speaker must obtain the comments of the municipal manager regarding the contents of the draft by-law and may request comment from any person.

(4) The EMC must consider the draft by-law within three months after receipt thereof from the speaker and must submit a report in the form contemplated in section 58(1) to council.

56. Submission by executive mayoral committee

(1) The EMC may submit a draft by-law to council on its own volition or after consideration of a request submitted by the municipal manager.

(2) If the EMC decides to submit a draft by-law on its own volition, it must obtain the comments of the municipal manager on the contents thereof and may request comment from any person.

(3) The EMC must submit a report to council on the proposal to submit a draft by-law in the form contemplated in section 58(1).

57. First submission to council

(1) A draft by-law submitted by a member or the EMC, must be submitted to council in the following form –

- (a) an executive summary of the by-law;
- (b) the need to regulate the conduct addressed by the draft by-law;
- (c) the content of the draft by-law;
- (d) any other by-law that must be repealed or amended if the draft is adopted;
- (e) any relevant comments or proposals; and
- (f) a recommendation.

(2) After consideration of the report contemplated in subsection (1) council must resolve to reject the draft or to adopt it in principle.

(3) If a proposed by-law is rejected by council, no by-law with the same contents may be submitted to council within a period of six months of the date of such rejection.

(4) When a proposed by-law is adopted in principle, it must be advertised for public comment.

58. Publication

(1) The municipal manager must, as soon as possible after a by-law has been adopted in principle, publish the draft by-law in such a way that the public will have the opportunity to make representations in connection therewith.

(2) Publication must be in the official languages of the province.

59. Second submission to council

(1) The municipal manager must, as soon as possible after the closing date for representations by the public, submit a report to the EMC together with –

(a) a copy of the proposed by-law;

(b) copies of the advertisements in which the public was invited to submit representations;

(c) any comments received from the public; and

(d) any comments from the administration.

(2) If a proposed by-law is rejected by council, no by-law with the same contents may be submitted to council within a period of six months of the date of such rejection.

(3) When a by-law is adopted after consideration thereof, it must be published in the *Provincial Gazette*.

60. Debating procedure

The rules regarding debating are also applicable to the legislative process.

CHAPTER 8: DRESS AND DRESS CODE

61. Dress

(1) A member must at all times when acting in an official capacity or when representing council, be dressed according to the guidelines set out in the Hessequa Dress Code policy.

(2) A member who fails to comply with the requirements of subsection (1) shall be fined in terms of the fine schedule determined by council from time to time.

CHAPTER 9: MISCELLANEOUS PROVISIONS

62. Penalties

A person who has committed an offence in terms of this by-law is, on conviction, and subject to penalties prescribed in any other law, liable to a fine or in default of payment, to imprisonment, or to such imprisonment without the option of a fine, or to both such fine and such imprisonment, and in the case of a successive or continuing offence, to a fine for every day such offence continues, or in default of payment thereof, to imprisonment.

63. Revocation of by-laws

The provisions of any by-laws previously promulgated by the municipality or by any of the disestablished municipalities now incorporated in the municipality, are hereby repealed as far as they relate to matters provided for in this by-law, and insofar as it has been made applicable to the municipality by the authorisation for the execution of powers and functions in terms of section 84(3) of the Local Government: Municipal Structures Act, Act 117 of 1998.

64. Short title and commencement

This by-law shall be known as the Rules of Order By-law and shall come into operation on the date of publication thereof in the *Provincial Gazette*.

HESSEQUA MUNICIPALITY OUTDOOR ADVERTISING AND SIGNAGE BY-LAW

Under the provisions of section 156 of the Constitution of the Republic of South Africa, 1996 the Hessequa municipality, enacts as follows:-

Table of contents

1. Definitions
2. Principles and objectives

CHAPTER 1: SUBMISSION OF APPLICATIONS, CHARGES AND GENERAL FACTORS IN CONSIDERING APPROVAL, AMENDMENTS AND CONDITIONS TO APPROVAL, FACTORS RELATING TO SPECIFIC SIGNS, AREAS OF CONTROL AND COMMERCIAL SPONSORED SIGNS

3. Submission of applications
4. Charges and general factors in considering approval, amendments, conditions to approval
5. Factors relating to specific signs, areas of control, and commercial sponsored signs

CHAPTER 2: STANDARD CONDITIONS FOR APPROVAL, REQUIREMENTS, AND APPROVAL

6. Standard conditions for approval
7. Electrical requirements
8. Illumination requirements
9. Road traffic safety requirements
10. Legal requirements
11. Approval

CHAPTER 3: GENERAL PROVISIONS

12. Appeal
13. Signs for which municipality's approval not required
14. Disfigurement
15. Damage to municipal property
16. Entry and inspections
17. Offences
18. Presumptions
19. Enforcement and removal of signs
20. Service of notices
21. Liaison forums in community
22. Magistrate's court jurisdiction
23. Exemptions
24. Repeal of by-laws
25. Transitional arrangements
26. Short title and commencement

SCHEDULES

Schedule 1: Areas of control

Schedule 2: Billboards

Schedule 3: Locality bound freestanding and composite signs

Schedule 4: Signs attached to walls of buildings (Flat and Projecting Signs)

- Schedule 5: Sky signs
- Schedule 6: Roof signs
- Schedule 7: Signs on a verandah, balcony, canopy, supporting columns, pillars and posts
- Schedule 8: Signs on boundary walls, fences and construction sites
- Schedule 9: Newspaper headline posters
- Schedule 10: Banners, flags and balloons
- Schedule 11: Posters
- Schedule 12: Estate Agent signs
- Schedule 13: Loose portable signs
- Schedule 14: Aerial signs
- Schedule 15: Transit Advertising
- Schedule 16: Signs on Municipal Land/Buildings
- Schedule 17: Signs by/for Non-Profit Bodies

1. Definitions

In this by-law, unless the context otherwise indicates –

“**advertising structure**” means any physical structure built to display a sign;

“**advertisement**” means any representation of a word, name, letter, figure or object or an abbreviation of a word or name, or any symbol, or any light which is not intended solely for illumination or as a warning against any dangers and “**advertising**” has a similar meaning;

“**aerial sign**” means a sign that is displayed or performed in the air, including but not limited to balloons and blimps that can be viewed from within the municipality’s area of jurisdiction;

“**approval**” means approval by the municipality and “**approve**” has a corresponding meaning;

“**areas of control**” means those areas set out in Schedule 1 of the by-law; and which may be modified or amended from time to time, which amendments and modifications will be graphically depicted by way of maps as prepared by the municipality.

“**banner**” means any material upon which a sign is displayed in such a manner as to be fully legible in windless conditions, attached to one or more ropes, poles or flagstaves projecting vertically, horizontally or at an angle, or attached to buildings or special structures, but excludes banners carried as part of a procession. A flag which is not displayed on an approved flag pole shall for the purposes of this by-law be deemed to be a banner;

“**billboard**” means any screen or board which stands free and is larger than 4,5 m² in total area; which is supported by, or consists of, a structure used, for the purpose of posting, displaying or exhibiting a sign;

“**class 2 roads**” means the roads which form the primary network for the urban areas as a whole and which are characterised by high volumes, restricted access and fairly high speeds;

“**class 3 roads**” means roads that distribute traffic between the principal residential, industrial and business districts of the town and which form the link between the primary network (class 2 roads) and the roads within residential areas;

“**clear height**”, in relation to a sign, means the vertical distance between the lowest edge of the sign and the natural level of the surrounding ground, footway or roadway immediately below the sign;

“**commercial advertising**” means any words, letters, logos, figures, symbols, pictures relating to the name of a business, trade, partnership, individual, or any information, recommendation or exhortation in respect of any particular goods manufactured or sold,

or any particular services rendered or offered, or any event for commerce or entertainment, including sporting events;

“commercially sponsored sign” means a sign which advertises goods or services, but the erection of which has a secondary purpose, which is to promote or contribute to some recognised public or community goal or function;

“common boundary façade” means any façade of a building which is built abutting a rear or side boundary of an erf and which façade is blank, that is, having no architectural features, which includes windows;

“composite sign” means a single freestanding advertising structure for the display of more than one sign;

“consultant” means a suitably qualified independent person or company that acts on behalf of, or as an agent of, an applicant for approval of a sign in terms of this by-law;

“continuing offence” means an offence in terms of this by-law, which offence continues to exist after the expiry of the notice period referred to in a notice served in terms of this by-law;

“custom made design” means the design of any sign, which features special effects such as specialist character cut outs or shapes or three dimensional presentations or moving parts or a combination thereof, and which is uniquely designed or constructed for erection in a particular location;

“development board” means a sign displayed at premises upon which building operations are currently in progress and relating to any services being provided, work being done or goods being supplied in connection with such building operations, but excludes contract boards for building and civil engineering projects as required in terms of the National Building Regulations and Control Act, 1977 (Act 103 of 1977);

“display” means the display of a sign and includes the erection of any billboard, sign or structure intended solely or primarily for the support of a sign or billboard, and includes the display of a sign of a business, trade partnership or individual connected with the contents of the sign or sign, and **“displayed”** has a corresponding meaning;

“electronic sign” means a sign which has an electronically controlled, illuminated display surface which allows all, or a portion, of the sign to be changed or illuminated in different ways;

“Environmental Impact Assessment” (EIA) means an assessment carried out in accordance with the municipality’s guidelines for outdoor advertising;

“estate agency” means a person who markets or sells properties with or without buildings erected thereon and includes a private sale by the owner of property and

“estate agent” has a corresponding meaning;

“existing sign” means any sign previously approved by the municipality;

“flat sign” means a sign which is affixed to, or painted directly onto a wall of a building but not onto or over windows or doors or architectural articulations and which at no point projects more than 250 mm in front of the surface of such wall;

“freestanding sign” means any sign or group of signs contained or displayed on one freestanding structure which is not attached to a building or to any structure or object not intended to be used for the primary purpose of advertising;

“gateway route” means a prominent route with an entrance to or exit from a specific part of the municipality’s jurisdiction, consisting of man-made or natural features and creating a strong sense of arrival or departure and which is consistent with city planning or development framework plans or policy, and which may be geographically depicted by way of maps or listed by the municipality.

“graphic” includes but is not limited to any component which contributes to the visual appearance or aesthetics of a sign, including its background;

“**headline poster**” means a temporary poster advertising the contents of a daily or weekly newspaper;

“**height of a sign**” is calculated by measuring the vertical distance between the uppermost and lowest parts of the advertising panel;

“**Heritage Impact Assessment**” (HIA) means a visual and contextual assessment of the impact that any proposed sign may have on the cultural heritage, whether built or recognised at the locality where the proposed sign will be displayed;

“**internally illuminated sign**” means an advertisement or structure used to display an advertisement which has been installed with electrical or other power and an artificial light source which is fully or partially enclosed within the structure or sign and which light is intended to illuminate the advertisement or a portion thereof;

“**law**” means any law, proclamation, ordinance, Act of Parliament or Provincial Legislature, or any other enactment having the force of law;

“**locality bound advertising**” means any sign displayed on a specific erf, premises or building and may include such a sign on municipal owned land, adjacent to, abutting on or within 5 metres of the aforementioned erf, premises or building, which sign refers to an activity, product, service or attraction, located, rendered or provided on or from that erf or those premises;

“**loose portable sign**” means a freestanding locality bound notice or advertising board placed or erected in the road reserve or in a public open space;

“**movable sign**” means a sign not permanently fixed and not intended to remain fixed in one position, but does not include any moving part on a fixed permanent sign;

“**municipality**” means the municipality of Hessequa established in terms of Section 12 of the Municipal Structures Act, 117 of 1998, and includes any political structure, political office bearer, councillor, duly authorised agent thereof or any employee thereof acting in connection with this by-law by virtue of a power vested in the municipality and delegated or sub-delegated to such political structure, political office bearer, councillor, agent or employee;

“**new sign**” means any sign first displayed after the promulgation of this by-law;

“**non-profit body**” means a body established primarily to promote a community goal or benefit without direct or personal financial gain, and may include educational, sporting, medical, municipal departments, bodies as well as charities or community organizations;

“**organ of state**” means:

(a) any department of state or administration in the national, provincial or local sphere of government;

(b) any other functionary or institution –

(i) exercising a power or performing a function in terms of the Constitution or a provincial constitution; or

(ii) exercising a public power or performing a public function in terms of any other Legislation;

“**overall height**”, in relation to a sign, means the vertical distance between the uppermost edge of the sign and the finished level of the ground, footway or roadway immediately below the centre point of the sign;

“**perimeter of an intersection**” means the perimeter of the area embraced within the prolongation of the road reserve lines of two or more public roads that join one another at any angle, whether or not one such public road crosses the other;

“**person**” includes:

(a) any organ of state;

(b) any company incorporated or registered as such under any law; and

(c) any body of persons, whether incorporated or not, functioning as a single entity for whatever purpose;

“**poster**” means temporary signs capable of being attached to the Municipal electrical light standards or pasted to fixed structures to advertise events or campaigns, including elections or referenda of limited duration and excluding signs advertising markets, exhibitions or events which are held on a regular basis;

“**projected sign**” means any sign projected by a laser projector, video projector, or other apparatus;

“**projecting sign**” means a sign which is affixed to a wall of a building and which at some point projects more than 250 mm in front of the surface of such wall;

“**public façade**” means any façade of a building that has architectural articulations and which is visible to the public

“**public place**” means any public road, public street, thoroughfare, bridge, subway, footway, foot pavement, footpath, sidewalk, (or similar pedestrian portion of a road reserve), lane, square, open space, garden, park or enclosed place vested in the municipality, or other state authority or indicated as such on the Surveyor General’s records, or utilized by the public or zoned as such in terms of the applicable zoning scheme;

“**public road**” means public road as defined in the National Road Traffic Act, 1996 (Act 93 of 1996);

“**road reserve**” means the area contained within the statutory width of a road, and includes roadways, shoulders and sidewalks and the airspace above such roadways, shoulders and sidewalks and all other areas within the road reserve boundary;

“**roadway**” means that portion of a road, street or thoroughfare improved, constructed or intended for vehicular traffic as defined in the National Road Traffic Act, 1996;

“**roof sign**” means a sign affixed to a roof of a building where the top edge of any point of that sign does not exceed the height of the roof plane to which it is affixed;

“**scenic drive**” means a road designated as such on an approved zoning scheme or from which landscapes or features of aesthetic or cultural significance can be seen or viewed as designated by the municipality;

“**security sign**” means an outdoor sign for neighborhood watch and similar schemes, and a sign containing the name, logo, address and telephone number of a security company contracted to protect, or security system installed to protect, the premises on which the sign is displayed;

“**service station facility sign**” means freestanding signs at petrol filling stations, roadside rest and service areas and includes service station pylon signs;

“**shop**” means a building used for retail trade or services;

“**sign**” means any object, product, replica, advertising structure, mural, device or board which is used to publicly display a sign or which is in itself a sign and includes a poster, billboard and an advertisement which is included in the architectural design of a building or structure;

“**signalized traffic intersection**” means an intersection controlled by traffic signals;

“**sky sign**” means a sign where the top edge of any point of that sign exceeds the height of the roof plane to which it is affixed;

“**sponsored sign**” means a sign, the primary purpose of which is not to advertise goods or services but which displays a graphic or content which promotes community or public awareness of a recognised public or community goal;

“**street name signs**” means pole-mounted, double-sided, internally illuminated or unilluminated signs displayed in combination with names of streets, not exceeding 1 m²;

“**street furniture**” means public facilities and structures which are not intended primarily for advertising and includes but is not limited to seating benches, planters,

bins, pole mounted bins, bus shelters, sidewalk clocks, drinking fountains, Telkom boxes, traffic signal controllers, electricity boxes, post boxes and telephone booths, but excludes road traffic signs, traffic signals, street lights or any other road-related structures;

“**temporary signs**” means signs which are displayed for a maximum period of 14 days, or such other period as may be approved by the municipality;

“**thickness**”, in relation to a projecting sign, means the width of such sign measured parallel to the plane of the main wall to which such sign is affixed;

“**third-party advertising**” means the advertising of goods or services that are not made, procured, sold or delivered from the property on which the sign or sign advertising those goods or services is fixed or placed, and includes advertising which is not locality bound.

“**three dimensional sign**” means a sign containing more than 2 dimensions, including product replicas;

“**Traffic Impact Assessment**” (TIA) means a study carried out by a registered professional engineer with demonstrable experience in the field of traffic engineering that investigates the impact a proposed sign may have on vehicle, pedestrian, or cyclist safety and traffic operation, which study should recommend any mitigating measures that may be required as a result of that impact;

“**traffic sign**” means a road traffic sign as prescribed in the National Road Traffic Act, 1996;

“**traffic signal**” means a road traffic signal as prescribed in the National Road Traffic Act, 1996;

“**transit advertising**” means advertising by means of a movable sign which is capable of being transported by road either on or in conjunction with a motorized vehicle, including trailers primarily used for advertising;

“**transportation terminals**” means any area designated by the municipality as such, where the formal interchange of modes of public transport takes place by the public, including, but not limited to designated railway stations, official taxi terminals and bus terminals;

“**urban edge line**” means a predetermined point to point boundary line as determined by the municipality, which has as its purpose, the containment of urban development;

“**verandah**” includes a cantilevered canopy and sunblind;

“**window signs**” means signs which are temporarily or permanently painted on, or attached to the window-glass of a building;

“**zone**” means a land use zone as set out in the relevant zoning schemes or Town Planning Regulations as amended from time to time and applicable to any erf on which a sign is displayed or intended to be displayed and “**zoning**” has a corresponding meaning.

2. Principles and objectives

The object of this by-law is to regulate outdoor advertising in the jurisdiction of the Hessequa municipality in a manner that is sensitive to the environmental quality of different parts of Hessequa municipality. It seeks to strike a balance between outdoor advertising opportunities and economic development on the one hand, and the conservation of visual-, tourist-, environmental- and heritage characteristics and traffic safety on the other hand. It further needs to ensure that outdoor advertising respects the integrity of any site on which it is displayed, and complements the character of the locality in which it is displayed; the by-law thus aims to provide a set of regulations

governing the use of land and buildings for outdoor advertising and signage and for matters incidental thereto.

CHAPTER 1
SUBMISSION OF APPLICATIONS, CHARGES AND GENERAL FACTORS IN
CONSIDERING APPROVAL, AMENDMENTS AND CONDITIONS TO APPROVAL,
FACTORS RELATING TO SPECIFIC SIGNS, AREAS OF CONTROL AND
COMMERCIAL SPONSORED SIGNS

3. Submission of applications

- (1) Other than those signs referred to in section 13(3) to 13(10), no person may display any advertisement or erect or use any sign for advertising purposes without the municipality's approval in terms of this by-law and any other applicable legislation.
- (2) Every person intending to display a new sign or to alter or to add to an existing approved sign or submitting a signage plan in terms of a Site Development Plan proposal, must apply in writing to the municipality which application must be accompanied by the following information in duplicate:
 - (a) a site plan, drawn to a scale of not less than 1:200, showing the following-
 - (i) the site on which it is proposed that the sign is to be erected or displayed;
 - (ii) the position of the sign and the building, if any, to which it is to be attached;
 - (iii) every building and the existing signs on the site;
 - (iv) existing and proposed landscaping, traffic signals and road traffic signs; and
 - (v) the positions, with dimensions, of the sign in relation to the boundaries of the site and the location of the streets abutting the site, together with its existing approved zoning conditions;
 - (b) a drawing, which complies with the requirements of the National Building and Regulations Standards Act, 1977 (Act 103 of 1977), and is in sufficient detail to enable the municipality to consider the appearance of the sign and all relevant construction detail, including a description of the materials of which the sign is to be constructed, the colors to be used, and whether or not the sign is to be illuminated; in the latter event, the plan must indicate whether or not the sign is an electronic sign and, if so, full details must be furnished;
- (3) The drawing referred to in subsection (2)(b) must have detailed drawings of such sign to a scale of not less than 1:20 and a site plan indicating the position of the sign on the site to a scale of not less than 1:50;
- (4) If a sign is to be attached to or displayed on the wall or façade of a building, the municipality may require the submission of an additional drawing, drawn to a scale of not less than 1:100, showing-
 - (i) an elevation of the building in color;
 - (ii) the details and position of the proposed sign; and
 - (iii) the details and the position of every existing sign on the building; alternatively the municipality may require a colored print of or an artist's photographic- or computer generated impression of the building with the details of the proposed sign superimposed on such graphic and drawn as nearly as is practicable to the same scale as that of the graphic;

- (5) If the applicant is not the registered owner of the property on which the sign will be erected, he or she must obtain the signature of the registered owner of the land or building on which the sign is erected, indicating that person's knowledge of and consent to the application.
- (6) The municipality may require the submission of any or all of the following studies or assessments-
- (a) an Environmental Impact Assessment (either the 1st stage thereof; being the completion of an Environmental Checklist or in its entirety),
 - (b) a Heritage Impact Assessment; and
 - (c) a Traffic Impact Assessment.
- (7) If a community or portion thereof or a person will be affected by the proposed sign, it may require a public participation process prior to considering the approval, which public participation process must comply with the municipality's policy on public participation.
- (8) The municipality may require a signage master plan in respect of any development where the erection of numerous signs is proposed or the rationalisation of previously approved signs is required so as to allow it to consider a consistent design master plan prior to assessment of any individual sign.
- (9) The municipality must notify the applicant of any additional requirements it has within 21 working days of the date of submission of the original application and payment of the application fee.
- (10) The municipality must retain a copy of every document supplied to it as part of an application.
- (11) The municipality may require written notification, by the applicant or person who erects an approved sign that such sign has been erected.

4. Charges and general factors in considering approval, amendments, conditions to approval

- (1) Every person who applies to the municipality for approval in terms of this by-law must, on making application, pay to the municipality an application fee as determined by the municipality and no sign may be erected until such time as the application fees have been paid in full.
- (2) In considering an application for the display of an advertisement or the erection of a sign in terms of this by-law, or an amendment or condition attaching or to be attached to an approval, the municipality must have regard to the following factors:
- (a) The area of control in which the proposed sign is to be erected or displayed as set out in Schedule 1; provided that if a sign falls into more than one area of control or if a proposed site in one area of control may impact on an adjacent area of control, the municipality shall be entitled to determine the area of control pertaining to that application;
 - (b) the locality or landscape and the advertising opportunities pertaining to that area of control;
 - (c) the number of signs already displayed or proposed to be displayed on the erf and in the area surrounding the erf concerned;
 - (d) the findings of any Traffic Impact Assessment, Environmental or Heritage Impact Assessment and public participation processes where applicable.
 - (e) locality bound signs must relate to the lawful use of a property provided that no such sign must be affixed to or placed on residential premises or portions thereof other than is permitted by or for home industries and legal temporary uses; and

- (f) that no sign or advertisement may be designed or displayed that –
 - (i) will constitute a danger to any person or property;
 - (ii) will display any material or graphic which, does not comply with the requirements of the Advertising Standards Authority of South Africa.
 - (iii) will be detrimental to the environment or amenity of the neighborhood by reason of either its size, intensity, frequency, illumination, quality of design, material, proposed graphic or locality.
 - (iv) will obscure any other signs approved in terms of this by-law or its predecessor; and
 - (v) will be detrimental or otherwise negatively impact on the environment, whether artificial or natural.

(3) Subject to any conditions in Schedule 16, all new signs or advertising structures approved under this by-law and any successive by-law, may remain on display uninterrupted until such time as they do not comply with the provisions of this by-law or any other applicable legislation.

5. Factors relating to specific signs, areas of control, and commercial sponsored signs

(1) The municipality must, in addition to the factors set out hereinabove, apply certain minimum standards to certain specific sign types and proposed localities when an application for approval is made in respect thereof and will apply certain specific criteria to applications for the erection of signs by non-profit bodies. These specific standards and criteria are set out as Schedules to this by-law. Schedule 1 to this by-law indicates the areas of control in which certain specific sign types may be permitted, subject always to approval in terms of this by-law and furthermore subject to any additional requirement pertaining to a specific sign type as set out in the following Schedules:

- (a) Schedule 1: Areas of control;
- (b) Schedule 2: Billboards;
- (c) Schedule 3: Locality bound freestanding and composite signs;
- (d) Schedule 4: Signs attached to walls of buildings (flat and projecting signs);
- (e) Schedule 5: Sky signs;
- (f) Schedule 6: Roof signs;
- (g) Schedule 7: Signs on a verandah, balcony, canopy, supporting columns, pillars and posts;
- (h) Schedule 8: Signs on boundary walls, fences and construction sites;
- (i) Schedule 9: Newspaper headline posters;
- (j) Schedule 10: Banners, flags and balloons;
- (k) Schedule 11: Posters;
- (l) Schedule 12: Estate agent signs;
- (m) Schedule 13: Loose portable signs;
- (n) Schedule 14: Aerial signs;
- (o) Schedule 15: Transit advertising;
- (p) Schedule 16: Signs on municipal land or buildings; and
- (q) Schedule 17: Signs by or for non-profit bodies.

(2) The description of areas or routes in the said Schedule 1 should be read with the definitions as contained in the municipality's Zoning Scheme Regulations.

- (3) The municipality may grant an exemption from the terms of this by-law in respect of the sign types or areas of control set out in Schedules 10, 11 and 12 hereto having regard to –
- (a) the area of control where it is proposed to display the signs;
 - (b) nature of the event;
 - (c) duration of the erection or display of the sign;
 - (d) size of the proposed sign;
 - (e) any traffic, safety, environmental or heritage impact assessment; and
 - (f) the outcome of any public participation process.

CHAPTER 2

STANDARD CONDITIONS FOR APPROVAL, REQUIREMENTS, AND APPROVAL

6. Standard conditions for approval

- (1) All signs and advertising structures must be properly constructed of the requisite strength and must be secure and must comply with the requirements pertaining thereto of the National Building Regulations and Standards Act, 1977 (Act 103 of 1977).
- (2) The applicant to whom approval has been granted and the owner of the property or building to which it is attached shall be jointly and severally liable for the maintenance thereof and must undertake at least one inspection per year thereof with a view to satisfying themselves as to the safety thereof.
- (3) Where any sign or advertising structure is vandalised or becomes torn or damaged or otherwise falls into a state of disrepair, the applicant to whom the approval has been granted and the owner of the fixture or property which or to which a sign is attached must within 7 working days of a notice in writing to do so, repair it.
- (4) All signs and their support structures must be constructed of incombustible, durable materials suited to the function, nature and permanence of the sign.
- (5) All glass used in a sign, other than glass used in illumination, must be safety glass of at least 3 mm thick.
- (6) Glass panels used in a sign must not exceed 0,9 m² in area, each panel being securely fixed in the body of the sign, structure or device independently of all other panels.
- (7) Every sign and its support structure must be kept in a state of good repair.
- (8) No sign may obstruct the opening and closing of any window or opening provided for ventilation of a building or obstruct any stairway or doorway or other means of exit from the building or prevent movement of people from one part of a roof to another.
- (9) No advertising structure may be closer to overhead electrical equipment than the minimum distance as prescribed.

7. Electrical requirements

- (1) All signs needing an electrical connection must preferably be supplied from the existing electrical supply on the erf where it is to be erected. If this is not possible, application for metered electricity supply must be made to the relevant authority.
- (2) Every sign in connection with which electricity is used must be provided with suitable capacitors to prevent interference with radio and television reception.

(3) Each power cable and conduit containing electrical conductors in respect of a sign must be so positioned and fixed so that it is safe, unseen, inaccessible and child tamper proof and animal proof.

(4) Each interior high-voltage installation that runs unattended (such as a window display) and each exterior high-voltage installation must have an acceptable type of fireman's switch in accordance with the requirements as stipulated in sections 6.7.2 and 7.5 of SANS 0142 1993 promulgated in terms of the Occupational Health and Safety Act.

8. Illumination requirements

(1) The municipality may approve an illuminated sign, provided that the provisions of this by-law are complied with and that such illumination does not constitute a road safety hazard or cause undue light spillage.

(2) Signs may not be illuminated if no sign content is displayed.

(3) Requirement for internal illumination or electronic signs:

(a) Internally illuminated and electronic signs may only be displayed in areas of partial and minimum control and must be less than 2,1 m². This size condition may be waived, up to a maximum size of 4,5 m² in any such area upon receipt of an Environmental and Heritage Impact Assessment showing no detrimental impact will be caused by the proposed display, or to any larger size specified by the municipality in an area designated by the municipality as a district in which illuminated or electronic signs are to be encouraged;

(b) electronic signs may not have subliminal flashes; and

(c) prior to erection, the municipality may require a Traffic Impact Assessment, Environmental and Heritage Impact Assessment to be conducted, the results of which must indicate that no detrimental impact on traffic is envisaged. In addition the municipality may require subsequent traffic monitoring of any internally illuminated or electronic sign.

(4) Requirements for external illumination:

(a) the light source emanating from floodlights must not be visible to traffic travelling in either direction;

(b) floodlights must not be positioned so as to create any undue light spillage beyond the surface area of the sign; and

(c) approved way leaves must be obtained from the electricity department prior to any excavations for the installation of signs. This also applies for signs to be erected in the vicinity of overhead power lines.

9. Road traffic safety requirements

(1) Signs may not be erected in an area where they are an unacceptable distraction for drivers, which acceptability may be determined in terms of the guidelines laid down in the S.A. Road Traffic Signs Manual.

(2) Electronic signs may not be permitted if they are visible from class 2 or 3 roads, gateway route or a scenic drive unless expressly approved in writing by the municipality.

(3) Advertising on bridges, towers, telecommunication masts, pylons or street poles shall not be permitted.

(4) The graphic content of signs must not have the potential to be visually interpreted as a road traffic sign, due to any factor, including but not limited to the following:

(a) any stylised or pictorial presentation of a road traffic sign or traffic signal;

(b) any word, symbol, logo or other device used on a road traffic sign;

- (c) use of combinations of colours specified for road traffic signs, in a manner likely to lead to confusion; and
- (d) any reflectorised paint or material.
- (5) Signs may not be erected in an area where the traffic volume, the average following headway, or accident history requires a higher degree of awareness from drivers.
- (6) Signs may not be attached to or obscure a road traffic sign or traffic signal specifically provided for in the South African Road Traffic Signs Manual or the South African Development Community Road Traffic Signs Manual.
- (7) Signs may not be erected within the road reserve of any public road unless expressly approved by the municipality.
- (8) When located at signalized traffic intersections, signs may not have the colours red or yellow or green as main colours and may not obscure or interfere with any road traffic sign or traffic signal.
- (9) Electronic signs shall not be permitted within 80 metres of the perimeter of a signalised traffic intersection.
- (10) Flashing or running messages or variable transition messages that have a message change interval of greater than 0,3 seconds or have transition effects between message changes shall not be permitted if viewable from a public road.
- (11) Static display, simple transition signs must display a complete frame for an information cycle length of not less than 60 seconds when visible from a signalised traffic intersection and 30 seconds at other locations.
- (12) All signs larger than 4,5 m² erected adjacent to a public road or in a railway reserve intended to advertise to persons using class 2 and 3 roads must be spaced a minimum specified distance from any other sign or road traffic sign, such distance measured parallel to the centre line of the roadway, in accordance with the measurements set out in Table 1 below:

**TABLE 1:
LINEAR SPACING BETWEEN SIGNS**

Case	Spacing required when visible for traffic on a road with a speed of		
	≤ 60 km/h	61 - 80 km/h	81 - 120 km/h
Where a sign follows a road sign	120m	200m	300m
Where a sign follows a sign	250m	250m	300m
Where a sign precedes a road sign	40m	70m	100m

- (13) The abovementioned minimum distances specified in Table 1 above may be decreased by the municipality if the sign falls within an area of minimum control, or in other areas of control on submission of a Traffic Impact Assessment motivating a reduction of this spacing to the satisfaction of the municipality. The municipality may prepare a list or map of designated areas in which the abovementioned spacing requirements shall not be applicable.

10. Legal requirements

All signs to be erected or displayed within the area of jurisdiction of the municipality must, in addition to complying with this by-law, comply with all other applicable legislation, including any applicable Zoning Scheme Regulations or condition of approval of any departure from the applicable Zoning Scheme Regulations.

11. Approval

(1) The municipality may refuse any application or grant its approval subject to conditions relating to the erection or use of the sign and including a condition that the owner of any sign or billboard or the land or building on which it is erected or displayed, or both such owners or the person whose product or services are advertised, indemnify the municipality against any consequences flowing from the erection, display or mere presence of such sign.

(2) The municipality may, at any time, withdraw an approval granted in terms of this by-law or its predecessor or amend any condition or impose a further condition in respect of such approval, if a sign or advertising structure-

- (a) is in a state of disrepair;
- (b) remains unused for more than 90 consecutive days;
- (c) becomes redundant or obsolete;
- (d) no longer complies with any provision of this by-law; or
- (e) is substantially altered from the original approved application by way of either structure or graphic content.

(3) Should an approved sign not be erected within 12 months from the date of approval or within such other time as is specified in the approval, such approval shall lapse, unless that period is extended in writing by the municipality prior to such lapse.

(4) In the event that the structure supporting such sign is intentionally demolished before the expiry of the approval period, the approval shall lapse and no further sign or supporting structure may be erected or re-erected without the municipality's approval..

(5) All decisions by the municipality regarding applications made in terms of this by-law must be in writing and will be provided to applicants within 60 calendar days of date of submission of a complete application, alternatively, if so required by the municipality, within 60 calendar days of its receipt of any additional information or assessments provided to the municipality.

(6) In notifying an applicant of its decision in terms of subsection (5), the municipality must inform such applicant and any person who has objected to the granting of an application of their right to appeal in terms of section 12.

CHAPTER 3 GENERAL PROVISIONS

12. Appeal

A person whose rights are affected by a decision of the municipality may appeal against that decision by giving written notice of the appeal and the reasons therefore in terms of section 62 of the Local Government: Municipal Systems Act, Act 32 of 2000 to the municipal manager within 21 days of the date of the notification of the decision.

13. Signs for which municipality's approval not required

(1) Should any sign not comply with the conditions relative to each sign type listed below, an application in terms of section 3 will be required.

(2) Subject to compliance with the conditions relative to each sign provided for in subsections (3) to (11), and any other applicable legislation, or condition imposed by the municipality, no application for approval is required in terms of this by-law in respect of the signs provided for in subsections (3) to (11).

(3) *Development Boards.*

- (a) Development boards must be removed forthwith when the building operations are complete or forthwith if the building operations are discontinued, or when the provisions of the services, the doing of the work, or the supply of the goods to which the sign relates has ceased.
- (b) The municipality may order the removal of any such sign if the building operations have been substantially completed or discontinued or an Occupancy Certificate has been issued by the municipality, or the provision of the services, the doing of the work or the supply of the goods to which it relates, has for all practical purposes ceased, and such signs must thereupon be forthwith removed but no later than 5 days after the date of the order for removal thereof.
- (c) When a developer fail to remove development boards in terms of subsection 3(a) and (b), the municipality may remove such boards and recover the costs from the developer.
- (d) If the premises on which building operations are in progress, are to be used wholly for residential purposes, only one development board may be displayed and such development board may not exceed 6 m² in total area.
- (e) If the premises are not to be used wholly for residential purposes, no more than two development boards may be displayed and the aggregate area of both development boards may not exceed 9 m² in total area;
- (f) If the signage, whether on freestanding boards, or flexible building covering material, include any other form of third party advertising, such sign must then comply with the provisions of Schedule 8 hereto and municipal approval for the display thereof must first be obtained in terms of this by-law.

(4) *To Let/For Sale Signs.*

These include any sign not exceeding 400 mm x 500 mm in total area displayed at existing premises or at properties upon which a new building is being erected and relating to accommodation being offered to rent or purchase in the building, on condition that any such sign must be removed within 90 days after the date upon which the accommodation to which it relates is capable of occupation.

(5) *On Premises Business Signs.*

These include any unilluminated sign not projecting over a public road and not exceeding 0,2 m² in total area notifying only the types of trade, business, industry or profession lawfully conducted by any occupant or permanent resident of the premises to which it is attached, the name of such occupant, the type of activity, the address and telephone number of such premises and the hours of attendance (if any); provided that only one such sign per occupant may be displayed.

(6) *Window Signs.*

These include any locality bound signs which are temporarily or permanently painted on or attached to the window glass of a building used for commercial, office, industrial or entertainment purposes, or any other temporary or permanent sign which is displayed within 2 metres of any window or external opening through which it can be seen from the outside such a building, on condition that no window sign may exceed 4,5 m² in an area of maximum control.

(7) *Signs incorporated in the face of a building.*

Any sign forming an integral part of the fabric of a building (but excluding a painted sign or a sign affixed in any manner onto the building), on condition that no such sign may exceed 0,2 m² in total area.

(8) *Signs on Sports Fields.*

Except when visible from scenic drives, any sign erected around the perimeter of a sports field, to a maximum size of 2 x 1 meter each, provided further that larger signs which face inwards onto the field and are not visible from any other public place, may also be permitted.

(9) *Security Signs.*

Any security sign not projecting over a public road and not exceeding 0,2 m² in total area indicating either that a security watch scheme is in operation or that a security company has been contracted to protect the premises on which the sign is displayed, on condition that –

- (a) only one such sign is displayed on any public road or each street frontage of such premises; and
- (b) the said sign displays only the name, logo, address and telephone number of a security company contracted to protect the premises on which the sign is displayed.

(10) *Sponsored, Commercially sponsored and Non-Profit Body Signs: less than 4,5 m².*

- (a) Any such sign whether erected by or in connection with a non-profit body or not; not exceeding 4,5 m² in total area on condition that no more than 5% of the total surface area of the sign is used for third party advertising; and the sign is not illuminated, and furthermore provided that only one such sign may be permitted per erf.
- (b) Signs which comply with provisions of subsection (a) may, when erected on municipal land, only be erected once agreement has been concluded with the municipality, wherein the extent of the community or public benefit as jointly agreed between the municipal department responsible for the premises or land has been agreed and the terms of the erection of the sign agreed, and a copy of the agreement lodged with the municipality.
- (c) All other sponsored signs are dealt with in Schedules 16 and 17.

(11) *Advertising on Vehicles*

Signs painted or affixed directly onto the body of a motorised vehicle.

14. Disfigurement

No person may destroy, harm, damage or disfigure or deface the front or frontage of any street, road traffic sign, wall, fence, land, rock, tree or other natural feature, or the front or frontage or roof of any building or structure in any manner whatsoever during construction or through the display or use of a sign or the writing or painting of any sign, symbol, letters or numerals. Furthermore, no person may disfigure any sign legally displayed in terms of this by-law.

15. Damage to municipal property

No person may, in the course of erecting or removing any sign, or banner, cause damage to any tree, electric standard or service or other municipal installation or property and street furniture.

16. Entry and inspections

The municipality shall be entitled, through its duly authorized officers, and with prior written notification to the owner or occupant of a property, to enter into and upon any premises, at a reasonable time for the purpose of carrying out any inspection necessary for the proper administration and enforcement of the provisions of this by-law.

17. Offences

Any person who –

- (a) contravenes or fails to comply with any provision of this by-law or any of the standards and requirements contained in Schedules 2 to 17 of this by-law;
- (b) contravenes or fails to comply with any requirement set out in a notice served on him in terms of this by-law;
- (c) contravenes or fails to comply with any condition imposed in terms of this By- Law;
- (d) knowingly makes a false statement in respect of any application in terms of this by-law, commits an offence and on conviction shall be liable to-
 - (i) a fine or imprisonment, or either such fine or imprisonment or to both such fine and such imprisonment; and
 - (ii) in the case of a continuing offence, to an additional fine or an additional period of imprisonment or to such additional imprisonment without the option of a fine or to both such additional fine and imprisonment for each day on which such offence is continued; and
 - (iii) a further amount equal to any costs and expenses found by the court to have been incurred by the municipality as result of such contravention or failure.

18. Presumptions

Any person charged with an offence in terms of this by-law who is –

- (a) alone or jointly with any other person responsible for organising, or in control of any meeting, function or event, to which a sign or poster relates, shall be deemed, until the contrary is proved, to have knowingly displayed every unlawful sign or poster displayed in connection with such meeting, function or event or to have caused or allowed it to be so displayed;
- (b) the person whose name appears on an unlawful sign or whose product or services are advertised on such sign, shall be deemed, until the contrary is proved, to have displayed such sign, or to have caused or allowed it to be displayed unless the contrary is proved;
- (c) the owner of any land or building on which any unlawful sign was or is displayed, shall be deemed, until the contrary is proved, to have knowingly displayed such sign, or caused or allowed it to be displayed.

19. Enforcement and removal of signs

- (1) If any sign displayed is in contravention of this by-law, the municipality may serve a notice on the owner or lessee of the sign, or the land owner on whose land the sign is erected or displayed, or person whose product or services are advertised, calling upon such person to remove such sign or carry out such alteration thereto or do such work as may be specified in such request or notice, within a time frame specified therein.

- (2) A notice served in terms of subsection (1) may be withdrawn or varied by the municipality, by agreement with the person so served, or failing such agreement, by the service of a further notice.
- (3) Should the municipality's directives, as set out in the notice, not be carried out within the time period specified therein, the municipality may, without further notice to the person upon whom the notice was served, remove or alter the sign or do such work as may be specified in such notice.
- (4) Any costs incurred by the municipality in removing signs, or in doing alterations or other works required in terms of a notice, may be recovered from the person on whom the notice was served.
- (5) Notwithstanding any other clause in this by-law, if a sign is, or is reasonably considered to be a danger to life or property, the municipality itself may, without prior notice and without a court order carry out or arrange for the removal of such sign.
- (6) Any costs incurred by the municipality in carrying out or arranging for the removal of such sign may be recovered from the owner or lessee of the sign, or the landowner on whose land the sign was erected, or the person whose product or services were advertised, jointly and severally.
- (7) Unlawful signs removed by the municipality may be reclaimed from the municipality on payment in full to it of any costs incurred by the municipality in the removal of the said sign, as well as payment of the costs of any charges incurred in the storage of such sign within two months.
- (8) Any unlawful signs removed by the municipality and not reclaimed within two months of the date of removal may be disposed of by the municipality to defray its removal or storage costs.

20. Service of notices

- (1) A notice issued by the municipality in terms of this by-law is deemed to be duly issued if an official of the municipality signed it.
- (2) Any notice or other document that is served on a person in terms of this by-law is regarded as having been duly served –
- (a) when it has been delivered to that person personally;
 - (b) when it has been left at that person's place of residence or business in the Republic with a person apparently over the age of 16 years;
 - (c) when it has been posted by registered or certified mail to that person's known residential or business address in the Republic, and an acknowledgment of the posting thereof from the postal service is obtained;
 - (d) if that person's address in the Republic is unknown, when it has been served on that person's agent or representative in the Republic in the manner provided by paragraphs (a), (b) or (c);
 - (e) if that person's address and agent or representative in the Republic is unknown, when it has been posted in a conspicuous place on the land or business premises to which it relates;
 - (f) in the event of a body corporate, when it has been delivered at the registered office of the business premises of the body corporate; or
 - (g) when it has been delivered, at the request of that person, to his or her e-mail address.
- (3) Service of a copy is deemed to be service of the original.
- (4) When any notice or other document is served on the owner, occupier, or holder of any property, or right in any property, it is sufficient if that person is described in the notice or other document as the owner, occupier, or holder of the property or right in question, and it is not necessary to name that person.

21. Liaison forums in community

- (1) The municipality may establish liaison forums in a community for the purposes of -
 - (a) encouraging a local community to participate in the implementation, development and enforcement of this by-law; and
 - (b) promoting local economic development and the conservation of visual, tourist, environmental and heritage characteristics of the Hessequa municipal area;
- (2) The forums contemplated in sub-section (1) may consist of-
 - (a) a member or members of an interest group or an affected person or community;
 - (b) a designated official or officials of the municipality; and
 - (c) a councillor from the relevant council committee.
- (3) The municipality may, in the implementation and enforcement of this by-law, -
 - (a) request the input of a forum;
 - (b) employ any skills or capacity that may exist in such a forum.
- (4) A forum, or a person or persons contemplated in sub-section (2), may, on own initiative, submit an input to the municipality for consideration.

22. Magistrate's court jurisdiction

Notwithstanding anything to the contrary contained in any law relating to Magistrates' Courts, a Magistrate shall have jurisdiction, on the application of the municipality, to make an order for the enforcement of any of the provisions of this by-law or of any approval, refusal or condition granted or applicable in terms hereof.

23. Exemptions

Notwithstanding the provisions of this by-law, the municipality may, on written application, exempt any person or class of persons from any or all of the requirements of this by-law and in considering such exemption it may impose any conditions or requirements it deems appropriate.

24. Repeal of by-laws

The provisions of any by-laws previously promulgated by the municipality or by any of the disestablished municipalities now incorporated in the municipality, are hereby repealed as far as they relate to matters provided for in this by-law, and insofar as it has been made applicable to the municipality by the authorisation for the execution of powers and functions in terms of section 84(3) of the Local Government: Municipal Structures Act, Act 117 of 1998.

25. Transitional arrangements

- (1) Anything done under or in terms of any provision repealed by this by-law shall be deemed to have been done under the corresponding provisions of this by-law and the repeal in section 24 shall not affect the validity of anything done under the by-law so repealed.
- (2) Anything done prior to promulgation of this by-law, which was not done in terms of a provision repealed in this by-law and was unlawful, shall in the event of such act or sign still not complying with the provisions of this by-law, be unlawful and the municipality in such a case may take the necessary action in terms of section 19 hereof.

26. Short title and commencement

These by-laws shall be known as the Outdoor Advertising and Signage By-law and commences on the date of publication thereof in the Provincial Gazette.

ANNEXURE 1**AREAS OF CONTROL**

Natural Area	MAXIMUM		PARTIAL Urban Area (Within urban edge)	MINIMUM Urban Area (Within urban edge)
	Rural Area (Outside urban edge)	Urban Area		
Proclaimed nature reserve	Agricultural areas / zones	(a) Urban conservation areas (b) Within areas of special significance	(a) Central business districts (b) Outside areas of special significance	Industrial zones
Protected natural environment	Horticultural areas	Declared Heritage sites (rural and natural)	Mixed use commercial and residential areas	Designated transportation terminals
Game reserves	Rural small holdings	Graded buildings and places	Commercial ribbon development and activity corridors	Designated areas within undetermined zones
Proclaimed bird parks	Large private open spaces (e.g. golf courses)	Residential zones and adjacent road and rail reserves	Commercial and business districts and adjacent streets and rail reserves	Specific areas or sites designated as minimum control by way of a map prepared by the municipality
Forestry areas	Scenic drives	Mobility routes	Entertainment district or complexes with commercial zones	
River corridors	Scenic landscapes	Pedestrian malls and pedestrian squares	Sportsfields and stadia	
1:100 Year Flood plains	Scenic features	School sites and institutional zones	Undetermined zones (including railway reserves, transport use zones	
Wetlands	Municipal parks	Scenic features	Specific areas or sites designated as partial control by way of a map prepared by the municipality	

Scenic Drives	Urban edge zones as defined in the Urban Edge Policy	Scenic drives		
Greening of city network	Agricultural and horticultural areas and adjacent road and rail reserves	Gateways		
Specific areas or sites designated as maximum natural by way of a map prepared by the municipality	Specific areas or sites designated as maximum rural by way of a map prepared by the municipality	Public Open Spaces		
		Private Open Spaces		
		Urban small holdings		
		Intensive urban agriculture areas		
		Subsistence urban agriculture areas		
		1:100 Year flood plains		
		River corridors		
		Wetlands		
		Community facilities (excluding sports facilities and stadia)		
		Core flora conservation sites as identified by the National Botanical Institute		
		Special Business zones		
		Residential components of mixed use buildings		
		Specific areas or sites designated as maximum urban by way of a map prepared by the municipality		

SCHEDULE 2

BILLBOARDS

1. Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of Billboards, whether custom made or of standard design, is permitted only in areas of minimum and partial control. In addition Billboards must:

- (a) if the proposed erf where the billboards are to be erected borders on class 2 and 3 roads the billboard may not be placed less than 5 metres from the property's boundary line. If the proposed site of erection of a billboard has been designated as a gateway then no billboards will be permitted within such gateway.
 - (b) comply with the standard conditions of approval set out in this By-law.
 - (c) not encroach over the boundary line of the property on which it is erected, whether such encroachment is aerial or on ground level.
 - (d) have a minimum clear height of 2,4m and a sign structure which does not exceed a maximum height of 7,5m above natural ground level.
 - (e) not exceed a maximum total size of 6 x 3m (18m²) provided that on any V-shaped structure, two such panels may be permitted.
 - (f) be displayed between the angles of 90° and 60° to the direction of oncoming traffic.
 - (g) be spaced a minimum distance apart as specified in section 9 of this by-law.
 - (h) if located at signalized traffic intersections : may not be erected or displayed within 50 metres of the perimeter of the intersection if unilluminated; and within 80 metres of the perimeter of the intersection if illuminated.
 - (i) if erected along the right hand side of a section of road, such that its graphics are visible to a driver traveling on the left hand side of the road, shall be deemed to have replaced the advertising opportunity that existed on the left hand side of the road.
 - (j) have a minimum letter or number height of 285mm.
2. The information content of a proposed advertisement will be measured in "bits". In calculating the information content of a proposed advertisement, the bit weights shown in the table below must be used.
3. The total bits in a proposed advertisement may not exceed 15.
4. No tri face signs are allowed.

ELEMENTS OF THE ADVERTISEMENT		BITS PER ELEMENT
Words	up to 4 letters	0.5
	5 - 8 letters	1.0
	more than 8 letters	2.0
Numbers	up to 4 digits	0.5
	5 - 8 digits	1.0
	more than 8 digits	2.0
Logos, symbols and graphics	smaller than 9m ²	0.5
	between 9 and 18m ²	1.0
	between 18 and 27m ²	1.5
	larger than 27m ²	2.0

SCHEDULE 3

LOCALITY BOUND FREESTANDING AND COMPOSITE SIGNS

- (1) Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of Locality Bound freestanding and composite signs are permitted only in urban areas of maximum, partial and minimum control and locality bound freestanding signs may only be permitted in the following instances:
- (a) where business premises are set back 15 metres or more from the boundary of the road reserve; or
 - (b) where it is not reasonably possible to affix appropriate signs to a building; or
 - (c) where such a sign is necessary to allow the public to locate the entrance to business premises; or
 - (d) where the existence of a freestanding composite sign may prevent the proliferation of signs.
2. Locality bound freestanding composite signs may not exceed 4,5 metres in height and in addition may not exceed 4,5m² in total area. This provision may be waived to a maximum height of 7,5 metres and a maximum total area of 10m² per side, having regard to the following factors:
- (a) if such increase reduces the number of individual signs facing any one street boundary of the site, thereby minimising the visual impact on the surrounding environment;
 - (b) if more than two significant roads approach the site in question;
 - (c) the number of businesses which will be advertising on such sign;
 - (d) the number of approach or exit routes to the site in question;
 - (e) the applicable zoning of the area surrounding the site in question.
3. Service Station freestanding signs must be locality bound and may only be erected or displayed at service stations adjacent to and directly accessible from the public road at which such a sign is directed and only one Service Station freestanding facility sign per street boundary may be permitted.
4. Service station freestanding signs may not exceed 7,5 metres in height and may not consist of more than eight advertising panels of 4,5m² each in total area. The provisions of this section may be waived to a maximum height of 16 metres and eight advertising panels not exceeding 6m² each in total area having regard to the factors mentioned in item 2 above. In areas of maximum control the maximum height is 4,5 metres and an area of 7,0m² on each side.

SCHEDULE 4

SIGNS ATTACHED TO WALLS OF BUILDINGS : FLAT AND PROJECTING SIGNS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of flat and projecting signs are permitted in all areas of maximum, partial or minimum control. In addition, flat and projecting signs may:

1. not be allowed within 0,6 metres of the edge of a roadway nor may it extend to within 0.6 metres of the edge of a roadway.
2. not project in front of a wall more than 1,5 metres in the case of a sign which has a clear height of more than 7,5 metres or more than 1 metre in the case of any lesser clear height.
3. not project more than 250mm over a footway unless such sign has more than 2.4 metres clear height.
4. not obstruct the view from any window or any other external opening of any building and no portion of any such sign may obstruct the opening or closing of any window, door or any other openings.
5. not exceed 54m² in total area and may not exceed one-quarter of the overall area of the surface to which they are affixed or painted whichever is the lesser. This size restriction may be waived on condition that:
 - (a) an Environmental Impact Assessment be submitted to the municipality indicating no detrimental environmental impact is envisaged;
 - (b) if it is proposed to erect or projecting sign in a conservation area, a Heritage Impact Assessment be submitted indicating no detrimental impact in respect of Heritage resources is envisaged; and
 - (c) only graphics designed and created by a suitably qualified consultant be displayed on such sign;
6. be considered for approval on blank common boundary facades of non-residential buildings.
7. if the sign appears on public facades of any building-
 - (a) be so designed as to become an integral part of the building design; and
 - (b) when third party, only be permitted if custom-made and subject to the requirements of 5(a) to (c) above.

SCHEDULE 5

SKY SIGNS

1. Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of sky signs whether custom made or of standard design, is permitted in areas of minimum control only. In addition, sky signs must:
 - (a) be limited to a maximum total size of 4,5m², provided that this size requirement may be waived up to a maximum of 18m² upon receipt of an Environmental Impact Assessment indicating no detrimental environmental impact is envisaged; and
 - (b) not obstruct the view from any other building.
2. Sky signs along the top edge of the roof of cultural, historic or architecturally significant buildings will only be permitted if they are locality bound, unilluminated and consist of individual cut-out letters or logos.
3. The information content of a proposed advertisement will be measured in "bits". In calculating the information contents of a proposed advertisement, the bit weights shown in the table below should be used.
4. The total bits in a proposed advertisement may not exceed 15.

ELEMENTS OF THE ADVERTISEMENT		BITS PER ELEMENT
Words	up to 4 letters	0.5
	5 - 8 letters	1.0
	more than 8 letters	2.0
Numbers	up to 4 digits	0.5
	5 - 8 digits	1.0
	more than 8 digits	2.0
Logos, symbols and graphics	smaller the 9m ²	0.5
	between 9 and 18m ²	1.0
	between 18 and 27m ²	1.5
	larger than 27m ²	2.0

SCHEDULE 6

ROOF SIGNS

1. Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of roof signs is permitted in all urban areas of control except areas zoned for residential purposes in areas of maximum control. In addition:
 - (a) The total area of any roof sign affixed flush onto or painted onto a roof of a building may not exceed one-quarter of the overall area of the roof to which it is affixed or painted.
 - (b) When attached to the bottom edge of a roof or vertically midway on the roof of a building, such sign may not exceed 1metre in height and its total area may not exceed 25% of the roof area to which it is affixed.
2. It shall be permissible to affix a roof sign along the edge of a roof of a building, if such sign is composed of a single line of individual, cut-out letters, without visible bracing or support but may not be erected along more than two edges of such roof and may not exceed 3,6m² in total area (6 x 0,6m); with a maximum height of 1metre.

SCHEDULE 7

SIGNS ON A VERANDAH, BALCONY, CANOPY, SUPPORTING COLUMNS, PILLARS AND POSTS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of signs on a verandah, balcony, canopy, supporting columns, pillars and posts may be permitted in all areas of control on condition that they also comply with the following:

1. No such signs will be allowed on or over architectural features of buildings.
2. Such signs may be affixed flat onto or painted on a parapet wall, balustrade or railing of a verandah or balcony, and beam or fascia of a verandah or balcony.
3. The sign may not exceed 1m in height or project above or below or beyond either end of the surface to which it is affixed, or project more the 250mm in front of the surface to which it is affixed or project over a roadway or within 0,6 metres of the edge of the roadway.
4. Such signs may be affixed flat onto or painted on supporting columns, pillars and posts. In this regard, no sign may project more than 50mm in front of the surface to which it is affixed and may not extend beyond any of the extremities of such column, pillar or post. Signs affixed flat onto non-rectangular supporting structures must be curved to fit the form of such structure.
5. Only one sign per column, pillar or post will be allowed.
6. Such signs suspended below the roof of a verandah, canopy or the floor of a balcony may not exceed 1,8 metres in length or 600mm in height.
7. Every such sign must be at right angles to the building line.
8. No signs suspended under a canopy may extend beyond the external edge of the canopy or verandah to which it is attached.
9. All suspended signs must have a clear height of at least 2,4 metres.
10. Such signs on the roof of a verandah, canopy or balcony, excluding the main roof of a building, must be composed of a single line of freestanding individual, cut-out silhouette letters without visible bracing or other visible means of support and may not be erected along more than two edges of such roof of a verandah or balcony.

SCHEDULE 8

SIGNS ON BOUNDARY WALLS AND FENCES AND ON CONSTRUCTION SITE HOARDINGS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of signs on boundary walls and fences is permitted only for locality bound signs in urban areas of maximum, minimum or partial control and in addition:

1. In urban areas of maximum and partial control, the municipality may approve an application to affix a locality bound sign against a boundary wall only if the sign is indented into the wall or composed of individual, unilluminated cut-out letters or symbols fixed flat on such wall not projecting more than 50mm from the face of such wall.
2. In areas of minimum control, the municipality may approve-
 - (a) an application to affix a locality bound sign flat onto a boundary wall only if it does not project more than 50mm from the face of such wall; and
 - (b) an application to affix a locality bound flat sign with a maximum size of 0,5m² onto the permanent fence of an erf.
3. Third party and locality bound advertising on construction site hoardings and fences must comply with the following conditions:
 - (a) any one sign may not exceed a vertical dimension of 3 metres and total area of 18m² and in the case of construction site cladding, the graphic must comply with the requirements of the Advertising Standards Association of South Africa.
 - (b) any such sign may not project more than 100mm in front of the hoarding or fence to which it is affixed;
 - (c) it may not be illuminated in areas of maximum and partial control; and
 - (d) advertising will not be allowed on construction site hoardings and fences within the cone of vision of motorists at signalised traffic intersections.

SCHEDULE 9

HEADLINE POSTERS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of headline posters is permitted in all areas except natural and rural areas of maximum control. In addition:

1. Headline posters may not exceed 0,9m x 0,6m in area.
2. The commercial content of the poster may not exceed 20% of the area of the poster nor may such commercial lettering be larger than the main lettering in the remainder of the poster.
3. The posters may be attached to Municipal electrical light poles only where approved by the municipality for the express purposes of these posters.
4. Poster may not be affixed to traffic signal poles, or other poles which carry road traffic signs, or poles erected for any other purpose, or any other street furniture, wall, fences, trees, rocks or other natural features.
5. Headline posters may not be pasted on municipal electric light poles but are to be mounted on board and affixed securely with stout string or plastic ties unless a permanent frame has been approved for this purpose.
6. Only one headline poster per pole, regardless of which newspaper group it is, will be permitted.

7. The number of posters as well as the designated areas for the display of headline posters as approved by the municipality must be strictly adhered to.
8. All "special events" posters are to comply with the following:
 - (a) the name of the newspaper group, the "special event" and the date of the "special event" must appear on the posters in letters not less than 50mm in height;
 - (b) the special event posters may not be displayed more than 7 days before the date of the event and they must be removed within 24 hours after the date of the event shown on the poster.
9. Headline posters and fastenings are to be removed on a daily basis failing which the posters will be removed, at the newspaper group's expense, in accordance with the standard charges for removal of posters.
10. The municipality may recover the costs of the removal of unauthorised posters, and the reinstatement of the surface from which such posters were removed, from the person responsible for the display of such posters or the newspaper group concerned.
11. The municipality may remove any poster displayed in contravention of the abovementioned conditions.
12. Any poster not removed on a daily basis or a poster relating to a "special event" by due date referred to in item 8(b) may be removed by the municipality.
13. The display of unauthorised posters is illegal and the municipality may also remove such posters.
14. The municipality may determine the costs involved for the removal of unauthorised posters..
15. Application must be made on an annual basis by each newspaper group for permission to display such posters subject to an annual fee per newspaper group.
16. A deposit per newspaper group who wishes to display posters must be paid annually against which a charge for the removal of any poster which contravenes the By-law will be levied. In the event of the above deposit being exhausted, permission to display such poster may be withdrawn until a further deposit is submitted to the municipality.

SCHEDULE 10

BANNERS, FLAGS AND BALLOONS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of banners and flags other than those referred to in Schedule 11, or balloons is permitted in all areas except natural and rural areas of maximum control. In addition:

1. Approval for third party advertising on banners, flags and balloons may only be granted for a function or event conducted for religious, educational, social welfare, animal welfare, sporting, civic or cultural purposes or to a function or event relating to a Municipal, Provincial or Parliamentary election or referendum.
2. The display of banners, flags and balloons is prohibited on any bridge or across any public road, and along any road designated by the Municipality, unless consent has been obtained from the Municipality.
3. Banners, flags and balloons may not be attached so as to interfere with or constitute a danger to passing pedestrians or vehicular traffic.
4. No banner, flag or flag-type banner may be larger than **5m²**, and no flagpole may exceed a relevant height restriction of the zoning of the premises, up to a maximum of **8m** above natural ground level, measured directly below the pole;

5. No banner, flag, or balloon may be displayed within 30 metres of any road traffic sign or traffic signal.
6. Banners, flags, or balloons are not to be affixed to trees, traffic signal poles, electrical or service authority distribution boxes, or other poles which carry road traffic signs, rock, other natural features, street furniture or other Municipal property.
7. Banners, flags, or balloons may not be affixed in such a way that they unfairly prejudice other businesses or organisations or obscure any approved existing signs.
8. Only one banner per premises will be permitted unless the Municipality's written permission is obtained for more than one.
9. (i) A maximum of **five** flagpoles bearing national flags may be erected on the premises of an accommodation facility on a single residential erf;
(ii) Subject to the conditions laid down in paragraph 4, a maximum of **three** flags displaying the name, corporate symbol and nature of the premises on which it is displayed, may be allowed.
10. Banners, flags and balloons not kept in a good condition may not be displayed and must be removed if notified in writing by the municipality.

SCHEDULE 11

TEMPORARY POSTERS, BANNERS AND FLAGS ON PUBLIC ROADS AND PUBLIC PLACES

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of temporary posters, banners and flags in public roads or public places, for the purpose of advertising specific events, is permitted in all areas of control except natural and rural areas of maximum control. In addition-

1. The name of the host organisation, the date and venue must appear on the material in letters not less than 50 mm in height.
2. Posters, banners and flags may only be erected to advertise the event and the name or emblem of a sponsor may not cover more than 20% of the surface of the material.
3. The Municipality may levy a tariff to cover the cost for the removal of material which has been erected without the approval of the Municipality given under the hand of an authorized official.
4. Posters, banners and flags may be displayed for a maximum period of fourteen days prior to the event and must be removed within 2 days from the date of the event or the last day thereof as applicable.
5. Posters with a maximum measurement of 80 cm x 50 cm must be mounted on a board and affixed securely with stout string or plastic fastening without damage caused to the poles. No securing material with a metal content is permitted.
6. Posters, banners and flags, excluding election posters and flags, may only be erected in the roads, or places as indicated by the Municipality and may not be erected in residential areas or on bridges. No political banners will be allowed.
7. Only one poster or flag per organisation may be erected on every second streetlight pole.
8. Posters and flags must be erected at a uniform height of approximately 2 metres.
9. No posters, banners or flags may be affixed to trees, traffic signs, traffic signals, central ridges, existing advertising signs or any municipal buildings or over hydrant identification signs.
10. No posters, banners and flags may be displayed within 30 metres of any road traffic sign or traffic signal.
11. All materials used to affix the posters must be removed together with the posters.

12. The Municipality may remove any indecent or torn posters, banners or flags, or any posters, banners or flags which create a traffic hazard in the opinion of the Municipality

13. The Municipality is exempted from claims that may be instituted against the municipality as a result of the display of posters, banners and flags.

14. The display of posters, banners and flags purely for commercial advertising is not permitted, provided that any poster, banner or flag which relates to a sport, the arts, or cultural event may be permitted, despite such posters, banners or flags containing commercial elements. The commercial element may not exceed 20% of the extent of the poster, banner or flag.

15. Organisations or persons who obtained approval to display posters or flags must pay a deposit as determined by the municipality, which shall entitle that person to display the said poster or flag for a maximum period of 10 days (not more than 7 days before and three days after the date of the event or function), or such other time as stipulated by the Municipality. No poster or flag may be displayed without such deposit having been paid.

16. The Municipality may remove or request the applicant to remove all posters or flags should any of the above conditions not be complied with.

17. Posters or flags that are not removed by the due date may be removed by the Municipality in which case the deposit paid in terms of item 15 will be forfeited to the Municipality.

18. A maximum number of 100 posters, banners or flags may be displayed per town with a maximum of 500 for the Hessequa Municipal area.

19. Banners will be erected or removed by the municipality at a rate as approved from time to time and the banner must comply with the specifications as laid down by the Municipality.

SCHEDULE 12

ESTATE AGENT SIGNS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of estate agent signs is permitted in all areas except natural areas of maximum control. In addition:

1. Advertising signs by estate agents may not be displayed unless written approval has been obtained from the owner of property on which such signs are erected and such "For Sale" signs may be displayed for a period of 6 months only. The 6 month period may be extended with the written permission of the owner of the property and the municipality.

2. "Show House" signs may be displayed only from 12h00 on Friday to 20h00 on Sundays or on Thursdays and Mondays where either the Friday following the Thursday, or the Monday or both are public holidays. On each sign, the wording "On Show", "Show House", "Show Flat" or "Show Plot" with the Agency's name and directional arrow must be displayed. "Show House" signs may be displayed on public holidays and between 8 December of a year and 8 January of a subsequent year.

3. Estate Agent signs may not be affixed to trees, traffic signals, street poles or other poles which carry road traffic signs, walls, fences, rocks, other natural features or landscaped areas, street furniture, or other Municipal property, unless such other display is authorised by the municipality in writing.

4. Signs may be displayed on stakes making use of a design approved by the municipality. Estate Agent signs may not be displayed on concrete, premix or paved surfaces. It is not permissible for stakes to penetrate the ground deeper than 15cm.

5. Estate Agent signs may not exceed 0,36m² in total area.
6. A maximum of one "For Sale" sign per estate agency may be displayed at single residential premises, except at a corner stand where two signs may be displayed; provided further that a maximum of six "For Sale" signs may be displayed simultaneously at such residential premises.
7. Subject to items 1 and 6, a maximum of three estate agencies may display "For Sale" signs at single residential premises.
8. Estate Agent signs may not be displayed along Scenic Drives or on any bridge, public park or public open space.
9. A maximum of ten directional signs per show house/flat/plot may be displayed along class 2 or 3 roads, excluding roads referred to in item 8 above.
10. No Estate Agent sign may obscure a road traffic sign.
11. No Estate Agent sign may be erected on center islands.
12. No Estate Agent sign may be erected in such a way that any part of it is closer than 1,5m from a road verge.
13. Directional signs may be displayed along main routes only, being the shortest route from a main road to the property.
14. No Estate Agent signs may be erected on any tarred or paved area of pavements.
15. "Sold"/"For Sale"/"To Let" signs may be erected flush against the fence or wall of the property.
16. "Sold" signs may be displayed flush against the fence or wall of the property for a maximum period of two months after registration of the deed of sale.
17. The following rules will apply to "Show House/Skouhuis" signs:
 - a) It may be displayed only if the approval of the municipality has been obtained;
 - b) Written applications must be submitted to the municipality at least 7 working days prior to the house or property being placed on show;
 - c) Unless the prior written approval of the municipality has been obtained, and subject to item 2, such signs may not be displayed for more than three days;
 - d) Subject to items 6 and 7, a maximum of 6 signs may be displayed, but no sign may be displayed at the entrance to towns;
 - e) Signs must be removed on the last day of the show; and
 - f) Estate agencies that show a house may display a maximum of two loose portable signs during the hours that the house is attended by an estate agent.
18. No signs indicating anything other than property for sale may be erected or displayed by Estate Agents.
19. Estate Agencies must apply annually for permission to display Estate Agent signs and approval may be subject to payment of an annual fee in accordance with the municipality's Schedule of Tariffs.
20. A deposit may be required by the municipality against which a charge for the removal of any sign which contravenes the By-law will be levied. In the event of the above deposit being exhausted, permission to display such signage may be withdrawn until a further deposit is paid to the municipality.
21. Any Estate Agent sign unlawfully erected, or in contravention of the provisions of this Schedule, will be subject to a charge by the municipality; in the event of the said sign not being removed by the municipality, photographic evidence of the unlawful sign may be obtained by the municipality prior to levying the said charge.

SCHEDULE 13

LOOSE PORTABLE SIGNS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of loose portable signs is permitted in areas of minimum and partial control as well as designated areas within urban areas of maximum control. In addition:

1. Loose portable signs may not be placed in a road reserve or in public open spaces without the written permission of the municipality.
2. The municipality may remove and impound loose portable signs placed without permission in a road reserve or on Municipal property. Owners can recover their signs on payment of the prescribed fee as determined the municipality which will be used to defray the cost of removal, storage and transportation.
3. The following criteria will apply in respect of an application in terms of item 1:
 - (a) that it does not pose a hazard in terms of safety to the public;
 - (b) that it does not obstruct or cause inconvenience to the public either by its physical size or location;
 - (c) that it does not unfairly prejudice other traders;
 - (d) that the loose portable sign or proposed number thereof does not detract from the amenity of the local streetscape or local environment;
 - (e) that it is intended solely to advertise the name of the business, goods or services for sale from the advertiser's premises;
 - (f) that the maximum dimensions of the proposed loose portable sign must be 1,2m (height) x 0,6m (width).
 - (g) that it may be placed directly in front of the advertiser's premises, provided that the above criteria are met; and
 - (h) that a minimum clear footway width of 1,8 metres must remain clear and 2,5 metres in the central business district and sidewalks with high pedestrian volumes.
4. The municipality may demarcate areas within the road reserve or on municipal property where, during normal trading hours, applicants may then place the approved loose portable signs. The said signs must be removed outside normal trading hours and stored away from public view.
5. The municipality may levy tariffs for displaying the loose portable signs, which tariffs shall be payable in advance for a maximum period of six months.
6. Applicants will be required to indemnify the municipality against any claims from third parties that may arise, due to the placement of loose portable signs within the road reserve or on municipal property.
7. Notwithstanding the above, the municipality may cause the removal or impoundment of the sign or signs should the applicant contravene any of the above conditions.

SCHEDULE 14

AERIAL SIGNS

Subject to approval in terms of this By-law, the erection display of aerial signs is permitted only in urban areas of partial or minimum control. In addition:

1. No aerial signs affixed to any building or structure may be flown at a height of more than 45 metres from the surface measured from ground level.
2. Aerial signs may not be flown above a public road.

SCHEDULE 15

TRANSIT ADVERTISING

Subject to approval in terms of this By-law, the erection or display of transit signs is permitted only in urban areas of partial or minimum control. In addition:

1. The parking of a transit sign which is visible from a public road or a public place for the purpose of third-party advertising is prohibited, except if it is displayed on a designated display site approved in terms of this By-law.
2. Transit signs parked on private property for the purpose of storage must be positioned in such a manner as not to be visible from a street or public place.
3. The advertising panel or portion of the vehicle used for transit advertising may not exceed a cumulative total of 18m² in areas of partial control, which size may be increased to a maximum size of 36m² in areas of minimum control.
4. The municipality may designate sites in areas of partial and minimum control for transit advertising and may publish notices indicating such sites.
5. Notwithstanding any provisions of this By-law, the municipality may, without prior notice remove any unauthorised transit signs from municipal property, and, in the case of unauthorised transit advertising on private property, the municipality may serve a notice ordering the removal thereof in terms of this By-law.
6. Transit signs must be fixed to the ground at the parking location.

SCHEDULE 16

SIGNS ON MUNICIPAL LAND OR BUILDINGS

1. No sign may be displayed or erected on municipal land or buildings without the written permission of the municipality.
2. The following specific conditions and criteria will apply to the signs mentioned in items (a) to (c) below:
 - (a) *Commercially sponsored signs other than those in section 13(10)*

Notwithstanding the area of control within which it is proposed to erect a commercially sponsored sign on municipal land or buildings, and subject to compliance with all other provisions of this By-law, the municipality may consider a commercially sponsored sign for approval, subject to the following:

 - (i) community needs or goals must be identified or adopted by the municipality and if such needs can be addressed either entirely or in part by the granting of concessions to particular persons for the erection of commercially sponsored signs, the municipality may call for public input

- on such community needs or goals and the related advertising opportunity.
- (ii) in order to identify such community needs or goals, the municipality and other interested authorities must consult prior to proposals being invited, so as to establish conditions, criteria and constraints in respect of such advertising.
 - (iii) the municipality's Supply Chain Management Policy will apply.
 - (iv) that any proposal be evaluated on the following factors:
 - (aa) the adherence to the principles of this By-law;
 - (bb) the design contribution;
 - (cc) the best community benefit offered;
 - (dd) the creativity and public safety;
 - (ee) the permanence of the contribution to the community goals or needs; and
 - (ff) the recovery cost over the period of the erection of the sign as opposed to the largest advertising opportunity or financial gain.
 - (v) when contributions in kind are to be recovered by the municipality, a conversion thereof to a monetary contribution to the municipality's income base will be assessed.
 - (vi) the municipality, as landowner, reserves the right not to proceed with any proposal prior to final approval thereof and the call for invitations for proposals in any respect shall not be regarded as decision by the municipality to proceed with the erection of a sign in respect of a specific site.
 - (vii) once accepted, any sign to be erected in terms of this schedule must be the subject matter of a written agreement between the municipality as landowner and the person responsible for the erection of the sign.
- (b) *Sponsored signs*
- Notwithstanding the area of control within which it is proposed to erect such a sign on Municipal owned land or buildings and subject to compliance with all other provisions of the By-law, the municipality may consider a sponsored sign for approval on condition that:
- (i) written detail which clearly indicates the recognised community goals which will be promoted by the erection or display of the proposed sign;
 - (ii) signs with a political content will not be permitted;
 - (iii) no more than 5% of the total surface of the sign is used for third party advertising.
 - (iv) the maximum size of any such sign will be 6m x 3m; provided in the event of a V-shaped sign where the size may not exceed two panels of 6m x 3m each.
 - (v) applications for billboards to be erected in terms of this section comply with the requirements as set out in Schedule 2.
 - (vi) no sign erected in terms of this clause be located within 5 metres of a property's boundary line.
- (c) *Non-profit body signs*
- Notwithstanding the area of control within which it is proposed to erect a sign, and subject to compliance with all other provisions of this By-law, the municipality may consider the erection of a sign by or for the benefit of a non-profit body subject to compliance with the requirements set out in Schedule 17 hereto.

SCHEDULE 17

SIGNS ERECTED BY OR FOR THE BENEFIT OF NON-PROFIT BODIES

1. Notwithstanding the area of control within which it is proposed to erect a sign by or for the benefit of a non-profit body, and subject to compliance with all other provisions of this By-law, the municipality may consider such a sign for approval subject to the following:
 - (a) written details from the host non-profit body regarding the nature and extent of the support to be received from the erection or display of the sign must be delivered to the municipality together with the other information set out in section 3 of this By-law;
 - (b) the extent of involvement of previously disadvantaged communities, small businesses, job creation and empowerment will be considered in any proposal;
 - (c) that any proposal be evaluated on the following factors;
 - (i) the adherence to the principles or provisions of this By-law;
 - (ii) the design contribution;
 - (iii) the best community benefit offered;
 - (iv) the creativity and public safety; and
 - (v) the permanence of the contribution to the community goals or needs as opposed to the largest advertising opportunity or financial gain.
 - (d) in the event of it being proposed that the said sign will be erected on municipal property:
 - (i) the municipality must evaluate the proposal;
 - (ii) the municipality as landowner reserves the right not to proceed with any proposal prior to final approval thereof; and
 - (iii) if accepted, a written agreement between the municipality, the person responsible for the erection of the sign and the non-profit body must be entered into.
 - (e) In addition the following conditions will apply:
 - (i) signs with a political content will not be permitted;
 - (ii) the maximum size of any such sign is 6m x 3m; provided in the event of a V-shaped sign being proposed, its maximum size will not exceed two panels of 6m x 3m each;
 - (iii) applications for billboards to be erected in terms of this section must comply with the requirements as set out in Schedule 2;
 - (iv) no sign erected in terms of this clause may be located within 5 metres of a property's boundary line;
 - (v) the name of the non-profit body must be displayed on the sign with a maximum 300mm lettering height;
 - (vi) all parties that may be affected by the erection or display of such sign must be given opportunity for their input;
 - (vii) the municipality may require submission of impact assessment studies; and
 - (viii) no more than two individual signs of 6m x 3m each may be permitted, or alternatively one V-shaped sign with a maximum of two panels of 6m x 3m each on any one property. In addition, only one sign per street frontage will be permitted.

**HESSEQUA MUNISIPALITEIT:
VERORDENING INSAKE REËLS VIR DIE HOU VAN VERGADERINGS**

Ooreenkomstig die bepalings van artikel 156 van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996, bepaal die munisipaliteit van Hessequa hiermee soos volg:-

Inhoudsopgawe

1. Woordomskrywing

HOOFSTUK 1: TOEPASSING VAN REËLS

2. Toepassing
3. Aanvulling

HOOFSTUK 2: VERGADERINGS

4. Aanvang van vergadering
5. Volgorde van sake
6. Speaker kan dringende aangeleentheid indien
7. Sake vir afhandeling
8. Vergaderings
9. Bywoning van vergaderings
10. Verlof vir afwesigheid
11. Sanksie vir nie-bywoning
12. Notules
13. Kworum

HOOFSTUK 3: BESLUIE

14. Onbestrede aangeleenthede
15. Wyse van stemming
16. Besluite
17. Onbestrede sake

HOOFSTUK 4: TOEGANG VIR PUBLIEK

18. Toelating van publiek
19. Nie-openbaarmaking van aangeleenthede
20. Uitsluiting van die publiek en media van vergaderings
21. Hertoelating van publiek en media tot vergaderings
22. Uitnodiging aan nie-lid
23. Afvaardigings

HOOFSTUK 5: ORDE OP VERGADERINGS

24. Gedrag van nie-lede en lede van die publiek
25. Gedrag van lede
26. Misdrywe

HOOFSTUK 6: REËLS VIR DEBATVOERING

27. Lid spreek stoel aan
28. Orde van prioriteit
29. Voorrang van Speaker
30. Relevansie
31. Reg om te praat
32. Duur van toesprake
33. Herindiening van mosie of vraag

34. Kennisgewings van mosie
35. Kennisgewings van vraag
36. Afwesigheid van voorsteller of vraesteller
37. Mosies en vrae oor aangeleenthede deur 'n komitee hanteer
38. Aanbeveling van 'n komitee as mosie beskou
39. Vrae
40. Dringende mosie
41. Mosies van orde
42. Punt van orde
43. Punt van verduideliking
44. Terugtrekking van mosie, amendement of vraag
45. Speaker se beslissing oor 'n mosie of punt van orde en verduideliking
46. Volgorde van bespreking
47. Wysiging van mosie
48. Uitstel van oorweging van die aangeleentheid
49. Verdaging van die raad tot 'n ander datum
50. Verdaging van die raad vir 'n bepaalde tyd
51. Verdaging van die debat
52. Dat die aangeleentheid tot stemming gebring word
53. Verwydering van die aangeleentheid van die sakelys

HOOFSTUK 7: PROSES VIR DIE AANNAME VAN VERORDENINGE

54. Indiening van konsepverordeninge
55. Indiening deur lid
56. Indiening deur uitvoerende burgemeesterskomitee
57. Eerste indiening by raad
58. Publikasie
59. Tweede indiening by raad
60. Debatsprosedure

HOOFSTUK 8: AANTREK EN DRAGKODE

61. Kleredrag

HOOFSTUK 9: DIVERSE BEPALINGS

63. Strawwe
64. Herroeping van verordeninge
65. Kort titel en inwerkingtrede

1. Woordoms krywing

In hierdie verordening, geniet die Afrikaanse teks voorkeur in die geval van enige konflik met die Engelse weergawe, en tensy dit uit die samehang anders blyk, beteken -

“**Grondwet**” die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996;

“**kennis**” die gee van kennis van vergaderings welke kennis skriftelik moet wees en dit sluit elektroniese pos sowel as kennis per selfoon in;

“**kode**” die Gedragskode vir Raadslede soos in artikel 54 en Bylae 1 van die Stelselwet uiteengesit;

“**komitee**” 'n komitee van die Raad ingestel ingevolge artikel 79 van die Plaaslike Regering: Munisipale Strukturewet, 1998 (Wet 117 van 1998) en 'n portefeuljekomitee van die Raad ingestel ingevolge artikel 80 van die Strukturewet;

“**lid**” 'n lid van die raad, van sy komitees en die UBK;

“**LUR**” die lid van die Uitvoerende Raad verantwoordelik vir plaaslike regering in die provinsie die Wes-Kaap;

“**mosie**” ‘n mosie waarvan kennis deur ‘n lid gegee is, maar nie ook ‘n mosie soos in artikels 39 en 40 van Stelselwet beoog nie;

“**munisipale bestuurder**” ‘n persoon deur die raad aangestel ingevolge die Strukturewet, of ‘n persoon deur die munisipale bestuurder afgevaardig;

“**party**” ‘n party in die Strukturewet bedoel;

“**raad**” die munisipale raad van Hessequa;

“**reëls**” die bepalings van hierdie verordening (alternatiewelik hierdie Ordereëls);

“**Speaker**” die lid gekies tot voorsitter van die raad of enige ander lid wat as voorsitter van die raad waarneem en die voorsitters van die komitees van die raad en lede wat in daardie hoedanighede waarneem;

“**Stelselwet**” die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000 (Wet 32 van 2000);

“**Strukturewet**” die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet 117 van 1998);

“**sweep**” ‘n lid van ‘n party in die raad wat deur daardie party as sweep aangestel is om te help (alternatiewelik, saam met die hoofsweep) met die funksionering van die verrigtinge van die raad ingevolge hierdie verordening;

“**UBK**” die Uitvoerende Burgemeesterskomitee wat nie ‘n komitee van die Raad is nie;

“**vergadering**” die vergaderings van die raad asook enige komitee van die raad en die UBK.

HOOFSTUK 1: TOEPASSING VAN REËLS

2. Toepassing

(1) Hierdie reëls is op alle vergaderings van die Raad asook enige komitee van die Raad en die UBK van toepassing en alle vergaderings wat uit die werksaamhede van enige van voorgenoemde voortspruit.

(2) Tensy dit klaarblyklik onvanpas is, is ‘n reël wat in enige verrigtinge op lede van toepassing is, ook van toepassing op ‘n nie-lid wat met die goedkeuring van die Speaker aan daardie verrigtinge deelneem.

3. Aanvulling

(1) Die Speaker kan ‘n beslissing maak ten opsigte van enige gebeurlikheid waarvoor hierdie reëls nie voorsiening maak nie, en geen verdere bespreking word oor die beslissing toegelaat nie.

(2) Die beslissing van die Speaker moet in die notule aangeteken word.

HOOFSTUK 2: VERGADERINGS

4. Aanvang van vergadering

Die Speaker moet die stoel inneem presies op die tyd waarvoor die vergadering belê is en moet, behoudens die bepalings van artikel 13, onmiddellik met die sake van die vergadering begin.

5. Volgorde van sake

(1) Die sake van vergaderings moet in die volgende volgorde op die sakelys verskyn-

- (a) verkiesing van waarnemende Speaker, indien nodig;
- (b) aansoeke om verlof vir afwesigheid;
- (c) verklarings en mededelings deur die Speaker;
- (d) verklarings en mededelings deur die Uitvoerende Burgemeester;
- (e) goedkeuring van notule;
- (f) onderhoude met afvaardigings (indien deur die Speaker goedgekeur);
- (g) oorweging van verslae;
- (h) dringende aangeleenthede deur die munisipale bestuurder voorgelê;
- (i) oorweging van kennisgewings van mosies;

- (j) oorweging van kennisgewings van vrae;
 - (k) oorweging van dringende mosies;
 - (l) oorweging van onafgehandelde items en sake.
- (2) Die Speaker kan uit eie beweging, of op versoek van 'n sweep die volgorde van die sake op die sakelys verander.
- (3) 'n Lid wat die volgorde van sake op die sakelys wil verander, moet die Speaker of alternatiewelik, 'n sweep, voor die vergadering nader.
- (4) Agendas mag in elektroniese format voorsien word.

6. Speaker kan dringende aangeleentheid indien

Die Speaker kan te eniger tyd en sonder kennisgewing enige tersaaklike verklaring maak of dringende saak voorlê welke sake bespreek mag word indien 'n meerderheid van die lede daartoe toestem.

7. Sake vir afhandeling

Uitgesonderd soos in hierdie reëls bepaal, mag geen aangeleentheid wat nie op die sakelys van 'n vergadering van die raad vermeld is nie, op sodanige vergadering behandel word nie.

8. Raadsvergaderings

- (1) Die raad moet ten minste kwartaalliks vergader en kennis van ten minste drie werksdae moet van elke gewone raadsvergadering gegee word.
- (2) Die Speaker besluit waar en wanneer die raad vergader, maar as 'n meerderheid van die lede die Speaker skriftelik versoek om 'n vergadering te belê, moet die Speaker 'n vergadering belê op 'n tyd in die versoek vermeld.
- (3) Die munisipale bestuurder moet, in opdrag van die Speaker, aan elke lid skriftelik kennis gee van elke vergadering waarop ingevolge subartikel 2) besluit is.
- (4) Die munisipale bestuurder moet aan die publiek kennis gee van die dag, tyd en plek van elke vergadering deur 'n kennisgewing te publiseer in 'n plaaslike koerant deur hom of haar bepaal: met dien verstande dat hy of sy van hierdie vereiste kan afwyk wanneer tydsbeperkings dit onmoontlik maak ten opsigte van dringende vergaderings.

9. Bywoning van vergaderings

- (1) Elke lid wat 'n vergadering van die raad of komitee waarvan hy of sy lid is bywoon, moet sy of haar naam teken in die bywoningsregister wat vir dié doel gehou word.
- (2) 'n Lid moet elke vergadering van die raad of komitee waarvan hy of sy lid is bywoon, tensy:
- (a) verlof vir afwesigheid ingevolge artikel 10 verleen is; of
 - (b) die lid hom of haar kragtens wet moet onttrek.

10. Verlof vir afwesigheid

'n Lid wat wil wegbly van vergaderings, moet voordat hy of sy aldus wegbly, verlof vir afwesigheid van die raad verkry: met dien verstande dat die Speaker, om goeie redes, verlof vir afwesigheid kan verleen aan 'n lid wat deur spesiale omstandighede verhinder word om verlof vir afwesigheid van die raad te verkry op voorwaarde dat sodanige lid skriftelik daarom aansoek doen.

11. Sanksie vir nie-bywoning

- (1) 'n Lid wat sonder verlof van 'n vergadering wegbly of wat versuim om aan die begin van die vergadering teenwoordig te wees of wat versuim om op so 'n vergadering teenwoordig te bly, oortree hierdie reëls.
- (2) 'n Komitee bestaande uit die Speaker en 'n sweep van elke party, deur die raad aangewys, moet enige oortreding in subartikel (1) bedoel, ondersoek en verslag daaroor doen aan die raad.

- (3) Die komitee wat deur die raad aangewys is, moet sy sake doen in ooreenstemming met die vaste prosedures soos van tyd tot tyd deur die raad bepaal.
- (4) As die komitee bevind dat 'n lid subartikel (1) oortree het, moet die lid beboet word kragtens die boeteskedule soos van tyd tot tyd deur die raad bepaal.
- (5) 'n Lid wat van drie of meer opeenvolgende vergaderings afwesig is wat hy of sy ingevolge artikel 9 moet bywoon, moet sy of haar amp as raadslid ontruim.
- (6) Verrigtinge vir die ampsontruiming van 'n lid ingevolge subartikel (5) of vir die oplegging van 'n boete ingevolge subartikel (4) moet gevoer word in ooreenstemming met die eenvormige vaste prosedure wat die raad ingevolge subartikel (3) bepaal.

12. Notules

- (1) Notules van die verrigtinge van vergaderings moet in gedrukte vorm saamgestel word en moet op die volgende vergadering deur die raad goedgekeur word en deur die Speaker onderteken word. In uitsonderlike gevalle waar onduidelikheid oor 'n spesifieke item in 'n notule bestaan, mag die notule goedgekeur word sonder daardie item. Die item moet dan by die eersvolgende vergadering in sy bestaande of gewysigde vorm aanvaar word.
- (2) Die notule word vir die doel van goedkeuring as gelees beskou indien 'n eksemplaar daarvan binne 'n redelike tydperk, maar minstens 24 uur voor die volgende vergadering aan elke lid gestuur is.
- (3) Geen mosie of bespreking oor die notule word toegelaat nie, tensy die juistheid daarvan bevraagteken word.

13. Kworum

- (1) 'n Meerderheid van die lede maak 'n kworum uit.
- (2) As daar op die tyd waarvoor die vergadering belê is nie 'n kworum is nie, moet die Speaker die stoel inneem sodra daar 'n kworum teenwoordig is.
- (3) Wanneer daar nie 'n kworum is nie, moet die aanvang van die vergadering met hoogstens 30 minute vertraag word, en as daar aan die einde van daardie tydperk nog nie 'n kworum is nie, moet die Speaker die vergadering verskuif na 'n ander tyd, datum en plek na sy of haar goeddunke en moet hy of sy die name van die teenwoordige lede aanteken.
- (4) Wanneer die Speaker nie teenwoordig is nie en daar nie 'n kworum is nie, moet die aanvang van die vergadering met hoogstens 30 minute vertraag word, en as daar aan die einde van daardie tydperk nog nie 'n kworum is nie, mag die vergadering nie plaasvind nie en moet die munisipale bestuurder die name van die teenwoordige lede aanteken.
- (5) Wanneer daar tydens die verloop van 'n vergadering nie 'n kworum is nie, moet die Speaker die verrigtinge opskort totdat daar weer 'n kworum is: Met dien verstande dat as daar na 10 minute nog nie 'n kworum is nie moet die Speaker die vergadering verdaag.
- (6) Wanneer 'n vergadering verdaag word omdat daar nie 'n kworum is nie, moet die tyd van sodanige verdaging asook die name van die teenwoordige lede in die notule aangeteken word.
- (7) Die Speaker moet die name van die afwesige lede voorlê aan die komitee wat ingevolge artikel 11(2) ingestel is ten einde te ondersoek of hierdie reëls verbreek is.

HOOFSTUK 3: BESLUITE

14. Onbestrede aangeleenthede

Wanneer die raad versoek word om 'n aangeleentheid voor hom te oorweeg en daar geen teenkanting van enige lid oor die aangeleentheid is nie, moet 'n eenparige stemming in die notule aangeteken word.

15. Wyse van stemming

- (1) Die Speaker moet 'n stemming hou oor elke mosie wat teengestaan word, deur die lede te versoek om deur die opsteek van hande, tensy anders oorgeskryf deur die wet, aan te

dui of hulle vir of teen sodanige mosie is, waarna hy of sy die uitslag van sodanige stemming bekend moet maak.

(2) Wanneer die Speaker die uitslag van 'n stemming bekend maak, kan 'n lid versoek dat sy of haar stem teen die betrokke besluit aangeteken word, en die munisipale bestuurder moet seker maak dat sodanige stem in die notule aangeteken word.

(3) As daar 'n staking van stemme is ten opsigte van 'n mosie waarvoor 'n stemming gehou word in ooreenstemming met subartikel (1), moet die Speaker sy of haar beslissende stem uitbring benewens sy of haar gewone stem: Met dien verstande dat die Speaker nie 'n beslissende stem mag uitbring ten opsigte van enige aangeleentheid vervat in artikel 160(2) van die Grondwet, 1996 nie.

(4) Onmiddellik nadat 'n saak aan 'n vergadering van die raad gestel is met die doel dat daarvoor gestem word, of onmiddellik nadat die besluit waartoe daar deur die opsteek van hande geraak is, deur die Speaker bekend gemaak is, kan enige twee raadslede 'n hoofdelike stemming eis, en die Speaker moet daarna dié raadslede wat sodanige eis wil steun, versoek om in hul plekke op te staan.

(5) Wanneer 'n hoofdelike stemming gaan plaasvind, moet die Speaker dit aankondig en sal daar onmiddellik tot stemming oorgegaan word.

(6) Wanneer 'n hoofdelike stemming plaasvind, moet die munisipale bestuurder die name van al die raadslede in alfabetiese volgorde uitroep, die stem van elke aanwesige raadslid as "voor" of "teen" aanteken en die name van afwesige raadslede aanteken.

(7) Die Speaker moet op grond van sodanige hoofdelike stemming die besluit van die raad bekend maak, asook die getal raadslede wat ten gunste van of teen die saak gestem het.

(8) Alle hoofdelike stemmings moet in die notule aangeteken word.

16. Besluite

(1) In ooreenstemming met die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 is die ondersteunende stem van 'n meerderheid van die lede nodig om te besluit oor –

- (a) die aanneem van verordeninge;
- (b) die goedkeuring van die begroting;
- (c) die oplegging van eiendomsbelasting en ander belastings, heffings en regte;
- (d) die verkryging van lenings.

(2) In ooreenstemming met die Strukturewet is 'n ondersteunende stem van minstens twee derdes van die lede nodig om 'n besluit te neem om die raad te ontbind.

(3) Alle ander kwessies word deur 'n meerderheid van die uitgebragte stemme beslis.

17. Onbestrede sake

(1) Wanneer 'n vergadering minstens een uur aan die gang is, kan die Speaker die verrigtinge onderbreek en gelas dat die raad onverwyld daartoe oorgaan om onbestrede sake af te handel.

(2) Na die afhandeling van sodanige onbestrede sake moet die verrigtinge hervat word op die punt waar dit onderbreek is, tensy alle ander oorblywende sake tot die volgende vergadering verdaag is.

(3) 'n Item op die sakelys word geag 'n bestrede saak te wees as 'n lid te kenne gee dat hy voornemens is om sodanige item te bespreek onmiddellik nadat die Speaker aan die vergadering te kenne gegee het dat sodanige item oop is vir bespreking: Met dien verstande dat geen item geag word bestrede te wees slegs omrede vrae in verband daarmee gestel word nie.

HOOFSTUK 4: TOEGANG VIR PUBLIEK

18. Toelating van publiek

Die Speaker moet redelike stappe doen om toegang vir die publiek (met inagneming van die kapasiteit van die Raadsaal), die veiligheid van die publiek en ordelike verloop van vergaderings te verseker en die gedrag van die publiek op vergaderings te reguleer.

19. Nie-openbaarmaking van aangeleenthede

(1) Wanneer die munisipale bestuurder na sy of haar goëddunke enige aangeleentheid voorlopig op 'n deel van die sakelys geplaas het, wat nie voor die vergadering aan die publiek openbaar gemaak sal word nie, moet die Speaker, wanneer sodanige aangeleenthede oorweeg gaan word –

- (a) gelas dat alle lede van die publiek die vergaderlokaal verlaat ten opsigte van die items wat "in-komitee" hanteer sal word; en
- (b) gelas dat die lede oorweeg of dit redelik sal wees as enige van of al die items op sodanige deel van die sakelys oorweeg word sonder die teenwoordigheid van die publiek, met behoorlike inagneming van artikel 160(7) van die Grondwet, wat vereis dat die publiek en die media slegs van 'n vergadering uitgesluit kan word slegs as dit redelik is om dit te doen met inagneming van die aard van die sake wat oorweeg word.

(2) Die motivering van die uitsluiting van die publiek moet volledig genotuleer word.

(3) Enige items waarvan die publiek nie uitgesluit sal word nie, word oorweeg onmiddellik na die prosedure in subartikel (1) uiteengesit.

20. Uitsluiting van die publiek en media van vergaderings

(1) Die publiek, insluitende die media, kan van die vergadering uitgesluit word –

- (a) waar die Speaker 'n vertroulike verklaring ingevolge artikel 6 aan die vergadering wil maak;
- (b) waar die raad dit ingevolge subartikel (3) besluit.

(2) Die sweep van 'n party kan 'n mosie aanvoer, met redes daarvoor, dat die Raad moet vergader met uitsluiting van die publiek en die media en indien sodanige mosie gesekondeer word, moet dit onverwyld en sonder bespreking tot stemming gebring word.

(3) Indien sodanige mosie aangeneem word na oorweging deur die raad van die redes wat aangevoer is, moet alle lede van die publiek, insluitende die media, die vergaderlokaal verlaat.

(4) Die publiek het nie toegang tot 'n vergadering van die UBK van die raad nie.

21. Hertoelating van publiek en media tot vergaderings

(1) 'n Lid kan in die loop van die vergadering waarvan die publiek en die media uitgesluit is, voorstel "dat die vergadering weer oopgestel word" met vermelding van die redes vir sodanige mosie.

(2) Indien sodanige mosie gesekondeer word, moet dit onverwyld en sonder bespreking tot stemming gebring word.

22. Uitnodiging aan nie-lid

Die Speaker kan 'n persoon wat nie 'n lid is nie, nooi om die raad toe te spreek of om 'n vergadering by te woon ten einde sy of haar menings oor 'n aangeleentheid voor die raad te stel. 'n Tydsbeperking van 15 minute of sodanige tyd as wat deur die vergadering toegestaan word sal geld.

23. Afvaardigings

(1) 'n Afvaardiging wat 'n onderhoud met die raad verlang, moet aan die munisipale bestuurder ses werksdae skriftelike kennis gee van sy voorneme en moet besonderhede verskaf van die verhoë wat gerig gaan word en die bron van die afvaardiging.

(2) Die munisipale bestuurder moet 'n kennisgewing ingevolge subartikel (1) tesame met sy of haar kommentaar en aanbevelings, aan die Speaker voorlê, wie kan besluit om 'n onderhoud toe te staan of te weier, en indien toegestaan, op watter voorwaardes.

HOOFSTUK 5: ORDE OP VERGADERINGS**24. Gedrag van nie-lede en lede van die publiek**

Indien 'n nie-lid of 'n lid van die publiek hom of haar aan wangedrag skuldig maak, op 'n onbehoorlike wyse gedra of die sake van enige vergadering belemmer, kan die Speaker gelas dat hy of sy die vergadering verlaat of uit die vergadering verwyder word.

25. Gedrag van lede

(1) Indien 'n lid –

- (a) hom of haar aan wangedrag skuldig maak, of
- (b) hom of haar op 'n onbehoorlike wyse gedra, of
- (c) die sake van enige vergadering belemmer, of
- (d) die beslissing van die Speaker oor enige punt van orde of beslissing ingevolge artikel 3(1) uitdaag, of
- (e) weier om enige uitdrukking terug te trek wanneer die Speaker daarop aandring, of
- (f) hom- of haarself langdradig herhaal of onbehoorlike taal gebruik, of
- (g) enige van hierdie reëls oortree,

moet die Speaker gelas dat sodanige lid hom of haar behoorlik gedra en, indien hy of sy aan die woord is, om sy of haar redevoering te staak.

(2) In die geval van 'n aanhoudende verontagsaming van die lasgewings van die Speaker moet die Speaker sodanige lid gelas om die vergaderlokaal vir die res van die vergadering te verlaat en kan hy of sy, indien nodig, sodanige lid uit die lokaal laat verwyder.

(3) Indien die Speaker genoodsaak is om teen 'n lid ingevolge subartikel (2) op te tree, sal oortreding verwys word na die komitee bedoel in artikel 11(2) en by skuldigbevinding sal die bepaling van artikel 11(4) geld.

26. Misdrywe

Enige lid, nie-lid of lid van die publiek wat:

- (a) weier of versuim om te voldoen aan 'n lasgewing van die Speaker ingevolge artikels 24 en 25; of
- (b) na die vergaderlokaal terugkeer voor die afsluiting van die vergadering waaraan hy of sy gelas is om te onttrek; of
- (c) weerstand bied terwyl hy of sy uit die vergaderlokaal verwyder word, begaan 'n misdryf en is by skuldigbevinding strafbaar kragtens die boeteskedule met 'n boete van hoogstens R10 000 of gevangenisstraf vir 'n tydperk van hoogstens drie maande of moet 'n gepaste aantal ure gemeenskapsdiens verrig, met of sonder die bepaling dat so 'n persoon nie 'n vergadering van die raad vir 'n periode van 12 maande mag bywoon nie.

HOOFSTUK 6: REËLS VIR DEBATVOERING

27. Lid spreek stoel aan

'n Lid wat op 'n vergadering praat, moet die stoel staande aanspreek en kan dit doen in enige van die drie amptelike tale van die Provinsie van die Wes-Kaap, soos gereël deur die Raad se kommunikasiebeleid.

28. Orde van prioriteit

Wanneer 'n lid die raad wil toespreek, moet hy of sy eers die Speaker se toestemming kry.

29. Voorrang van Speaker

Wanneer die Speaker die vergadering toespreek, moet alle lede stilbly sodat die Speaker sonder enige onderbreking aangehoor kan word.

30. Relevansie

(1) 'n Lid wat aan die woord is, moet sy of haar toespraak streng bepaal by die onderwerp of aangeleentheid onder bespreking of by 'n verduideliking op 'n punt van orde.

(2) Geen bespreking word toegelaat –

(a) wat enige aangeleentheid op die sakelys sal vooruitloop nie;

(b) oor enige aangeleentheid ten opsigte waarvan 'n besluit deur 'n geregtelike of kwasi-geregtelike liggaam of 'n kommissie van ondersoek hangende is nie.

31. Reg om te praat

(1) 'n Lid mag net een keer praat –

(a) oor die aangeleentheid voor die raad;

(b) oor enige mosie voor die raad;

(c) oor enige amendemente van die aangeleentheid voor die raad;

(d) oor 'n aangeleentheid of 'n amendement wat hy of sy self voorgestel het of gaan voorstel;

(e) oor 'n punt van orde of 'n saak van voorreg,

tensy deur die Speaker gemagtig of soos in hierdie reëls voorsiening gemaak.

(2) Die voorsteller van 'n oorspronklike mosie kan oor die mosie praat en repliek lewer, maar in sy of haar repliek moet hy of sy hom of haar bepaal by die beantwoording van vorige sprekers en mag hy of sy geen nuwe aangeleentheid in die debat inbring nie.

(3) Die reg tot repliek is nie van toepassing op die voorsteller van 'n amendement wat, nadat dit goedgekeur is, die substantiewe mosie geword het nie.

32. Duur van toesprake

(1) Behalwe met die toestemming van die Speaker mag geen lid langer as vyf minute oor enige aangeleentheid praat nie.

(2) Die voorsteller van 'n oorspronklike mosie of van enige amendement mag egter vyf minute lank oor sodanige mosie of wysiging praat.

33. Herindiening van mosie of vraag

Geen mosie wat deur die raad verwerp is en geen vraag wat ingevolge die reëls gestel en afgehandel is op enige vergadering, mag weer ingedien of gestel word binne 'n tydperk van drie maande na sodanige vergadering nie, tensy die Speaker toestemming toestemming daartoe verleen het nie.

34. Kennisgewing van mosie

(1) Die Speaker mag, behoudens Artikel 38 en uitgesonderd 'n dringende mosie van orde, geen mosie aanvaar nie tensy kennis daarvan ingevolge subartikel (2) gegee is.

(2) Elke kennisgewing van voorneme deur 'n lid om 'n mosie in te dien, moet skriftelik, gemotiveer, onderteken en gedateer wees en aan die munisipale bestuurder gelewer word minstens agt werksdae voor die datum van die vergadering waarop dit ingedien gaan word.

35. Kennisgewing van vraag

(1) Die Speaker mag geen vraag aanvaar nie tensy kennis daarvan ingevolge subartikel (2) gegee is.

(2) Elke kennisgewing deur 'n lid van 'n voorneme om 'n vraag te stel moet skriftelik, gemotiveer, onderteken en gedateer wees en aan die munisipale bestuurder gelewer word minstens vyf werksdae voor die datum van die vergadering waarop dit gestel gaan word.

(3) Die lid aan wie 'n vraag gerig is, kan die vraag by die vergadering antwoord of indien die lid so verkies die vraag skriftelik beantwoord binne sewe werksdae na die datum van die vergadering.

36. Afwesigheid van voorsteller of vraesteller

Indien die voorsteller of vraesteller nie in sy plek teenwoordig is op die vergadering van die raad wanneer hy of sy deur die Speaker versoek word om 'n mosie in te dien of 'n vraag te stel wat op sy of haar naam op die sakelys verskyn nie, verval sodanige mosie of vraag tensy die oorspronklike voorsteller of vraesteller die Speaker skriftelik voor die aanvang van die vergadering in kennis gestel het van 'n plaasvervanger om die mosie in te dien of die vraag te stel.

37. Mosies en vrae oor aangeleenthede deur komitee hanteer

(1) 'n Lid mag nie kennis van 'n mosie of vraag gee met betrekking tot enige aangeleentheid wat aan 'n komitee opgedra is nie, tensy sodanige mosie of vraag voorheen aan sodanige komitee voorgelê is of tensy dit in die vorm is van 'n verwysing na sodanige komitee vir oorweging en verslagdoening.

(2) Die voorsitter van 'n komitee kan, indien hy of sy van mening is dat die aangeleentheid dringend is, kennis gee van sy of haar voorneme om 'n mosie in te dien of 'n vraag te stel oor 'n aangeleentheid wat aan sodanige komitee opgedra is, ondanks die feit dat sodanige mosie of vraag nie vooraf deur sodanige komitee oorweeg is nie.

38. Aanbeveling van komitee as mosie beskou

(1) Die aanvaarding van 'n aanbeveling vervat in 'n verslag wat deur 'n komitee aan die raad voorgelê is, word geag deur die voorsitter van sodanige komitee voorgestel te wees of, in sy of haar afwesigheid of wanneer hy of sy sodanige aanbeveling teenstaan, deur 'n lid van sodanige komitee deur hom of haar afgevaardig om waar te neem wanneer die Speaker van die vergadering te kenne gee dat sodanige aanbeveling oop is vir bespreking, en geen sodanige mosie hoef gesekondeer te word nie, en die voorsitter van sodanige komitee mag ook nie verhinder word om sy reg om daaroor te praat, uit te oefen nie.

(2) Die voorsitter in subartikel (1) bedoel, kan egter oor die aangeleentheid praat en repliek lewer, maar in sy of haar repliek moet hy of sy hom of haar streng bepaal by antwoorde aan vorige sprekers en mag hy of sy geen nuwe aangeleenthede in die debat invoer nie.

39. Vrae

(1) Nadat enige mosie of amendement voorgestel en gesekondeer is of na afhandeling van enige toespraak daaroor kan 'n lid enige vraag stel wat tersaaklik is vir sodanige mosie of amendement.

(2) Geen aanvullende vrae mag gestel word nie behalwe deur die lid wat die oorspronklike vraag gestel het en dan net ten opsigte van aangeleenthede voortspruitend uit die antwoord op sodanige oorspronklike vraag.

(3) Die Speaker mag geen sodanige vraag weier nie: met dien verstande dat die lid aan wie sodanige vraag gerig is, onverwyld daarop kan antwoord of kan vereis dat kennis daarvan ingevolge artikel 35 gegee word.

40. Dringende mosie

(1) 'n Lid kan die aandag van die raad vestig op enige aangeleentheid wat nie op die sakelys verskyn nie en waarvan daar nie vooraf kennis gegee is nie, deur kortliks die onderwerp van die aangeleentheid te meld en sonder kommentaar daarop, voor te stel "dat die mosie waarop die aandag gevestig is, onverwyld oorweeg word as 'n kwessie van dringendheid"

(2) Sodanige mosie word hierin 'n dringende mosie genoem.

(3) Indien sodanige mosie gesekondeer en aanvaar word deur 'n twee-derde meerderheid van die lede teenwoordig, moet die voorsteller toegelaat word om die aangeleentheid sonder kennis deur middel van 'n mosie of vraag tot oorweging te bring.

41. Mosies van orde

Benewens die mosies waarvoor elders in hierdie reëls voorsiening gemaak word, word die volgende as mosies van orde beskou -

- (a) dat voorrang verleen word aan die oorweging van enige bepaalde item wat op die sakelys verskyn;
- (b) dat daar kennis geneem word van enige aanbevelings in die sakelys vermeld, of dat dit aangeneem of terugverwys word of dat daar aan die verslag uitvoering gegee word; en
- (c) dat daar uitvoering gegee word aan enige dokument voor die raad op die wyse in die mosie vermeld.

42. Punt van orde

'n Lid kan 'n punt van orde opper om die aandag te vestig op 'n afwyking van hierdie reëls deur die reël te noem waarop sodanige lid hom beroep, waarna sodanige lid onmiddellik aangehoor moet word.

43. Punt van verduideliking

Die Speaker kan 'n lid toelaat om 'n punt van verduideliking te opper: Met dien verstande dat sodanige verduideliking beperk moet word tot 'n wesentlike deel van die debat wat moontlik misverstaan is.

44. Terugtrekking van mosie, amendement of vraag

(1) 'n Mosie of amendement kan sonder bespreking en met die toestemming van die sekondant deur die voorsteller teruggetrek word.

(2) 'n Lid mag nie oor sodanige mosie of amendement praat nadat die raad tot die terugtrekking van sodanige mosie ingestem het nie.

(3) 'n Vraag kan teruggetrek word deur die lid wat dit wou gestel het.

45. Speaker se beslissing oor 'n mosie of punt van orde en verduideliking

(1) Die beslissing van die Speaker oor 'n mosie of punt van orde of verduideliking is finaal en nie oop vir bespreking nie.

(2) Die beslissing van die Speaker oor 'n mosie of punt van orde wat oor die vertolking van hierdie reëls geopper is, moet in die notule aangeteken word.

46. Volgorde van bespreking

Wanneer 'n mosie onder bespreking is op enige vergadering van die raad, mag geen verdere mosie ontvang word nie, behalwe die volgende:

- (a) dat die mosie gewysig word;
- (b) dat die oorweging van die aangeleentheid uitgestel word;
- (c) dat die publiek en die media uitgesluit word;
- (d) dat die publiek en die media weer toegelaat word;
- (e) dat die raad nou verdaag;
- (f) dat die raad vir 'n bepaalde tyd verdaag;
- (g) dat die debat verdaag word;
- (h) dat die aangeleentheid tot stemming gebring word;
- (i) dat die raad na die volgende saak oorgaan.

47. Wysiging van mosie

- (1) Elke amendement moet tersaaklik wees vir die mosie waarop dit voorgestel word.
- (2) 'n Amendement moet, indien die Speaker dit verlang, skriftelik en deur die voorsteller onderteken wees en aan die Speaker oorhandig word.
- (3) 'n Amendement moet gelees word voordat dit voorgestel word.
- (4) 'n Amendement mag nie bespreek of aan die raad gestel word voordat dit gesekondeer is nie.
- (5) As daar meer as een amendement op 'n mosie is, word die amendement wat laaste ingedien is, eerste tot stemming gebring, en as dit aangeneem word, word die aangeleentheid dienooreenkomstig afgehandel.
- (6) Indien die amendement wat laaste ingedien is verwerp word, word die amendement wat onmiddellik voor die laaste amendement ingedien is tot stemming gebring.
- (7) Geen verdere amendement op 'n mosie of amendement mag ingedien word nadat die Speaker begin het om sodanige mosie of amendement tot stemming te bring nie.

48. Uitstel van oorweging van die aangeleentheid

- (1) 'n Lid kan aan die einde van 'n toespraak voorstel dat die oorweging van die aangeleentheid uitgestel word tot 'n bepaalde of onbepaalde datum.
- (2) Sodanige mosie moet gesekondeer word maar die mosie hoef nie skriftelik te wees nie: met dien verstande dat die sekondant nie toegelaat mag word om te praat nie. Die voorsteller moet toegelaat word om vir 'n tydperk van hoogstens vyf minute oor die mosie te praat, en die sekondant mag nie praat nie, behalwe om die mosie te sekondeer.
- (3) Wanneer so 'n mosie voorgestel word, kan die voorsteller van die aangeleentheid onder bespreking, sonder benadeling van sy of haar uiteindelijke reg op repliek indien die mosie dat die aangeleentheid uitgestel word, nie aanvaar word nie, vyf minute lank repliek lewer, waarna die mosie sonder verdere bespreking tot stemming gebring word.
- (4) Indien die mosie aanvaar word, moet die aangeleentheid eerste geplaas word op die sakelys van aangeleenthede wat oorweeg moet word op die vergadering waartoe dit uitgestel is: Met dien verstande dat artikel 5(2) en 5(3) nie op sodanige aangeleentheid van toepassing is nie.

49. Verdaging van die raad tot 'n ander datum

- (1) 'n Lid wat nog nie aan die bespreking oor die aangeleentheid wat dan voor die vergadering is, deelgeneem het nie, kan te eniger tyd, behalwe in die loop van 'n toespraak deur 'n ander lid of terwyl daar gestem word, voorstel "dat die raad nou tot 'n ander datum verdaag."
- (2) Sodanige mosie moet gesekondeer word, maar hoef nie skriftelik te wees nie.
- (3) Die voorsteller moet toegelaat word om vir 'n tydperk van hoogstens vyf minute oor die mosie te praat, maar die sekondant mag nie praat nie behalwe om die mosie te sekondeer.
- (4) Indien die mosie aanvaar word, moet die raad onverwyld verdaag: Met dien verstande dat die Speaker kan gelas dat die vergadering voortgaan om eers onbestrede sake af te handel.

(5) Indien die mosie nie aanvaar word nie, mag die Speaker nie nog so 'n mosie aanvaar nie totdat 'n halfuur verstryk het.

(6) Behalwe soos in subartikel (3) bepaal, mag geen bespreking oor sodanige mosie toegelaat word nie, behalwe dat 'n lid wat dit eerste aangedui het, hoogstens vyf minute lank teen die mosie kan praat.

(7) Geen amendement op sodanige mosie mag voorgestel word nie, tensy dit betrekking het op die tydperk van verdaging.

(8) Indien 'n mosie om 'n vergadering te verdaag, aanvaar is gedurende 'n debat en voor die afhandeling daarvan, sal die lid wat die verdaging voorgestel het, geregtig wees om eerste te praat by oorweging van die aangeleentheid wat die onderwerp van sodanige bespreking op die hervatting van die verdaagde vergadering gaan wees.

(9) Geen sake mag op 'n hervatting van 'n verdaagde vergadering afgehandel word nie, uitgesonderd die sake wat op die sakelys van die vergadering waarvan dit 'n verdaging is, verskyn.

50. Verdaging van die raad vir 'n bepaalde tyd

(1) 'n Lid kan te eniger tyd, behalwe in die loop van 'n toespraak deur 'n ander lid of terwyl daar gestem word, versoek "dat die raad nou vir 'n bepaalde tyd, tot een uur, verdaag" en sodanige verdaging kan ook die geleentheid om te koukus ten doel hê.

(2) Sodanige mosie hoef nie skriftelik te wees nie en geen vooraf kennis hoef daarvan gegee te word nie.

(3) Indien die mosie aanvaar word, moet die raad onverwyld vir die bepaalde tyd verdaag.

(4) Indien die mosie nie deur die Speaker toegestaan word nie, kan die indieneer van die mosie versoek dat dit tot stemming gebring word.

(5) Die Speaker kan die aantal sodanige mosies beperk.

51. Verdaging van die debat

(1) 'n Lid wat nog nie aan 'n debat deelgeneem het nie, kan aan die einde van enige toespraak voorstel dat die debat verdaag word.

(2) Sodanige mosie moet gesekondeer word, maar hoef nie skriftelik te wees nie.

(3) Die voorsteller van sodanige mosie kan vyf minute lank daarvoor praat, maar die sekondant mag nie praat nie behalwe om dit formeel te sekondeer.

(4) Behalwe soos in subartikel (3), bepaal, mag geen bespreking oor sodanige mosie toegelaat word nie, behalwe in verband met die tydperk van verdaging en dat die lid wat eerste sy teenkanting teen so 'n mosie uitspreek, vyf minute lank daarteen mag praat.

(5) Indien sodanige mosie aanvaar word, gaan die vergadering oor na die volgende saak op die sakelys, en die bespreking van die verdaagde debat word op die volgende vergadering hervat, tensy daar anders besluit word.

(6) Met die hervatting van die verdaagde debat is die lid wat die verdaging voorgestel het, geregtig om eerste te praat.

(7) Indien die mosie nie aanvaar word nie, mag die Speaker nie nog so 'n mosie aanvaar nie totdat 'n halfuur verstryk het.

(8) 'n Lid mag nie meer as een mosie vir die verdaging van die debat in die loop van daardie debat voorstel of sekondeer nie.

52. Dat die aangeleentheid tot stemming gebring word

(1) 'n Lid wat nog nie aan die debat oor 'n aangeleentheid deelgeneem het nie, kan in die loop van sodanige debat, aan die einde van enige toespraak, voorstel dat die aangeleentheid nou tot stemming gebring word.

(2) Behoudens die bepalings van subartikel (3) is geen mosie wat ingevolge subartikel (1) voorgestel is, oop vir bespreking nie.

(3) Die voorsteller van 'n aangeleentheid onder bespreking kan, wanneer 'n mosie ingevolge subartikel (1) voorgestel is, hoogstens vyf minute lank oor sodanige mosie praat, waarna genoemde mosie sonder enige verdere bespreking tot stemming gebring word.

53. Verwydering van die aangeleentheid van die sakelys

(1) 'n Lid wat nog nie aan die debat oor 'n aangeleentheid deelgeneem het nie, kan in die loop van sodanige debat, aan die einde van enige toespraak, voorstel dat die aangeleentheid van die sakelys verwyder word.

(2) Behoudens die bepalings van subartikel (3) is geen mosie wat ingevolge subartikel (1) voorgestel is, oop vir bespreking nie.

(3) Die voorsteller van 'n aangeleentheid onder bespreking kan, wanneer 'n mosie ingevolge subartikel (1) voorgestel is, hoogstens vyf minute lank oor sodanige mosie praat, waarna genoemde mosie sonder enige verdere bespreking tot stemming gebring word.

(4) Indien sodanige mosie aanvaar word, word die aangeleentheid onder bespreking nie verder bespreek nie.

HOOFSTUK 7: PROSES VIR DIE AANNAME VAN VERORDENINGE

54. Indiening van konsepverordeninge

'n Verordening kan net deur 'n lid of die UBK ingedien word.

55. Indiening deur lid

(1) 'n Lid dien 'n konsepverordening in deur dit saam met 'n memorandum oor die oogmerke van die verordening aan die Speaker voor te lê.

(2) Die Speaker moet by ontvangs van 'n konsepverordening dit saam met enige kommentaar wat ingevolge subartikel (3) ontvang is, aan die UBK voorlê vir oorweging.

(3) Die Speaker moet die kommentaar van die munisipale bestuurder oor die inhoud van die konsepverordening verkry en kan die kommentaar van enige persoon vra.

(4) Die uitvoerende burgemeesterskomitee moet binne drie maande na ontvangs van 'n konsepverordening van die Speaker die aangeleentheid oorweeg en 'n verslag in die vorm in artikel 58(1) bedoel, aan die raad voorlê.

56. Indiening deur uitvoerende burgemeesterskomitee

(1) Die UBK kan uit eie beweging of na oorweging van 'n versoek van die munisipale bestuurder 'n konsepverordening indien.

(2) Indien die UBK uit eie beweging besluit om 'n konsepverordening in te dien, moet die komitee die kommentaar van die munisipale bestuurder oor die inhoud daarvan verkry en kan die komitee die kommentaar van enige persoon daarvoor vra.

(3) Die UBK moet 'n verslag oor die voorstel om 'n konsepverordening in te dien, aan die raad voorlê in die vorm in artikel 58(1) bedoel.

57. Eerste indiening by raad

(1) 'n Konsepverordening wat deur 'n lid of die UBK ingedien word, moet in die volgende vorm aan die raad voorgelê word:

- (a) 'n bestuursopsomming van die konsepverordening;
- (b) die behoefte om die gedrag wat in die konsepverordening bedoel word, te reguleer;
- (c) die inhoud van die voorgestelde verordening;
- (d) ander verordeninge wat herroep of geamendeer moet word as die konsepverordening aangeneem word;
- (e) enige tersaaklike kommentaar of voorstelle; en
- (f) 'n aanbeveling.

(2) Na oorweging van die verslag in subartikel 57(1) bedoel, moet die raad besluit om die voorgestelde verordening te verwerp of voorlopig aan te neem.

(3) Wanneer 'n voorgestelde verordening deur die raad verwerp is, mag geen verordening met dieselfde inhoud binne 'n tydperk van ses maande na die datum van verwerping ingedien word nie.

(4) Wanneer 'n voorgestelde verordening voorlopig aangeneem is, moet dit geadverteer word vir kommentaar deur die publiek.

58. Publikasie

(1) Die munisipale bestuurder moet so gou moontlik nadat die raad 'n verordening voorlopig aangeneem het, die konsepverordening vir kommentaar deur die publiek publiseer op so 'n wyse dat die publiek die geleentheid sal hê om vertoë in verband daarmee te rig.

(2) Die publikasie moet in die amptelike tale van die provinsie geskied.

59. Tweede indiening by raad

(1) Die munisipale bestuurder moet so gou moontlik na die sluitingsdatum vir vertoë deur die publiek 'n verslag aan die UBK voorlê, met –

- (a) 'n eksemplaar van die voorgestelde verordening;
- (b) eksemplare van die advertensies waarin die publiek genooi is om vertoë te rig;
- (c) enige kommentaar wat van die publiek ontvang is, en
- (d) enige ander kommentaar van die administrasie.

(2) Wanneer 'n konsepverordening deur die raad verwerp is, mag geen verordening met dieselfde inhoud binne 'n tydperk van ses maande na die verwerping ingedien word nie.

(3) Wanneer 'n verordening na oorweging aangeneem is, moet dit in die *Provinsiale Koerant* gepubliseer word.

60. Debatsprosedure

Die reëls rakende debatvoering is ook op die wetgewende proses van toepassing.

HOOFSTUK 8: AANTREK EN DRAGKODE

61. Kleredrag

(1) 'n Lid moet te alle tye waar in amptelike hoedanigheid opgetree word, of die Raad verteenwoordig word, volgens die riglyne van die Hessequa Kleredragbeleid vir Raadslede geklee wees.

(2) 'n Lid wat subartikel (1) oortree sal beboet word kragtens die boeteskedule soos van tyd tot tyd deur die Raad bepaal.

HOOFSTUK 9: DIVERSE BEPALINGS

62. Strawwe

Iemand wat 'n misdryf ingevolge hierdie verordening begaan het, is by skuldigbevinding aanspreeklik vir 'n boete of, indien die boete nie betaal word nie, gevangenisstraf of sodanige gevangenisstraf sonder die opsie van 'n boete, of sowel die boete as sodanige gevangenisstraf en, in die geval van 'n opeenvolgende of volgehoue misdryf, vir 'n boete vir elke dag waarop sodanige misdryf voortduur, of indien die boete nie betaal word nie, tot bykomende gevangenisstraf.

63. Herroeping van verordeninge

Die bepalings van enige verordeninge wat voorheen deur die munisipaliteit of deur enigeen van die afgeskafte munisipaliteite wat nou in die munisipaliteit geïnkorporeer is, afgekondig is, word hiermee herroep insoverre hulle betrekking het op sake waarvoor daar in hierdie verordening voorsiening gemaak word en insoverre dit toepaslik gemaak is op die munisipaliteit deur die magtiging vir die uitvoering van magte en funksies ingevolge Artikel 84(3) van die Wet op Plaaslike Regering : Munisipale Strukture, Wet 117 van 1998.

64. Kort titel en inwerktrading

Hierdie verordening staan bekend as die Ordereëls van die Raad van Hessequa en tree in werking op die datum van publikasie in die Provinsiale Koerant.

HESSEQUA MUNISIPALITEIT

VERORDENING INSAKE BUITEREKLAME EN ADVERTENSIETEKENS

Ooreenkomstig die bepalings van artikel 156 van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996, bepaal die Hessequa Munisipaliteit as volg:-

Inhoudsopgawe

1. Woordomsrywings
2. Beginsels en doelwitte

HOOFSTUK 1: INDIENING VAN AANSOEKE, GELDE EN ALGEMENE FAKTORE BY OORWEGING VAN AANSOEKE, WYSIGINGS EN VOORWAARDES VIR GOEDKEURING, FAKTORE MET BETREKKING TOT SPESIFIEKE TEKENS, GEBIEDE VAN BEHEER EN KOMMERSIEEL GEBORGDE TEKENS

3. Indiening van aansoeke
4. Gelde en algemene faktore by oorweging van aansoeke, wysigings en voorwaardes vir goedkeuring
5. Faktore met betrekking tot spesifieke tekens, gebiede van beheer en kommersieel geborgde tekens

HOOFSTUK 2: STANDAARDVOORWAARDES VIR GOEDKEURING, VEREISTES EN GOEDKEURING

6. Standaard voorwaardes vir goedkeuring
7. Elektriese vereistes
8. Verligtingsvereistes
9. Verkeersveiligheidsvereistes
10. Regsvereistes
11. Goedkeuring

HOOFSTUK 3: ALGEMENE BEPALINGS

12. Appèl
13. Tekens waarvoor die munisipaliteit se goedkeuring nie vereis word nie
14. Ontsiering
15. Skade aan munisipale eiendom
16. Toegang en inspeksies
17. Misdrywe
18. Vermoedens
19. Afdwinging en verwydering van tekens
20. Betekening van kennisgewings
21. Skakelforums in gemeenskappe
22. Landdroshof jurisdiksie
23. Vrystellings
24. Herroeping van verordeninge
25. Oorgangsbepalings
26. Kort titel en inwerkingtrede

BYLAES

Bylae 1: Gebiede van beheer

Bylae 2: Aanplakborde

Bylae 3: Liggingsgebonde vrystaande en samegestelde tekens

Bylae 4: Advertensies wat op mure van geboue aangebring word (plat- en uitsteektekens)

Bylae 5: Kimtekens

Bylae 6: Daktekens

Bylae 7: Tekens op 'n veranda, balkon, sondak, steun kolomme, pilare en pale

Bylae 8: Tekens op grensmure, heinings of bouterreine

Bylae 9: Plakkate met koerantopskrifte

Bylae 10: Baniere, vlage en ballonne

Bylae 11: Plakkate

Bylae 12: Eiendomsagenttekens

Bylae 13: Los draagbare tekens

Bylae 14: Lugtekens

Bylae 15: Transitoreklame

Bylae 16: Tekens op munisipale grond /geboue

Bylae 17: Tekens deur of vir nie-winsgewende liggame

1. Woordomsrywings

In hierdie verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken:

“**aanplakbord**” enige vrystaande skerm of bord wat groter as 4,5m in totale omvang is; wat ondersteun word deur of uit 'n struktuur bestaan wat gebruik word vir die aanplak, vertoon of wys van 'n teken.

“**advertensie**” enige verteenwoordiging van 'n woord, naam, letter, syfer of voorwerp of 'n afskorting van 'n woord of naam, of enige simbool; of enige lig wat nie uitsluitlik vir verligting of as 'n waarskuwing teen enige gevare bedoel is nie en “**reklame**” het 'n soortgelyke betekenis.

“**banier**” enige materiaal waarop 'n teken op so 'n wyse vertoon word dat dit in windstil toestande ten volle leesbaar is, vasgeheg aan een of meer toue, pale of vlagpale wat vertikaal, horisontaal of teen 'n hoek uitsteek, of aan geboue of spesiale strukture bevestig is, maar sluit nie baniere in wat as deel van 'n optog gedra word nie. 'n Vlag wat nie op 'n goedgekeurde vlagpaal vertoon word nie, word vir die doeleindes van hierdie verordening, 'n banier geag te wees.

“**bestaande teken**” enige teken wat voorheen deur die munisipaliteit goedgekeur is.

“**beweegbare teken**” 'n teken wat nie permanent bevestig is nie en nie bedoel is om in een posisie bevestig te bly nie, maar sluit nie enige bewegende deel op 'n permanent bevestigde teken in nie.

“**dakteken**” 'n teken wat op die dak van 'n gebou aangebring is waar die boonste rand van enige punt van daardie teken nie die hoogte van die dakvlak waarop dit aangebring is, oorskry nie.

“**derdeparty reklame**” die reklame van goedere of dienste wat nie vervaardig, verkry, verkoop of afgelewer word vanaf die eiendom waarop die teken of teken wat daardie goedere of dienste adverteer, aangebring of geplaas is nie, en sluit reklame in wat nie liggingsgebonde is nie.

“**dienstasie fasiliteit teken**” 'n vrystaande teken by petrol vulstasies, rus- en diensplekke langs die pad en sluit diensstasie-piloon tekens in.

“dikte” met betrekking tot ‘n uitsteekteken, die wydte van sodanige teken parallel gemeet met die vlak van die hoofmuur waarop sodanige teken aangebring is.

“doelgemaakte ontwerp” die ontwerp van enige teken met spesiale effekte soos spesialis karakteruitsnedes of figure of driedimensionele voorstellings of bewegende dele of ‘n kombinasie daarvan, en wat uniek vir oprigting op ‘n spesifieke plek ontwerp of gebou word.

“driedimensionele teken” ‘n teken wat meer as 2 dimensies bevat, insluitende produk replikas.

“eiendomsagentskap” ‘n persoon wat eiendomme bemark of verkoop met of sonder geboue wat daarop opgerig is en dit sluit die privaatverkoop van eiendom deur die eienaar daarvan en **“eiendomsagent”** het ‘n ooreenstemmende betekenis.

“elektroniese teken” ‘n teken met ‘n elektronies beheerde, verligte oppervlak wat toelaat dat die hele teken of ‘n gedeelte daarvan op verskillende maniere verander of verlig kan word.

“erfenisimpakbeoordeling” (EIB) ‘n visuele beoordeling van die impak wat enige voorgestelde teken op die kulturele erfenis kan hê, hetsy gebou of erken by die plek waar die voorgestelde teken vertoon sal word.

“gebiede van beheer” daardie gebiede wat in Bylae 1 van die verordening uiteengesit word; en wat van tyd tot tyd verander of gewysig kan word, welke veranderinge en wysigings grafies uitgebeeld moet word by wyse van kaarte wat deur die munisipaliteit saamgestel sal word.

“geborgde teken” ‘n teken waarvan die primêre doel nie die advertering van goedere of dienste is nie maar wat ‘n grafika of inhoud vertoon wat gemeenskaps- of openbare bewustheid van ‘n erkende openbare- of gemeenskaps doelwit bevorder.

“gemeenskaplike grensfasade” enige fasade van ‘n gebou wat aangrensend aan die agterkant of sygrens van ‘n erf gebou word en welke fasade blind is, naamlik dat dit geen argitektoniese kenmerke, insluitende vensters, het nie.

“geprojekteerde teken” enige teken wat deur ‘n laserprojektor, videoprojektor of ander apparaat geprojekteer word.

“gesinjaleerde verkeerskruising” ‘n kruising wat deur verkeerseine beheer word.

“goedkeuring” goedkeuring deur die munisipaliteit en **“goedgekeur”** het ‘n ooreenstemmende betekenis.

“grafika” sluit enige komponent in wat tot die visuele voorkoms of estetika van ‘n teken bydra, insluitende die agtergrond daarvan, maar is nie daartoe beperk nie.

“handelsreklame” enige woorde, letters, logos, syfers, simbole, prentjies wat met die naam van ‘n besigheid, bedryf, vennootskap of individu verband hou, of enige inligting, aanbeveling of waarskuwing ten opsigte van enige bepaalde goedere wat vervaardig of verkoop word, of enige bepaalde dienste wat gelewer of aangebied word, of enige gebeurtenis vir handel of vermaak, insluitende sportbyeenkomste.

“hoofopskrif plakkaat” ‘n tydelike plakkaat wat die inhoud van ‘n dagblad of weeklikse koerant adverteer.

“hoogte van ‘n teken” word bereken deur die vertikale afstand tussen die boonste en laagste gedeeltes van die reklame paneel te meet.

“intern verligte teken” ‘n teken of struktuur wat gebruik word om ‘n teken te vertoon wat van elektriese of ander krag voorsien is en ‘n kunsmatige ligbron het wat ten volle of gedeeltelik in die struktuur of teken ingesluit is en welke lig bedoel is om die teken of ‘n gedeelte daarvan te verlig.

“kimteken” ‘n teken waarvan die boonste rand van enige punt daarvan die hoogte van die dakvlak waarop dit aangebring is, oorskry.

“klas 2 paaie” paaie wat die primêre netwerk vir die stedelike gebiede as geheel verskaf en wat gekenmerk word deur hoë volumes, beperkte toegang en redelike hoë spoed;

“klas 3 paaie” paaie wat verkeer versprei tussen die primêre residensiële-industriële en sakegebiede van die dorp en wat die skakel vorm tussen die primêre netwerk (klas 2 paaie) en die paaie binne residensiële gebiede;

“kommersieel geborgde teken” ‘n teken wat goedere of dienste adverteer, maar waarvan die oprigting ‘n tweede doel dien, naamlik om een of ander erkende openbare of gemeenskapsdoelwit- of funksie te bevorder of daartoe by te dra.

“konsultant” ‘n paslik gekwalifiseerde onafhanklike persoon of maatskappy wat namens of as agent optree van ‘n aansoeker om goedkeuring van ‘n teken ingevolge hierdie verordening.

“liggingsgebonde reklame” enige teken wat op ‘n spesifieke erf, perseel of gebou vertoon word en kan ‘n teken op grond in munisipale besit insluit wat naby, of aangrensend aan, of binne 5 meter vanaf die voorgenoemde erf, perseel of gebou is, welke teken na ‘n aktiwiteit, produk, diens of attraksie verwys wat op of van daardie erf of daardie perseel verskaf of voorsien word;

“los draagbare teken” ‘n vrystaande liggingsgebonde kennisgewing of reklamestruktuur wat in ‘n padreserwe of openbare oop ruimte geplaas of opgerig word.

“lugteken” ‘n teken wat in die lug vertoon of uitgevoer word, insluitende maar nie beperk nie tot ballonne en ballonskepe wat vanaf die munisipaliteit se regsgebied gesien kan word.

“munisipaliteit” die Hessequa Munisipaliteit gestig in terme van Artikel 12 van die Munisipale Strukturewet, 117 van 1998, en sluit in enige politieke struktuur, politieke ampsbekleeder, raadslid, behoorlik gevolmagtigde agent daarvan of enige werknemer daarvan handelende ingevolge hierdie verordening uit hoofde van ‘n bevoegdheid van die munisipaliteit wat gedelegeer of gesubdelegeer is aan gemelde politieke struktuur, politieke ampsbekleeder, raadslid, agent of werknemer;

“nie-winsgewende liggaam” ‘n liggaam wat hoofsaaklik daargestel is om ‘n gemeenskapsdoelwit of voordeel sonder direkte of persoonlike finansiële wins te bevorder en kan opvoedkundige, sport-, mediese en munisipale departemente, liggame sowel as liefdadigheids- of gemeenskapsorganisasies insluit.

“nuwe teken” enige teken wat vir die eerste keer na die afkondiging van hierdie verordening vertoon word.

“omgewingsimpakbeoordeling” (OIB) ‘n beoordeling wat ingevolge die munisipaliteit se riglyne vir buitereklaame onderneem word.

“ontwikkelingsbord” ‘n teken wat op ‘n perseel vertoon word waar boubedryghede aan die gang is en met betrekking tot enige dienste verskaf, werk onderneem of goedere wat in verband met sodanige boubedryghede voorsien word, of verband hou, maar sluit nie kontrakborde vir gebou- en siviele ingenieursprojekte soos vereis ingevolge die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet 103 van 1977) in nie;

“openbare plek” enige openbare pad, openbare straat, deurgang, brug, duikweg, looppad, sygaardjie, voetpad, voetgang (of soortgelyke voetgangergedeelte van ‘n padreserwe), laan, plein, oopruimte, tuin, park of ingeslote plek wat by die munisipaliteit of ander staatsowerheid berus, of as sodanig op die Landmeter-Generaal se rekords aangedui word, of deur die publiek gebruik word of as sodanig ingevolge die toepaslike soneringskema gesoneer is.

“**openbare fasade**” enige fasade van ’n gebou wat argitektoniese artikulasies het en wat sigbaar is vir die publiek.

“**openbare pad**” ’n openbare pad soos omskryf in die Nasionale Padverkeerswet 1996 (Wet 93 van 1996).

“**padreserwe**” die gebied wat binne die statutêre breedte van ’n pad geleë is, en sluit ryvlakke, skouers en sypaadjies in en die lugruimte bokant sodanige ryvlakke, skouers en sypaadjies en al die ander gebiede binne sodanige padreserwe;

“**perimeter van ’n kruising**” die perimeter van die gebied wat ingesluit word by die verlenging van die padreserwelyne van twee of meer openbare paaie wat met enige hoek by mekaar aansluit, hetsy sodanige openbare pad die ander een kruis al dan nie.

“**persoon**” sluit in:

- a) enige staatsinstelling;
- b) enige maatskappy wat as sodanig ingevolge enige wet ingelyf of geregistreer is; en
- c) enige liggaam van persone, hetsy ingelyf al dan nie, wat as ’n enkelentiteit vir watter doel ook al funksioneer.

“**plakkaat**” enige tydelike tekens wat aan die munisipaliteit se elektriese ligpale geheg kan word of op vaste strukture opgeplak word om byeenkomste of veldtogte te adverteer, insluitende verkiesings of referendums van beperkte duur, maar nie tekens wat markte, uitstallings of byeenkomste adverteer wat op ’n gereelde grondslag gehou word nie;

“**plat teken**” ’n teken wat aan ’n muur van ’n gebou bevestig of direk daarop geveerf is, maar nie op of oor vensters of deure of argitektoniese artikulasies nie, en wat nêrens meer as 250mm voor die oppervlak van sodanige muur uitsteek nie.

“**poortroete**” ’n prominente roete met ’n ingang tot of uitgang van ’n spesifieke gedeelte van die munisipaliteit se jurisdiksie, bestaande uit kunsmatige of natuurlike kenmerke wat ’n sterk sin van aankoms of vertrek skep en in ooreenstemming met stadsbeplannings- of ontwikkelingsraamwerkplanne beleid is en wat geografies uitgebeeld kan word by wyse van kaarte of gelys deur die munisipaliteit;

“**reklamestruktuur**” enige fisiese struktuur wat ontwerp is om ’n teken te vertoon.

“**ryvlak**” daardie gedeelte van ’n pad, straat of deurgang wat verbeter of vir voertuig verkeer bedoel is soos omskryf in die Nasionale Padverkeerswet, 1996 (Wet 93 van 1996).

“**samegestelde teken**” ’n enkel vrystaande reklamestruktuur vir die vertoning van meer as een teken.

“**sekuriteitteken**” ’n teken vir buurtwag- en soortgelyke skemas, en ’n teken wat die naam, logo, adres en telefoonnommer van ’n sekuriteitsmaatskappy bevat wat gekontrakteer is, of ’n sekuriteitstelsel wat geïnstalleer is om die perseel waarop die teken vertoon word, te beskerm.

“**soner**” ’n grondgebruiksone soos uiteengesit in die toepaslike soneringskema of skemaregulasies soos gewysig van tyd tot tyd en wat van toepassing is op enige erf waarop ’n teken vertoon word of waarskynlik vertoon sal word en “**sonering**” het ’n ooreenstemmende betekenis.

“**staatsinstelling**”

- (a) enige staatsdepartement of administrasie in die nasionale, provinsiale of plaaslike sfeer van regering;
- (b) enige ander funksionaris of instelling -
 - (i) wat ingevolge die Grondwet of ’n provinsiale grondwet ’n bevoegdheid uitoefen of ’n funksie verrig; of

(ii) ingevolge enige ander wetgewing 'n openbare bevoegdheid uitoefen of 'n openbare funksie verrig.

“stadsgrens lyn” 'n vooraf bepaalde punt-tot-punt grenslyn soos deur die munisipaliteit bepaal, met die doel om stedelike ontwikkeling te beperk.

“straatnaam tekens” tekens wat op 'n paal gemonteer en dubbelsydig is, intern verlig of onverligte tekens wat in kombinasie met name van strate vertoon word, en nie 1m² oorskry nie;

“straat uitrusting” openbare fasiliteite en strukture wat nie hoofsaaklik vir reklame bedoel is nie en sluit sitbanke, planthouers, blikke, blikke wat aan 'n paal gemonteer is, bus-skuilings, sypaadjehorlosies, drinkspuite, Telkom-kaste, verkeersbeheerders, elektrisiteitskaste, posbusse en telefoonhokkies in, maar is nie daartoe beperk nie, met uitsluiting van padverkeerstekens, verkeerseine, straatligte of enige ander padverwante strukture.

“teken” enige voorwerp, produk, replika, reklamestruktuur, muurskildering, toestel of bord wat gebruik word om 'n teken in die openbaar te vertoon of wat op sigself 'n teken is en sluit 'n plakkaat, aanplakbord asook 'n teken wat in die argitektoniese ontwerp van 'n gebou of struktuur ingevoeg is, in.

“totale hoogte”, met betrekking tot 'n teken, die vertikale afstand tussen die boonste rand van die teken en die afgewerkte vlak van die grond, looppad of rypad onmiddellik onder die middelpunt van die teken.

“transitoreklame” reklame deur middel van 'n beweegbare teken wat padlangs op of tesame met 'n gemotoriseerde voertuig vervoer kan word, insluitende sleepwaens wat hoofsaaklik vir reklame gebruik word.

“tydelike tekens” tekens wat vir 'n maksimum tydperk van 14 dae vertoon word, of sodanige ander tydperk wat deur die munisipaliteit goedgekeur mag word.

“uitsigpad” 'n pad wat as sodanig in 'n goedgekeurde soneringskema aangewys is of waarvandaan landskappe of kenmerke van estetiese of kulturele betekenis gesien of besigtig kan word, soos deur die munisipaliteit aangewys.

“uitsteekteken” 'n teken wat aan 'n muur van 'n gebou bevestig word en wat by een of ander punt meer as 250mm voor die oppervlak van sodanige muur uitsteek.

“vensterteken” 'n teken wat tydelik of permanent op die vensterglas van 'n gebou gevef of daaraan bevestig is.

“veranda” sluit 'n vrydraende sondak en sonblinding in.

“verkeersein” 'n padverkeersein soos bepaal in die Nasionale Padverkeerswet, 1996 (Wet 93 van 1996).

“verkeersimpakbeoordeling” (VIB) 'n studie wat deur 'n geregistreerde professionele ingenieur met bewysbare ondervinding op die gebied van verkeersingenieurswese onderneem is en wat die impak van 'n voorgestelde teken op voertuig-, voetganger-, fietsryersveiligheid en verkeersbedryf aandui, welke studie enige versagtende maatreëls wat as gevolg van daardie impak vereis mag word, aanbeveel.

“verkeersteken” 'n padverkeersteken soos bepaal in die Nasionale Padverkeerswet 1996 (Wet 93 van 1996).

“vertoon” die vertoon van 'n teken en sluit die oprigting van enige aanplakbord, teken of struktuur in wat uitsluitlik of hoofsaaklik vir die ondersteuning van 'n teken of aanplakbord bedoel is, en sluit die vertoon van 'n teken van 'n besigheid, handelsvennootskap of individu in wat met die inhoud van die teken of die teken self verband hou en **“vertoning”** het 'n ooreenstemmende betekenis.

“voertuig terminusse” enige gebied wat deur die munisipaliteit as sodanig aangewys is, waar die formele verwisseling van openbare vervoermiddele deur die

publiek plaasvind, insluitende maar nie beperk nie tot aangewese spoorwegstasies, amptelike taxi- en bus terminusse;

“voortdurende misdryf” ’n misdryf ingevolge hierdie verordening wat na die verstryking van die kennis tydperk wat ingevolge hierdie verordening beteken is, voortduur.

“vryhoogte” met betrekking tot ’n teken, die vertikale afstand tussen die laagste rand van die teken en die natuurlike vlak van die omliggende grond, looppad of rypad onmiddellik onder die teken.

“vrystaande teken” enige teken of groep tekens wat op een vrystaande struktuur vertoon word of daarin vervat is, welke struktuur nie aan ’n gebou of enige ander struktuur of voorwerp wat nie vir die primêre doel van reklame beoog word, bevestig is nie.

“wet” enige wet, proklamasie, ordonnansie, Wet van Parlement of Provinsiale Wetgewer, of enige ander wetsvoorskrif wat regskrag het.

“winkel” ’n gebou wat vir kleinhandel of -dienste gebruik word.

2. **Beginnels en doelwitte**

Die doel van hierdie verordening is om buitereklaam in die regsgebied van Hessequa Munisipaliteit te reguleer op ’n wyse wat sensitief is vir die omgewingsgehalte van die verskillende dele van Hessequa Munisipaliteit. Die verordening poog om ’n ewewig te vind tussen geleenthede vir buitereklaam en ekonomiese ontwikkeling aan die een kant, en die bewaring van visuele, toeriste-, omgewings- en erfeniskenmerke asook verkeersveiligheid aan die ander kant. ’n Verdere doel van die verordening is om te verseker dat buitereklaam die integriteit van enige terrein waarop dit vertoon word, respekteer, en die karakter van die plek waar dit vertoon word, aanvul. Die verordening beoog dus om ’n stel regulasies daar te stel vir die regulering van die gebruik van grond en geboue vir buitereklaam en tekens en vir aangeleenthede wat daarmee verband hou.

HOOFSTUK 1

INDIENING VAN AANSOEKE, GELDE EN ALGEMENE FAKTORE BY OORWEGING VAN AANSOEKE, WYSIGINGS EN VOORWAARDES VIR GOEDKEURING, FAKTORE MET BETREKKING TOT SPESIFIEKE TEKENS, GEBIEDE VAN BEHEER EN KOMMERSIEEL GEBORGDE TEKENS

3. **Indiening van aansoeke**

(1) Behalwe vir die tekens bedoel in artikel 13(3) tot (10) hieronder, mag niemand enige advertensie vertoon of enige teken vir advertensiedoeleindes oprig of gebruik sonder die munisipaliteit se goedkeuring ingevolge hierdie verordening of enige ander toepaslike wetgewing nie.

(2) Elkeen wat voornemens is om ’n nuwe teken te vertoon of ’n bestaande goedgekeurde teken te verander of iets daartoe by te voeg of ’n plan vir tekens ingevolge ’n terreinontwikkelingsplan indien, moet skriftelik by die munisipaliteit aansoek doen, welke aansoek van die volgende inligting in tweevoud vergesel moet word-

- (a) ’n terreinplan, geteken op ’n skaal van nie minder nie as 1:200, wat aantoon-
 - (i) die terrein waarop die teken opgerig of vertoon gaan word;

- (ii) die posisie van die teken en die gebou, indien enige, waaraan dit bevestig gaan word;
 - (iii) elke gebou en bestaande tekens op die perseel;
 - (iv) huidige en voorgestelde terreinuitleg, verkeerseine en verkeerstekens; en
 - (v) die ligging, met afmetings van die teken in verhouding tot die grense van die terrein en die ligging van die strate aangrensend aan die terrein, tesame met bestaande goedgekeurde soneringsvoorwaardes;
- (b) 'n tekening wat aan die vereistes van die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet 103 van 1977) voldoen en voldoende besonderhede toon om die munisipaliteit in staat te stel om die voorkoms van die teken en al die betrokke konstruksiebesonderhede te oorweeg, insluitende 'n beskrywing van die materiaal waaruit die teken gemaak gaan word, die kleure wat gebruik gaan word, en of die teken verlig gaan word al dan nie; in laasgenoemde geval moet die plan aandui of die teken 'n elektroniese teken is of nie, en indien wel, moet volledige besonderhede verstrekk word;
- (3) Die tekening bedoel in subartikel 2(b), moet gedetailleerde tekeninge van sodanige teken insluit op 'n skaal van nie minder nie as 1:20 en 'n terreinplan wat die posisie van die teken op die terrein aandui op 'n skaal van nie minder nie as 1:50;
- (4) Indien 'n teken aan die muur of fasade van 'n gebou bevestig of vertoon gaan word, kan die munisipaliteit vereis dat 'n addisionele tekening, geteken op 'n skaal van nie minder nie as 1:100, ingedien word wat die volgende aantoon-
- (i) 'n aansig van die gebou in kleur;
 - (ii) die besonderhede en posisie van die voorgestelde teken; en
 - (iii) die besonderhede en posisie van elke bestaande teken op die gebou; alternatiewelik kan die munisipaliteit 'n kleur-afdruk of 'n kunstenaar se fotografiese of rekenaargegenereerde afdruk van die gebou vereis met die besonderhede van die voorgestelde teken wat op sodanige grafika gesuperponeer word en wat so na as wat prakties moontlik is op dieselfde skaal as dié van die grafika geteken is.
- (5) Indien die aansoeker nie die geregistreerde eienaar is van die eiendom waarop die teken opgerig is of opgerig staan te word nie, moet die aansoeker die handtekening verkry van die geregistreerde eienaar van die grond of gebou waarop die teken opgerig is of opgerig staan te word en bevestiging van daardie persoon se kennis van en toestemming tot die aansoek.
- (6) Die munisipaliteit kan vereis dat enige of almal van die volgende studies of beoordeling ingedien word:
- (a) 'n Omgewingimpakbeoordeling (óf die 1ste stadium daarvan; synde die voltooiing van 'n Omgewingsoorsiglys, óf in sy geheel),
 - (b) 'n erfenisimpakbeoordeling, en
 - (c) 'n verkeersimpakbeoordeling.
- (7) Indien 'n gemeenskap of gedeelte daarvan, of 'n persoon deur die voorgestelde teken geraak gaan word, kan 'n openbare deelnameproses voor die oorweging van goedkeuring vereis word, welke openbare deelnameproses aan die munisipaliteit se beleid rakende openbare deelname moet voldoen.

(8) Die munisipaliteit mag 'n reklame meesterplan vereis ten opsigte van enige ontwikkeling waar die oprigting van verskeie tekens voorgestel word of waar die rasionalisering van voorheen goedgekeurde tekens vereis word om hom in staat te stel om 'n stelselmatige ontwerp meesterplan voor die beoordeling van enige afsonderlike teken te oorweeg.

(9) Die munisipaliteit moet die aansoeker binne 21 werksdae vanaf die datum waarop die oorspronklike aansoek ingedien en die aansoek gelde betaal is, in kennis stel van enige addisionele vereistes.

(10) Die munisipaliteit moet 'n afskrif van elke dokument wat aan hom as deel van 'n aansoek voorsien word, behou.

(11) Die munisipaliteit kan skriftelike kennisgewing vereis van die aansoeker of persoon wat 'n goedgekeurde teken oprig, dat sodanige teken opgerig is.

4. Gelde en algemene faktore by oorweging van goedkeuring, wysigings of voorwaardes van goedkeuring

(1) Elkeen wat by die munisipaliteit aansoek doen om goedkeuring ingevolge hierdie verordening, moet by die indiening van die aansoek die aansoekfooï betaal soos deur die munisipaliteit bepaal en geen teken mag opgerig word alvorens die voorgeskrewe gelde ten volle betaal is nie.

(2) Wanneer 'n aansoek vir die vertoning van 'n advertensie of die oprigting van 'n teken, of die wysiging van 'n goedkeuring of voorwaarde wat by 'n goedkeuring voorgeskryf is oorweeg word, moet die munisipaliteit die volgende faktore in ag neem:

- (a) die gebied van beheer waarin die voorgestelde teken opgerig of vertoon gaan word soos uiteengesit in Bylae 1; met dien verstande dat indien 'n teken in meer as een gebied van beheer val of indien 'n voorgestelde tekenterrein wat in een gebied van beheer geleë is 'n impak op 'n aanliggende gebied van beheer kan hê, die munisipaliteit die reg sal hê om die gebied van beheer wat op daardie aansoek betrekking het, te bepaal;
- (b) die ligging of landskap en die reklamegeleenthede wat op daardie gebied van beheer betrekking het;
- (c) die aantal tekens wat reeds op die erf en in die omliggende gebied van die betrokke erf vertoon word of vertoon gaan word;
- (d) die bevindings van enige Verkeersimpakbeoordeling, Omgewingsimpak- of Erfenisimpakbeoordeling en openbare deelnameproses waar van toepassing;
- (e) dat liggingsgebonde tekens verband moet hou met die wettige gebruik van 'n eiendom dat geen sodanige teken op woonpersele of gedeeltes daarvan aangebring of daarop geplaas mag word nie behalwe soos deur of vir tuisnywerhede en wettige tydelike gebruike toegelaat word ; en
- (f) dat geen teken of reklame so ontwerp of vertoon word dat-
 - (i) dit 'n gevaar vir enige persoon of eiendom inhou;
 - (ii) dit enige materiaal of grafika sal vertoon wat nie voldoen aan die vereistes van die Reklamestandaarde Owerheid van Suid Afrika nie;
 - (iii) dit nadelig is vir die omgewing of aantreklikheid van die buurt vanweë grootte, intensiteit, herhaling, verligting, gehalte van die ontwerp, materiaal, voorgestelde grafika of ligging nie;

- (iv) dit enige ander tekens wat ingevolge hierdie verordening of sy voorganger goedgekeur is, sal belemmer; en
- (v) dit nadelig sal wees of andersins 'n nadelige impak op die omgewing sal hê, hetsy kunsmatig of natuurlik.

(3) Onderhewig aan die voorwaardes vervat in Bylae 16, mag enige nuwe tekens of reklamestrukture goedgekeur ingevolge hierdie verordening of enige daaropvolgende verordening vertoon word vir solank dit voldoen aan die vereistes van hierdie verordening of enige ander toepaslike wetgewing.

5. Faktore met betrekking tot spesifieke tekens, gebiede van beheer en kommersieel geborgde tekens

(1) Die munisipaliteit moet, benewens die faktore wat hierbo uiteengesit word, sekere minimumstandaarde op sekere spesifieke tekentipes en voorgestelde liggings toepas wanneer 'n aansoek om goedkeuring ten opsigte daarvan gedoen word en moet spesifieke kriteria op aansoeke vir die oprigting van tekens deur nie-winsgewende liggings toepas. Hierdie spesifieke standaarde en kriteria word as Bylaes tot hierdie verordening uiteengesit. Bylae 1 tot hierdie verordening dui die gebiede van beheer aan waarin spesifieke tekentipes toegelaat kan word, maar altyd onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening en verder onderhewig aan enige addisionele vereiste wat betrekking het op 'n spesifieke tekentipe soos in die volgende Bylaes uiteengesit:

- (a) Bylae 1: Gebiede van Beheer;
- (b) Bylae 2: Aanplakborde;
- (c) Bylae 3: Liggingsgebonde vrystaande en samegestelde tekens;
- (d) Bylae 4: Tekens wat op mure van geboue aangebring word (plat en uitsteektekens);
- (e) Bylae 5: Kimtekens;
- (f) Bylae 6: Daktekens;
- (g) Bylae 7: Tekens op 'n veranda, balkon, sondak, op steunkolomme, pilare en pale;
- (h) Bylae 8: Tekens op grens mure, heinings en bouterreine;
- (i) Bylae 9: Plakkate met koerantopskrifte;
- (j) Bylae 10: Baniere, vlag en ballonne;
- (k) Bylae 11: Plakkate;
- (l) Bylae 12: Eiendomsagent tekens;
- (m) Bylae 13: Los draagbare tekens;
- (n) Bylae 14: Lugtekens;
- (o) Bylae 15: Transito-reklame;
- (p) Bylae 16: Tekens op munisipale grond of geboue; en
- (q) Bylae 17: Tekens deur of vir nie-winsgewende liggings;

(2) Die beskrywing van gebiede of roetes in gemelde Bylae 1 moet saamgelees word met die definisies soos vervat in die munisipaliteit se Soneringskema Regulasies.

(3) Die munisipaliteit kan 'n vrystelling van die voorwaardes van hierdie verordening toestaan ten opsigte van die soorte tekens of gebiede van beheer soos uiteengesit in Bylaes 10, 11 en 12 hiervan met betrekking tot-

- (a) die gebied van beheer waar die teken(s) vertoon gaan word;
- (b) die aard van die byeenkoms;
- (c) die duur van die oprigting of vertoning van die teken;

- (d) die grootte van die voorgestelde teken;
- (e) enige verkeers- omgewings- of erfenisimpakbeoordeling; en
- (f) die uitkomst van enige openbare deelnameproses.

HOOFSTUK 2 STANDAARDVOORWAARDES VIR GOEDKEURING, VEREISTES EN GOEDKEURING

6. Standaardvoorwaardes vir goedkeuring

- (1) Alle tekens en reklamestrukture moet behoorlik gebou word en van die vereiste sterkte wees, veilig wees en aan die vereistes van die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet 103 van 1977) wat daarop betrekking het, voldoen.
- (2) Die aansoeker aan wie goedkeuring verleen is en die eienaar van die eiendom of die gebou waarop dit aangebring word, is gesamentlik en afsonderlik aanspreeklik vir die instandhouding daarvan en moet minstens een inspeksie daarvan per jaar onderneem met die oog daarop om hulle van die veiligheid daarvan te vergewis.
- (3) Waar enige teken of reklamestruktuur en skeur of beskadig raak of andersins bouvallig word, moet die aansoeker aan wie goedkeuring verleen is en die eienaar van die toebehoorsel of eiendom waaraan of waarop 'n teken aangebring is, dit binne 7 werksdae vanaf 'n skriftelike kennisgewing om dit te doen, regmaak.
- (4) Alle tekens en hulle steunstrukture moet uit onbrandbare, duursame materiaal wat vir die funksie, aard en permanensie van die teken geskik is, gebou word.
- (5) Alle glas wat vir 'n teken gebruik word, behalwe glas wat vir verligting gebruik word, moet veiligheidsglas wees wat minstens 3mm dik is.
- (6) Glaspanele wat vir 'n teken gebruik word mag nie 0,9m² in oppervlakte oorskry nie, en elke paneel moet stewig aan die romp van die teken, struktuur of toestel los van al die ander panele bevestig word.
- (7) Elke teken en sy steunstruktuur moet in 'n goeie toestand gehou word.
- (8) Geen teken mag so geplaas word dat dit die oop- of toemaak van enige venster of opening wat vir ventilasie van 'n gebou voorsien word, belemmer nie, of enige trap of deur of ander uitgangsmiddel van die gebou belemmer nie, of die beweging van mense van een deel van 'n dak na 'n ander verhinder nie.
- (9) Geen reklamestruktuur mag nader as die minimum afstand wat voorgeskryf word aan oorhoofse elektriese toerusting wees nie.

7. Elektriese vereistes

- (1) Alle tekens wat 'n elektriese aansluiting benodig moet verkieslik vanaf die bestaande elektriese toevoer op die erf waarop dit opgerig gaan word, voorsien word. Indien dit nie moontlik is nie, moet daar by die betrokke owerheid om elektrisiteitstoevoer wat met 'n meter gemeet word, aansoek gedoen word.
- (2) Elke teken in verband waarmee elektrisiteit gebruik word, moet van gepaste kondensators voorsien word om steuring met radio- en televisie-ontvangs te voorkom.
- (3) Elke kragkabel en leipyp wat elektriese geleiers ten opsigte van 'n teken bevat, moet so geplaas word en so bevestig word dat dit veilig, onsigbaar, ontoeganklik en kinder- en diere veilig is.

(4) Elke interne hoëspanningsinstallasie wat sonder toesig werk (soos 'n vensteruitstalling) en elke eksterne hoëspanningsinstallasie moet 'n aanvaarbare tipe brandweer skakelaar hê in ooreenstemming met die vereistes soos bepaal in artikel 6.7.2 en 7.5 van SANS 0142 1993, afgekondig ingevolge die Wet op Beroepsgesondheid en Veiligheid.

8. Verligtingsvereistes

(1) Die munisipaliteit kan 'n verligte teken goedkeur; met dien verstande dat daar aan die bepalings van hierdie verordening voldoen word en dat sodanige verligting nie 'n padveiligheidsgevaar uitmaak of oormatige ligverspilling veroorsaak nie.

(2) Tekens mag nie verlig word as geen tekeninhoud vertoon word nie.

(3) Vereistes vir interne verligting of elektroniese tekens :

(a) Interne verligte en elektroniese tekens mag slegs in gebiede van gedeeltelike en minimum beheer vertoon word en moet minder as 2,1m² wees; daar kan van die voorwaarde ten opsigte van die grootte tot 'n maksimum grootte van 4,5m² in enige sodanige gebied afgesien word by ontvangs van 'n Omgewings- en Erfenisimpakbeoordeling wat aandui dat geen nadelige impak deur die voorgestelde vertoning veroorsaak sal word nie, of tot enige ander grootte wat deur die munisipaliteit gespesifiseer word in 'n gebied wat deur die munisipaliteit as 'n gebied aangewys word waarin verligte of elektroniese tekens aangemoedig word.

(b) Elektroniese tekens mag nie subliminale flitse hê nie.

(c) Die munisipaliteit kan voor die oprigting vereis dat 'n Verkeersimpakbeoordeling, Omgewingsimpakbeoordeling en Erfenisimpakbeoordeling onderneem word, welke resultate moet aandui dat geen nadelige impak op verkeer verwag word nie. Daarbenewens kan die munisipaliteit latere verkeersmonitering van enige intern verligte of elektroniese teken vereis.

(4) Vereistes vir eksterne verligting:

(a) die ligbron wat van spreiligte afkomstig is moet nie vir verkeersbeweging in ieder rigting sigbaar wees nie;

(b) spreiligte mag nie so geplaas word dat hulle enige oormatige ligverspilling verby die oppervlakte van die teken veroorsaak nie; en

(c) goedgekeurde gebruiksregte moet van die elektriese departement verkry word voordat enige uitgrawings vir die installering van tekens gedoen word. Dit is ook van toepassing op tekens wat in die omgewing van oorhoofse kragpale opgerig word.

9. Verkeersveiligheidsvereistes

(1) Tekens mag nie in 'n gebied opgerig word waar hulle 'n onaanvaarbare afleiding vir bestuurders is nie welke aanvaarbaarheid beoordeel mag word ingevolge die riglyne soos neergelê in die S.A. Handleiding vir Padverkeerstekens.

(2) Elektroniese tekens word nie toegelaat waar hulle vanaf klas 2 of 3 paaie, 'n poort roete of uitsigpad sigbaar is tensy dit skriftelik deur die munisipaliteit goedgekeur word nie.

(3) Reklame op brûe, torings, telekommunikasie maste, pilone of straat pale sal nie toegelaat word nie.

- (4) Die grafiese inhoud van 'n teken moet nie die potensiaal hê om visueel as 'n padverkeersteken vertolk te word nie, vanweë enige faktor, insluitende maar nie beperk nie tot die volgende:
- enige gestileerde of prentuitbeelding van 'n padverkeersteken of verkeersein;
 - enige woord, simbool, logo of ander toestel wat op 'n padverkeersteken gebruik word;
 - die gebruik van kombinasies van kleure wat vir padverkeerstekens gespesifiseer is, op 'n manier wat waarskynlik tot verwarring sal lei; en
 - enige weerkaatsende verf of materiaal;
- (5) Tekens mag nie in 'n gebied opgerig word waar die verkeersvolume, die gemiddelde volgfstand of ongeluksgeskiedenis 'n hoër versigtigheidsgraad van bestuurders vereis nie.
- (6) Tekens mag nie aan 'n padverkeersteken of verkeersein waarvoor daar spesifiek in die Suid-Afrikaanse Padverkeerstekenhandleiding of die Suid-Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenskap se padverkeerstekenhandleiding voorsiening gemaak word, aangebring word of dit belemmer nie.
- (7) Tekens mag nie binne 'n padreserwe van enige openbare pad opgerig word tensy dit deur die munisipaliteit goedgekeur is nie.
- (8) Waar tekens by gesinjaleerde kruisings geplaas word, mag daar nie van die kleure rooi of geel of groen as die hoofkleur gebruik gemaak word nie en mag die tekens nie enige padverkeersteken of verkeersein belemmer nie.
- (9) Elektroniese tekens word nie binne 80m van die buiterand van 'n gesinjaleerde verkeerskruising toegelaat nie.
- (10) Flitsende of bewegende of veranderlike oorgangboodskappe met 'n boodskapsveranderingstussenpose van meer as 0,3sekondes of wat oorgangseffekte tussen die verandering van boodskappe het, sal nie toegelaat word indien dit van 'n openbare pad sigbaar is nie.
- (11) Eenvoudige oorgangtekens met statiese vertonings moet 'n volledige raamwerk vir 'n inligting sikluslengte van nie minder nie as 60 sekondes vertoon wanneer dit van 'n gesinjaleerde verkeerskruising sigbaar is en 30 sekondes by ander liggings.
- (12) Alle tekens wat groter is as 4,5m² en langs 'n openbare pad of in 'n spoorwegreserwe opgerig word met die doel van reklame vir persone wat klas 2 en 3 paaie gebruik, moet 'n minimum gespesifiseerde afstand van enige ander teken of padverkeersteken gespaseer word, welke afstand parallel met die middellyn van die ryvlak in ooreenstemming met Tabel 1 hieronder, gemeet moet word:

TABEL 1**LINIËRE RUIMTE TUSSEN TEKENS**

Geval	Vereiste ruimte wanneer sigbaar vir verkeer op 'n pad met 'n spoed van		
	≤ 60 km/u	61 - 80 km/u	81 - 120 km/u
Waar 'n teken 'n padteken volg	120m	200m	300m
Waar 'n teken 'n teken volg	250m	250m	300m
Waar 'n teken 'n padteken voorafgaan	40m	70m	100m

(13) Die minimum afstande wat in Tabel 1 hierbo gespesifiseer word, kan deur die munisipaliteit verminder word indien die teken binne 'n gebied van minimum beheer val, of in ander gebiede van beheer by indiening van 'n Verkeersimpakbeoordeling wat 'n vermindering van hierdie spasiëring motiveer tot bevrediging van die munisipaliteit. Die munisipaliteit mag'n lys of kaart van aangewese gebiede voorberei waarin die bogenoemde spasiëeringsvereistes nie van toepassing is nie.

10. Regsvereistes

Alle tekens wat opgerig of binne die regsgebied van die munisipaliteit vertoon gaan word moet benewens hierdie verordening, aan alle ander toepaslike wetgewing voldoen, insluitende enige toepaslike Soneringskema Regulasies of goedkeuringsvoorwaarde of enige afwyking van die toepaslike Soneringskema Regulasies.

11. Goedkeuring

(1) Die munisipaliteit kan enige aansoek weier of goedkeur onderhewig aan die voorwaardes wat met die oprigting of gebruik van die teken verband hou en insluitende 'n voorwaarde dat die eienaar van enige teken of aanplakbord van die grond of gebou waarop dit opgerig of vertoon word, of beide sodanige eienaar of die persoon wie se produk of dienste geadverteer word, die munisipaliteit teen enige gevolge wat uit die oprigting, vertoning of blote teenwoordigheid van sodanige teken ontstaan, vrywaar.

(2) Die munisipaliteit kan te eniger tyd die goedkeuring wat ingevolge hierdie of 'n vorige verordening verleen is, terugtrek of enige voorwaarde wysig of 'n verdere voorwaarde ten opsigte van sodanige goedkeuring oplê, indien 'n teken of reklamestruktuur-

(a) bouvallig is;

(b) vir meer as 90 opeenvolgende dae nie gebruik word nie;

(c) oorbodig of uitgedien raak;

(d) nie meer aan enige bepaling van hierdie verordening voldoen nie; of

(e) aansienlik van die oorspronklike goedkeuring afwyk wat óf die struktuur óf die grafiese inhoud daarvan betref.

(3) Indien 'n teken nie binne 12 maande vanaf die datum van goedkeuring of binne sodanige ander tyd wat in die goedkeuring voorgeskryf word, opgerig word nie, verval die goedkeuring tensy daardie tydperk voor verstryking skriftelik deur die munisipaliteit verleng word.

(4) Indien die struktuur wat sodanige teken ondersteun, voor die verstryking van die goedkeuringstydperk afgebreek word, verval die goedkeuring en geen verdere teken of ondersteuningstruktuur mag opgerig word of heropgerig word sonder die munisipaliteit se goedkeuring nie.

(5) Alle besluite deur die munisipaliteit rakende aansoeke wat ingevolge hierdie verordening gedoen is, moet skriftelik wees en binne 60 kalenderdae vanaf die datum waarop 'n volledige aansoek ingedien is, aan die aansoekers voorsien word, of anders, indien dit deur die munisipaliteit vereis word, binne 60 kalenderdae van die ontvangs van enige addisionele inligting of oorwegings wat aan die munisipaliteit voorgelê word.

(6) Wanneer 'n applikant van 'n besluit ingevolge subartikel (5) in kennis gestel word, moet die munisipaliteit die applikant, asook enige beswaarmaker teen die toestaan van sodanige aansoek, in kennis stel van sy of haar reg tot appèl ingevolge artikel 12.

HOOFSTUK 3 ALGEMENE BEPALINGS

12. Appèl

Enigiemand wie se regte deur 'n besluit wat in verband met hierdie verordening deur die munisipaliteit geneem is, geraak word, kan ingevolge artikel 62 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, Wet 32 van 2000, teen sodanige besluit appelleer deur binne 21 dae van die datum van die kennisgewing van die besluit skriftelike kennis van die appèl en redes aan die Munisipale Bestuurder te gee.

13. Tekens waarvoor die munisipaliteit se goedkeuring nie benodig word nie

(1) Indien enige teken nie aan die voorwaardes met betrekking tot elke tekentipe wat hieronder gelys word voldoen nie, word 'n aansoek ingevolge artikel 3 vereis.

(2) Onderhewig aan die voorwaardes met betrekking tot elke tipe teken wat in subartikels (3) tot (11) gelys word, en enige ander toepaslike wetgewing, of voorwaarde wat deur die munisipaliteit opgelê word, word geen aansoek om goedkeuring ingevolge hierdie verordening ten opsigte van die tekens genoem in subartikels (3) tot (11) benodig nie.

(3) *Ontwikkelingsborde*

(a) Ontwikkelingsborde moet onmiddellik verwyder word wanneer boubedrywighede voltooi is of nadat boubedrywighede beëindig word, of wanneer die verskaffing van die dienste, die doen van die werk of die voorsiening van die goedere waarop die teken betrekking het, opgehou het.

(b) Die munisipaliteit kan die verwydering van enige sodanige tekens gelas indien die boubedrywighede naastenby voltooi of beëindig is of 'n bewoningcertifikaat deur die munisipaliteit uitgereik is, of die verskaffing van die dienste, die doen van die werk of die voorsiening van die goedere waarop dit betrekking het, vir alle praktiese doeleindes opgehou het, en sodanige tekens moet dan onmiddellik verwyder word, maar nie later nie as 5 dae na die datum van die opdrag om dit te verwyder.

(c) Indien 'n ontwikkelaar versuim om ontwikkelingsborde soos bedoel in subartikels 3(a) en (b) te verwyder, kan die munisipaliteit die borde verwyder en die kostes van die ontwikkelaar verhaal.

(d) Indien die perseel waarop boubedrywighede aan die gang is, heeltemal vir woondoeleindes gebruik gaan word, mag slegs een ontwikkelingsbord vertoon word en sodanige ontwikkelingsbord mag nie 3m² in totale oppervlakte oorskry nie;

(e) Indien die perseel nie heeltemal vir woondoeleindes gebruik gaan word nie, mag hoogstens twee ontwikkelingsborde opgerig word wat nie 5m² in totale oppervlakte oorskry nie;

(f) Indien die teken, hetsy op vrystaande borde of buigsame gebou bedekkingsmateriaal, enige ander vorm van derdepartyreklame insluit, moet sodanige teken aan die bepalings van Bylae 8 voldoen en goedkeuring vir die vertoning daarvan moet eers ingevolge hierdie verordening verkry word.

(4) *Te Huur en Te Koop-tekens*

Dit sluit enige teken in wat nie 400mm x 500mm in totale oppervlakte oorskry nie en wat vertoon word by die bestaande perseel of op eiendomme waarop 'n

nuwe gebou opgerig word, en wat met huisvesting wat te huur of te koop in die gebou aangebied word, verband hou, op voorwaarde dat enige sodanige teken binne 60 dae na die datum waarop die huisvesting waarop dit betrekking het vir bewoning gereed is, verwyder word.

(5) *Besigheid tekens op die perseel*

Hierdie teken sluit enige onverligte teken in wat nie oor 'n openbare pad uitsteek nie en nie 0,2m² in totale oppervlakte oorskry nie en slegs die tipe handel, besigheid, nywerheid of beroep wat wettig onderneem word deur enige bewoner of permanente inwoner van die perseel waarop dit aangebring word, die naam van sodanige bewoner die tipe aktiwiteit, die adres en telefoonnommer van sodanige perseel en die diensure (indien enige) bekend maak; met dien verstande dat slegs een sodanige teken per bewoner vertoon mag word.

6. *Venstertekens*

Hierdie tekens sluit enige liggingsgebonde tekens in wat tydelik of permanent op die vensterglas van 'n gebou wat vir kommersiële, kantoor-, nywerheids- of vermaaklikheid doeleindes gebruik word, geverf of bevestig is, of enige ander tydelike of permanente teken wat binne 2 meter van enige venster of eksterne opening vertoon word waardeur dit van die buitekant van sodanige gebou sigbaar is, op voorwaarde dat geen venster teken 4,5m² in 'n gebied van maksimum beheer mag oorskry nie.

(7) *Tekens wat deel vorm van die voorkant van 'n gebou*

Enige teken wat 'n integrale deel van die materiaal van 'n gebou vorm (met uitsluiting van 'n geverfde teken of 'n teken wat op enige manier aan die gebou bevestig is), op voorwaarde dat geen sodanige teken 0.2m in totale oppervlakte mag oorskry nie.

(8) *Tekens op sportvelde*

Behalwe wanneer dit vanaf uitsigpaaie sigbaar is, sal enige teken wat om die buiterand van 'n sportveld opgerig word, tot 'n maksimum grootte van 2 x 1meter elk, toegelaat word, met dien verstande dat groter tekens waarvan die voorkant op die veld uitkyk, en nie van enige ander openbare plek sigbaar is nie, ook toegelaat word.

(9) *Sekuriteitstekens*

Enige sekuriteitteken wat nie oor 'n openbare pad uitsteek nie en nie 0,2m² in totale oppervlakte oorskry nie en wat aandui dat 'n sekuriteitswag skema in werking is of dat 'n sekuriteitsmaatskappy gekontrakteer is om die perseel waarop die teken vertoon word te beskerm, op voorwaarde dat -

(a) slegs een sodanige teken op enige openbare pad of elke straatfront van sodanig perseel vertoon word; en

(b) die genoemde tekens slegs die naam, logo, adres en telefoonnommer van 'n sekuriteitsmaatskappy vertoon wat gekontrakteer is om die perseel waarop die teken vertoon word, te beskerm.

(10) *Geborgde, kommersieel geborgde tekens en tekens van nie-winsgewende liggame: minder as 4,5m²*

(a) Enige sodanige teken, hetsy dit deur of in verband met 'n nie-winsgewende liggaam opgerig word al dan nie, wat nie 4,5m² in totale oppervlakte oorskry nie, op voorwaarde dat nie meer as 5% van die totale oppervlakte van die teken vir derdepartyreklame gebruik word nie, en die teken nie verlig is nie en verder op voorwaarde dat slegs een sodanige teken per erf toegelaat word.

- (b) Advertensies wat aan die bepalings van subartikel (a) voldoen, moet wanneer dit op munisipale grond opgerig word, eers opgerig word wanneer 'n ooreenkoms met die munisipaliteit aangegaan is waarin daar ooreengekom is oor die omvang van die gemeenskaps- of openbare voordeel daarvan soos gesamentlik besluit tussen die munisipale departemente wat vir die perseel of grond verantwoordelik is, en daar oor die voorwaardes rakende die oprigting van die teken ooreengekom is en 'n afskrif van die ooreenkoms moet by die munisipaliteit ingedien word.
- (c) Alle ander geborgde tekens word in Bylaes 16 en 17 behandel.
- (11) *Advertensies op voertuie*
Advertensies moet regstreeks op die bak van 'n gemotoriseerde voertuig gevef of bevestig word.

14. Ontsiering

Niemand mag die voorkant of front van enige straat, padverkeersteken, muur, heining, grond, rots, boom of ander natuurlike kenmerk, of die voorkant of front of dak van enige gebou of struktuur op enige wyse hoegenaamd gedurende konstruksie of deur die vertoning of gebruik van 'n teken of die skryf of verf van enige teken, simbool, letters of syfers, vernietig, skade aandoen, beskadig, skend of ontsier nie. Daarbenewens mag niemand enige teken wat wettiglik ingevolge hierdie verordening vertoon word, ontsier nie.

15. Skade aan munisipale eiendom

Niemand mag met die oprigting of verwydering van enige teken of banier, skade aan enige boom, elektriese paal of diens of ander munisipale installasie of eiendom en straattoerusting veroorsaak nie.

16. Toegang en inspeksies

Die munisipaliteit het die reg, deur sy behoorlik gemagtigde beamptes en met vooraf skriftelike kennis aan die eienaar of bewoner van 'n eiendom, om enige perseel op 'n redelike tyd te betree met die doel om enige inspeksie uit te voer wat vir die behoorlike bestuur en toepassing van die bepalings van hierdie verordening nodig mag wees.

17. Misdrywe

Enigiemand wat -

- (a) enige bepaling van hierdie verordening of die standaard en vereistes vervat in Bylaes 2 tot 17 van hierdie verordening oortree of versuim om daaraan te voldoen;
- (b) enige vereiste, wat in 'n kennisgewing uiteengesit is wat aan hom ingevolge hierdie verordening beteken is, oortree of versuim om daaraan te voldoen;
- (c) enige voorwaarde wat ingevolge hierdie verordening opgelê is, oortree of versuim om daaraan te voldoen; of
- (d) opsetlik 'n vals verklaring ten opsigte van enige aansoek ingevolge hierdie verordening maak, is pleeg 'n misdryf en is by skuldigbevinding strafbaar met-
- (i) 'n boete of gevangenisstraf, of óf sodanige boete of sodanige gevangenisstraf óf beide sodanige boete en sodanige gevangenisstraf; en
- (ii) in die geval van 'n voortdurende misdryf, met 'n addisionele boete, of 'n

addisionele tydperk van gevangenisstraf of óf sodanige addisionele boete of sodanige addisionele gevangenisstraf, óf beide sodanige addisionele boete en gevangenisstraf vir elke dag wat sodanige misdryf voortduur, en

- (iii) 'n verdere bedrag gelyk aan enige koste en uitgawes wat na bevinding van die hof deur die munisipaliteit aangegaan is as gevolg van sodanige oortreding of versuim.

18. Vermoedens

Enigiemand wat ingevolge hierdie verordening van 'n misdryf beskuldig word en-

- (a) alleen of gesamentlik met enige ander persoon vir die organisering van enige vergadering, funksie of byeenkoms waarmee 'n teken of plakkaat verband hou, verantwoordelik is of in beheer daarvan is, word, totdat die teendeel bewys word, geag elke onwettige teken of plakkaat wat in verband met sodanige vergadering, funksie of byeenkoms vertoon word, te vertoon of veroorsaak of toelaat dat dit so vertoon word;
- (b) die persoon is wie se naam op 'n onwettige teken verskyn of wie se produk of dienste op sodanige teken geadverteer word, word totdat die teendeel bewys word, geag sodanige teken te vertoon, of veroorsaak of toelaat dat dit vertoon word tensy die teendeel bewys word.
- (c) die eienaar is van enige grond of gebou waarop enige onwettige teken vertoon is of vertoon word, word totdat die teendeel bewys word, geag sodanige teken te vertoon, of veroorsaak of toelaat dat dit vertoon word.

19. Afdwinging en verwydering van tekens

(1) Indien enige teken wat vertoon word strydig is met hierdie verordening, kan die munisipaliteit 'n kennisgewing aan die eienaar of huurder van die teken, of die grondeienaar op wie se grond die teken opgerig is of vertoon word, of die persoon wie se produk of dienste geadverteer word, beteken om binne 'n gespesifiseerde tydraamwerk sodanige teken te verwyder of sodanige verandering daaraan aan te bring, of sodanige werk te doen wat in sodanige versoek of kennisgewing gespesifiseer word.

(2) 'n Kennisgewing beteken ingevolge subartikel (1) kan deur die munisipaliteit teruggetrek of verander word met toestemming van die persoon aan wie dit beteken is, of by versuim van sodanige toestemming, met die betekening van 'n verdere kennisgewing.

(3) Indien die eise van die munisipaliteit soos in die kennisgewing uiteengesit, nie binne die gespesifiseerde tydperk uitgevoer word nie, kan die munisipaliteit sonder verdere kennis die teken verwyder of verander of sodanige werk doen wat in sodanige kennisgewing gespesifiseer is.

(4) Enige koste wat deur die munisipaliteit aangegaan is met die verwydering van tekens, of deur veranderinge of ander werk te doen wat ingevolge 'n kennisgewing vereis word, kan van die persoon aan wie die kennisgewing beteken is, verhaal word.

(5) Ondanks enige bepalinge van hierdie verordening, indien 'n teken 'n gevaar vir lewe of eiendom is, of redelik beskou kan word om dit te wees, kan die munisipaliteit self, sonder vooraf kennisgewing en sonder 'n hofbevel, die verwydering van sodanige teken onderneem of reëlins daarvoor tref.

(6) Enige koste wat deur die munisipaliteit vir die verwydering of reëlins vir die verwydering van sodanige teken aangegaan word, kan van die eienaar of huurder

van die teken, of die grondeienaar op wie se grond die teken opgerig is, of die persoon wie se dienste geadverteer is, gesamentlik of afsonderlik verhaal word.

(7) Onwettige tekens wat deur die munisipaliteit verwyder word, kan van die munisipaliteit teruggeëis word by volle betaling van enige koste wat deur die munisipaliteit met die verwydering van die genoemde teken aangegaan is, asook betaling binne twee maande van enige gelde wat vir die bewaring van sodanige teken opgeloop het.

(8) Enige onwettige tekens wat deur die munisipaliteit verwyder word en nie binne twee maande van die datum van verwydering teruggeëis word nie, kan deur die munisipaliteit mee weggedoen word om die verwyderings- of bewaringskoste te bestry.

20. Betekening van kennisgewings

(1) 'n Kennisgewing ingevolge hierdie verordening word geag behoorlik onderteken te wees indien dit deur 'n amptenaar van die munisipaliteit onderteken is.

(2) Waar enige kennisgewing of ander dokument ingevolge hierdie verordening aan enige persoon beteken moet word, word dit geag behoorlik beteken te wees indien-

- (a) dit persoonlik aan hom of haar beteken is;
- (b) dit by sy woonadres of besigheidsadres in die RSA, aan enige persoon klaarblyklik bo die eiendom van 16jaar, gelaat is;
- (c) dit met aangetekende of gesertifiseerde pos aan sodanige persoon se bekende woon- of besigheidsadres, gepos is en bewys van sodanige bestelling van die Poswese ontvang is;
- (d) sodanige persoon se adres in die RSA onbekend is, dit beteken is aan sy verteenwoordiger of agent in die RSA op die wyses bedoel in subartikels (a), (b) of (c);
- (e) sodanige persoon se adres of dié van sy agent of verteenwoordiger in die RSA onbekend is deur die plasing daarvan op 'n opsigtelike plek op die grond of perseel waarop dit van toepassing is;
- (f) sodanige persoon 'n beslote korporasie is, dit afgelewer is by die geregistreerde kantoor besigheidsadres, daarvan; of
- (g) dit op versoek van daardie persoon gestuur is aan sy of haar e-pos adres.

(3) Betekening van 'n afskrif word geag betekening van die oorspronklike te wees.

(4) Wanneer 'n kennisgewing of ander dokument op die eienaar, okkupeerder, of houer van eiendom of die reg in enige eiendom beteken word, is dit voldoende indien sodanige persoon in die kennisgewing of dokument beskryf word as die eienaar, okkupeerder of houer van die eiendom of reg in eiendom en hoef hy of sy nie by name genoem te word nie.

21. Skakel forums in gemeenskappe

(1) Die munisipaliteit mag skakelforums in 'n gemeenskap stig vir die doeleindes van-

- (a) aanmoediging van 'n gemeenskap om deel te neem aan die implementering, ontwikkeling en toepassing van hierdie verordening; en
- (b) bevordering van ekonomiese ontwikkeling, en die bewaring van die visuele- toerisme-, omgewings- en erfenis eienskappe van die Hessequa munisipale gebied.

(2) Die forums soos bedoel in subartikel (1) mag bestaan uit-

- (a) 'n lid of lede van 'n belangegroep of 'n geaffekteerde persoon of gemeenskap;
 - (b) 'n aangewese amptenaar of amptenare van die munisipaliteit; en
 - (c) 'n raadslid van die toepaslike raadskomitee.
- (3) Die munisipaliteit mag, tydens die implementering en toepassing van hierdie verordening-
- (a) 'n forum versoek om insette te lewer;
 - (b) gebruik maak van enige kundigheid of kapasiteit wat binne sodanige forum mag bestaan;
- (4) 'n Forum, of 'n persoon of persone soos bedoel in subartikel (2) mag uit eie beweging insette aan die munisipaliteit voorlê vir oorweging.

22. Jurisdiksie van landdroshof

Ondanks enige andersluidende bepaling wat in enige wet met betrekking tot die landdroshof vervat is, het 'n landdros jurisdiksie om by aansoek deur die munisipaliteit, 'n bevel vir die toepassing van enige van die bepalings van hierdie verordening te maak, of van enige goedkeuring, weiering of voorwaarde wat ingevolge daarvan verleen of van toepassing is.

23. Vrystellings

Nieteenstaande die bepalings van hierdie verordening mag die munisipaliteit, op skriftelike aansoek, enige persoon of klas persone vrystel van enige of al die bepalings van hierdie verordening en tydens oorweging van sodanige aansoek om vrystelling kan enige voorwaardes of vereistes wat nodig geag word, opgelê word.

24. Herroeping van verordeninge

Die bepalings van enige verordeninge wat voorheen deur die munisipaliteit of deur enigeen van die afgeskafte munisipaliteite wat nou in die munisipaliteit geïnkorporeer is, afgekondig is, word hiermee herroep insoverre hulle betrekking het op sake waarvoor daar in hierdie verordening voorsiening gemaak word en insoverre dit op die munisipaliteit van toepassing gemaak is deur die magtiging vir die uitvoering van magte en funksies ingevolge Artikel 84(3) van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, Wet 117 van 1998.

25. Oorgangsbepalings

- (1) Enigiets wat gedoen is ingevolge enige bepaling van 'n verordening wat deur hierdie verordening herroep word, sal geag word as gedoen te wees ingevolge die ooreenstemmende bepalings van hierdie verordening en die herroeping in artikel 24 sal nie die geldigheid affekteer van enigiets wat gedoen is ingevolge die verordening wat as sodanig herroep is nie.
- (2) Enigiets wat voor die afkondiging van hierdie verordening gedoen is, wat nie ingevolge 'n bepaling gedoen is wat in hierdie verordening herroep is nie, en onwettig was, sal in die geval waar sodanige daad of teken nie aan die bepalings van hierdie verordening voldoen nie, onwettig wees en sal die munisipaliteit geregtig wees om ingevolge die bepalings van artikel 19 hiervan op te tree.

26. Kort tiltel en inwerkingtrede

Hierdie verordening heet die Verordening insake Buitereklame en Advertensietekens en tree in werking op die datum van publikasie daarvan in die Provinsiale Koerant

BYLAE 1

GEBIEDE VAN BEHEER

	MAKSIMUM		GEDEELTELIK	MINIMUM
Natuurlike gebied	Landelike gebied (Buite Stadsrand)	Stedelike gebied	Stedelike Gebied (Binne Stadsrand)	Stedelike Gebied (Binne Stadsrand)
Geproklameerde Natuurreservate	Landbou gebiede / sones	(a) Stedelike bewaringsgebiede (b) Binne gebiede van spesiale betekenis	(a) Sentrale Sake distrikte (b) Buite gebiede van besondere betekenis	Nywerheidsone
Beskermdede natuurlike omgewings	Tuinboukundige gebiede	Verklaarde Erfenisterreine (landelik en natuurlik)	Gemengde gebruik handels- en residensiële gebiede	Aangewese vervoerterminusse
Wildreservate	Landelike kleinhoewes	Gegradeerde geboue en plekke	Handels strook ontwikkeling en aktiwiteitskorridors	Aangewese gebiede binne onbepaalde sones
Geproklameerde voëlparke	Groot private oop ruimtes (bv. gholfbane)	Residensiële sones en aangrensende pad- en spoorweg reserwes	Handels- en sake distrikte en aangrensende strate en spoorweg reserwes	Spesifieke gebiede of terreine aangewys as minimum beheer by wyse van 'n kaart wat deur die munisipaliteit voorberei is
Bosbou gebiede	Uitsigpaaie	Mobiliteit roetes	Vermaaklikheid distrikte of komplekse met handel sones	
Rivier korridors	Natuurskoon	Voetganger deurlope en voetgangerpleine	Sportvelde en stadions	
1:100 Jaar-vloed vlaktes	Landskapkenmerke	Skool terreine en institusionele sones	Onbepaalde sones (Insluitende spoorweg reserwes, vervoer gebruik sones)	
Moeraslande	Munisipale Parke	Landskapkenmerke	Spesifieke gebiede of terreine aangewys as gedeeltelike beheer deur middel van 'n kaart wat deur die munisipaliteit voorberei is	
Uitsigpaaie	Stedelike randsones of soos omskryf in die Stedelike Rand Beleid	Uitsigpaaie		

Vergroening van stadnetwerk	Landbou- en Tuinboukundige gebiede en aangrensende pad- en spoorweg reserwes	Poorte		
Spesifieke gebiede of terreine aangewys as maksimum natuurlik by wyse van 'n kaart wat deur die munisipaliteit voorberei is	Spesifieke gebiede of terreine wat as maksimum landelik aangewys is by wyse van 'n kaart wat deur die munisipaliteit voorberei is	Openbare oopruimtes		
		Private Oopruimtes		
		Stedelike kleinhoewes		
		Intensiewe stedelike landbougebiede		
		Selfversorgende stedelike landbougebiede		
		1:100 Jaar vloedvlaktes		
		Rivier korridors		
		Moeraslande		
		Gemeenskapsfasiliteite (met uitsluiting van sportfasiliteite en stadions)		
		Kern flora bewaringsterreine soos deur die Nasionale Botaniese Inst. geïdentifiseer		
		Spesiale handelsoes		
		Woonkomponente van gemengde gebruik geboue		
		Spesifieke gebiede of terreine wat as maksimum stedelik aangewys is by wyse van 'n kaart deur die munisipaliteit voorberei		

BYLAE 2

AANPLAKBORDE

1. Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van aanplakborde, hetsy doelgemaak of van 'n standaard ontwerp, slegs in gebiede van minimum en gedeeltelike beheer toegelaat. Daarbenewens moet aanplakborde aan die volgende vereistes voldoen:
 - (a) indien die voorgestelde erf waar die aanplakbord opgerig gaan word aan 'n klas 2 of 3 pad grens, mag die aanplakbord nie minder as 5 meter van die erf grens van die eiendom geplaas word nie. Indien die voorgestelde terrein waarop 'n aanplakbord opgerig gaan word as 'n poort aangewys is, word geen aanplakborde binne sodanige poort toegelaat nie.
 - (b) aan die standaardvoorwaardes vir goedkeuring wat in hierdie verordening uiteengesit word, voldoen.
 - (c) nie die grenslyn van die eiendom waarop dit opgerig is, oorskry, hetsy sodanige oorskrydings in die lug of op grondvlak is nie.
 - (d) 'n minimum vryhoogte van 2,4m en 'n struktuur hê wat nie 'n maksimum hoogte van 7,5m bokant die natuurlike grondvlak oorskry nie.
 - (e) nie 'n maksimum totale grootte van 6m x 3m (18m²) oorskry nie, met dien verstande dat twee sodanige panele op enige V-vormige enkelstruktuur toegelaat word.
 - (f) tussen die hoeke van 90° en 60° tot die rigting van aankomende verkeer vertoon word.
 - (g) 'n minimum afstand van mekaar gespaseer word soos vereis in artikel 9 van hierdie verordening.
 - (h) indien dit by gesinjaleerde verkeerskruisings geplaas word, mag dit nie binne 50m van die perimeter van die kruising opgerig of vertoon word indien dit verlig is nie; en nie binne 80m van die perimeter van die kruising indien dit verlig is nie.
 - (i) enige aanplakbord wat aan die regterkant van 'n gedeelte van 'n pad opgerig word sodat sy grafika van 'n bestuurder wat aan die linkerkant van die pad ry, sigbaar is, sal geag word die reklamegeleentheid wat aan die linkerkant van die pad bestaan het, te vervang.
 - (j) 'n minimum letter- of nommer hoogte van 285mm hê.
2. Die inligtingsinhoud van 'n voorgestelde teken sal in "bis" gemeet word. Wanneer die inligtingsinhoud van 'n voorgestelde teken bereken word, sal die bisgewigte wat in die onderstaande tabel getoon word, gebruik word.
3. Die totale bis in 'n voorgestelde teken mag nie 15 oorskry nie.
4. Geen driehoek aansigtekens is toelaatbaar nie.

Elemente van die teken		Bis per element
Woorde	tot en met 4 letters	0.5
	5 - 8 letters	1.0
	meer as 8 letters	2.0
Getalle	tot en met 4 syfers	0.5
	5 - 8 syfers	1.0
	meer as 8 syfers	2.0
Logos, simbole en grafika	kleiner as 9m ²	0.5
	tussen 9 en 18m ²	1.0
	tussen 18 en 27m ²	1.5
	groter as 27m ²	2.0

BYLAE 3

LIGGINGSGEBONDE VRYSTAANDE EN SAMEGESTELDE TEKENS

1. Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van liggingsgebonde vrystaande tekens slegs in stedelike gebiede van maksimum, gedeeltelike en minimum beheer toegelaat. Daarbenewens:
 - (a) word liggingsgebonde vrystaande tekens slegs in die volgende gevalle toegelaat:
 - (i) waar sakepersele 15 meter of meer van die grens van 'n padreserwe inspring;
 - (ii) waar dit nie redelikerwys moontlik is om gepaste tekens aan 'n gebou aan die bring nie;
 - (iii) waar sodanige teken nodig is sodat die publiek die ingang tot sakepersele kan vind; en
 - (iv) waar die bestaan van 'n vrystaande samegestelde teken die vermenigvuldiging van tekens sal verhinder.
2. Liggingsgebonde vrystaande samegestelde tekens mag nie 4,5 meter in hoogte oorskry nie en mag daarbenewens nie 4,5m² in totale oppervlakte oorskry nie. Hierdie beperking kan verslap word tot 'n maksimum hoogte van 7,5 meter en 'n maksimum totale oppervlakte van 10m² per kant met inagneming van die volgende faktore:
 - (a) indien sodanige verhoging die aantal afsonderlike tekens wat op enige afsonderlike straatgrens van die terrein uitkyk, verminder om sodoende die visuele impak op die omliggende omgewing te minimaliseer;
 - (b) indien meer as twee belangrike paaie die betrokke terrein nader;
 - (c) die aantal besighede wat op sodanige teken gaan adverteer;
 - (d) die aantal toegangs- of uitgangsroetes tot die betrokke terrein;
 - (e) die toepaslike sonering van die gebied rondom die betrokke terrein.
3. Diensstasie vrystaande tekens moet liggingsgebonde wees en mag slegs opgerig of vertoon word by diensstasies aangrensend aan en wat regstreeks van die openbare pad waar sodanige teken opgerig word, toeganklik is, en slegs een diensstasie vrystaande fasiliteit teken per straatgrens sal toegelaat word.
4. Diensstasie vrystaande tekens mag nie 7,5 meter in hoogte oorskry nie en mag nie uit meer as agt teken panele van 4,5m² elk in totale oppervlakte bestaan die. Hierdie beperking kan verslap word tot 'n maksimum hoogte van 16m en agt teken

panele wat nie 6m² elk in totale oppervlakte oorskry nie met inagneming van die faktore genoem in item 2 hierbo. In areas van maksimum beheer is die maksimum hoogte van 4,5 meter van toepassing en 'n oppervlakte van 7,0m² aan weerskante.

BYLAE 4

ADVERTENSIES WAT AAN MURE VAN GEBOUE BEVESTIG WORD: PLAT EN UITSTEEKTEKENS

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van plat en uitsteektekens in alle gebiede van maksimum, gedeeltelike of minimum beheer toegelaat. Daarbenewens, plat en uitsteektekens:

1. Word nie binne 0,6 meter van die rand van 'n pad toegelaat nie en mag ook nie tot binne 0,6m van die rand van 'n pad uitsteek nie.
2. Mag nie meer as 1,5 meter voor 'n muur uitsteek nie in die geval van 'n teken met 'n vryhoogte van meer as 7,5 meter of meer as 1m in die geval van enige vryhoogte wat minder is nie.
3. Mag nie meer as 250mm oor 'n voetpad uitsteek nie tensy sodanige teken 'n vryhoogte van meer as 2,4 meter het nie.
4. Mag nie die uitsig uit enige venster of enige ander eksterne opening van enige gebou belemmer nie en geen gedeelte van enige sodanige teken mag die oop- of toemaak van enige venster, deur of ander opening belemmer nie.
5. Mag nie 54m² in totale oppervlakte oorskry nie en nie een kwart van die algehele oppervlakte waarop hulle aangebring of geverf is, oorskry nie, watter een ook al die minste is. Daar kan van hierdie grootte beperking afgesien word op voorwaarde dat-
 - (a) 'n omgewingsimpakbeoordeling aan die munisipaliteit voorgelê word wat aandui dat geen nadelige omgewingsimpak verwag word nie;
 - (b) indien dit die voorneme is om 'n plat of uitsteekteken in 'n bewarings gebied op te rig, 'n erfenisimpakbeoordeling ingedien word wat aandui dat geen nadelige impak ten opsigte van erfenisbronne verwag word nie; en
 - (c) sodanige teken slegs grafika sal vertoon wat deur 'n paslik gekwalifiseerde konsultant ontwerp en geskep is.
6. Sal vir goedkeuring op oop gemeenskaplike grensfasades van nie-woon eiendomme oorweeg word.
7. Indien die teken op openbare fasades van enige gebou verskyn-
 - (a) so ontwerp wees dat dit 'n integrale deel van die ontwerp van die gebou word; en
 - (b) indien dit 'n derdepartyteken is, word dit slegs toegelaat indien dit doelgemaak is en onderhewig aan die vereistes van 5(a) tot (c) hierbo.

BYLAE 5

KIMTEKENS

1. Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van kimtekens, hetsy doelgemaak of van 'n standaard ontwerp, slegs in gebiede van minimum beheer toegelaat en daarbenewens moet kimtekens:
 - (a) tot 'n maksimum totale grootte van 4,5m² beperk word, met dien verstande dat daar van hierdie groottevereiste tot 'n maksimum van 18m² afgesien kan word by ontvangs van 'n Omgewingsimpakbeoordeling wat aandui dat geen nadelige omgewingsimpak verwag word nie; en
 - (b) die uitsig van enige ander gebou nie belemmer word nie.
2. Word kimtekens langs die boonste rand van die dak van geboue van kulturele, historiese of argitektoniese belang slegs toegelaat indien dit liggingsgebonde, onverligte tekens is en uit afsonderlik uitgesnyde letters of logo's bestaan.
3. Word die inligtingsinhoud van 'n voorgestelde teken word in "bis" gemeet; wanneer die inligtingsinhoud van 'n voorgestelde teken bereken word, moet die bis gewigte wat in die bostaande tabel getoon word, gebruik word.
4. Mag die totale bits in 'n voorgestelde teken nie 15 oorskry nie.

Elemente van die teken		Bis per element
Woorde	Tot en met 4 letters	0.5m
	5 - 8 letters	1.0
	meer as 8 letters	2.0
Getalle	Tot en met 4 syfers	.5
	5 - 8 syfers	1.0
	meer as 8 syfers	2.0
Logos, simbole en grafika	kleiner as 9m ²	0.5
	tussen 9 en 18m ²	1.0
	tussen 18 en 27m ²	1.5
	groter as 27m ²	2.0

BYLAE 6

DAKTEKENS

1. Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van daktekens in alle stedelike gebiede van beheer toegelaat behalwe gebiede wat vir residensiële doeleindes in gebiede van maksimum beheer gesoneer is. Daarbenewens:
 - (a) Moet die totale oppervlakte van enige dakteken wat gelykvlakkig op 'n dak van 'n gebou aangebring of daarop gevef is, nie een kwart van die algehele oppervlakte van die dak waarop dit aangebring of gevef is, oorskry nie.
 - (b) Wanneer dit aan die onderrand van 'n dak of vertikaal halfpad op die dak van 'n gebou bevestig word, mag sodanige teken nie 1 meter in hoogte oorskry nie en sy totale oppervlakte mag nie 25% van die dakoppervlakte waaraan dit bevestig is, oorskry nie.

2. Mag 'n dakteken langs die rand van 'n dak van 'n gebou bevestig word indien sodanige teken uit 'n enkel lyn van afsonderlik, uitgesnyde letters bestaan, sonder sigbare verspanning of ondersteuning maar dit mag nie langs meer as twee rande van sodanige dak opgerig word nie en mag nie 3.6m² in totale oppervlakte (6 x 0.6m) oorskry nie; met 'n maksimum hoogte van 1meter.

BYLAE 7

TEKENS OP 'n VERANDA, BALKON, SONDAK, STEUNKOLOMME, PILARE EN PALE

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting en of vertoning van tekens op 'n veranda, balkon, sondak, steunkolomme, pilare en pale in alle gebiede van beheer toegelaat op voorwaarde dat hulle ook aan die volgende voorwaardes voldoen:

1. Geen sodanige teken word op of oor argitektoniese kenmerke van geboue toegelaat nie.
2. Sodanige tekens kan plat op 'n borswerings muur, balustrade of reling van 'n veranda of balkon, balk of fassie van 'n veranda of balkon aangebring of geverf word.
3. Die teken mag nie 1 meter in hoogte oorskry nie of bokant of onder elke end van die oppervlakte waarop dit aangebring is, uitsteek nie, of meer as 250mm voor die oppervlakte waarop dit aangebring is of oor 'n pad of binne 0,6m van die rand van 'n pad uitsteek nie.
4. Sodanige teken kan plat op steunkolomme, pilare en pale aangebring of geverf word. In hierdie verband mag geen teken meer as 50mm voor die oppervlakte waarop dit aangebring is, uitsteek nie en mag ook nie verby enige van die eindpunte van sodanige kolom, pilaar of paal uitsteek nie. Tekens wat plat op nie-reghoekige steunstrukture aangebring word, moet gerond wees om by die vorm van sodanige struktuur te pas.
5. Slegs een teken per kolom, pilaar of paal sal toegelaat word.
6. Sodanige teken wat onder die dak van 'n veranda, sondak of die vloer van 'n balkon opgehang word, mag nie 1,8 meter in lengte of 600mm in hoogte oorskry nie.
7. Elke sodanige teken moet reghoekig tot die boulyn wees.
8. Geen tekens wat onder 'n sondak opgehang word mag verby die eksterne rand van die sondak of veranda waaraan dit bevestig is, uitsteek nie.
9. Alle hangtekens moet 'n onbelemmerde hoogte van 2,4 meter hê.
10. Tekens op die dak van 'n veranda, sondak of balkon, met uitsondering van die hoofdak van 'n gebou, moet uit 'n enkellyn van vrystaande, afsonderlik uitgesnyde silhoeëtletters sonder sigbare verspanning of enige ander sigbare ondersteuningsmiddels bestaan en mag nie langs meer as twee rande van sodanige dak van 'n veranda of balkon opgerig word nie.

BYLAE 8

TEKENS OP GRENSMURE EN HEININGS EN OP BOUTERREIN SKUTTINGS

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting en of vertoning van tekens op grens mure en heinings slegs vir liggingsgebonde tekens in stedelike gebiede van maksimum, minimum of gedeeltelike beheer toegelaat en daarbenewens-

1. In stedelike gebiede van maksimum en gedeeltelike beheer, kan die munisipaliteit 'n aansoek om 'n liggingsgebonde teken teen 'n grensmuur aan te bring, slegs goedkeur indien die teken in die muur ingekeep word of uit afsonderlike, onverligte, uitgesnyde letters of simbole bestaan wat plat op sodanige muur aangebring word en nie meer as 50mm van die voorkant van sodanige muur uitsteek nie.
2. In gebiede van minimum beheer, kan die munisipaliteit die volgende goedkeur:
 - (a) 'n aansoek om 'n liggingsgebonde teken plat op 'n grensmuur aan te bring slegs indien dit nie meer as 50mm van die voorkant van sodanige muur uitsteek nie; en
 - (b) 'n aansoek om 'n liggingsgebonde plat teken met 'n maksimum grootte van 0,5m² op die permanente heining van 'n erf aan te bring.
3. Moet derdeparty- en liggingsgebonde reklame op bouterreinskuttings en heinings aan die volgende voorwaardes voldoen:
 - (a) enige afsonderlike teken mag nie 'n vertikale afmeting van 3 meter en 'n totale oppervlakte van 18m² oorskry nie en in die geval van konstruksierrein bedekking moet die grafika voldoen aan die vereistes van die Reklamestandaarde Vereniging van Suid Afrika.
 - (b) enige sodanige teken mag nie meer as 100mm voor die skutting of heining waarop dit aangebring word, uitsteek nie;
 - (c) dit mag nie in gebiede van maksimum en gedeeltelike beheer verlig word nie; en
 - (d) geen reklame mag op bouterreinskuttings en heinings wat binne die gesigsveld van motoriste by gesinjaleerde kruisings is, opgerig word nie.

BYLAE 9

PLAKKATE MET HOOFOPSKRIFTE

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van plakkate met hoofopskrifte in alle gebiede behalwe natuurlike en landelike gebiede van maksimum beheer toegelaat. Daarbenewens:

1. Mag plakkate met hoofopskrifte nie 0,9m x 0,6m in oppervlakte oorskry nie.
2. Mag die kommersiële inhoud van die plakkaat nie 20% van die oppervlakte van die plakkaat oorskry nie en die kommersiële letters mag nie groter as die hoof letterwerk in die res van die plakkaat wees nie.
3. Mag die plakkate aan munisipale elektriese liggale bevestig word slegs op die plekke wat deur die munisipaliteit vir hierdie plakkate goedgekeur is.
4. Plakkate mag nie aan verkeerseinpale, of ander pale waarop verkeerstekens aangebring is of wat vir enige ander doel opgerig is of enige ander straatuitrusting, muur, heinings, bome, rotse of ander natuurlike verskynsels bevestig word nie.

5. Mag plakkate met hoofopskrifte nie op munisipale elektriese ligpale geplak word nie maar moet op 'n bord gemonteer word en met sterk tou of plastiese bind bande stewig vasgemaak word tensy 'n permanente raam vir hierdie doel goedgekeur is.
6. Word slegs een plakkaat met hoofopskrifte per paal toegelaat, ongeag watter koerant groep dit is.
7. Moet daar streng aan die aantal plakkate asook die aangewese gebiede vir die vertoning van plakkate met hoofopskrifte soos deur die munisipaliteit goedgekeur, voldoen word.
8. Moet alle "spesiale gebeurtenis"- plakkate aan die volgende voldoen:
 - (a) die naam van die koerant groep, die "spesiale gebeurtenis" en die datum van die "spesiale gebeurtenis" moet op die plakkate in letters wat nie minder as 50mm in hoogte is nie, verskyn.
 - (b) die plakkate vir spesiale gebeurtenisse mag nie meer as 7 dae voor die datum van die gebeurtenis vertoon word nie en moet binne 24 uur van die datum van die gebeurtenis wat op die plakkaat verskyn, verwyder word.
9. Moet plakkate met hoofopskrifte en hulle hegstukke op 'n daaglikse grondslag verwyder word, by versuim waarvan die plakkate op die koerantgroep se koste in ooreenstemming met die standaardgeld vir die verwydering van plakkate verwyder sal word.
10. Kan die munisipaliteit die koste vir die verwydering van ongemagtigde plakkate en die herstel van die oppervlakte waarvan sodanige plakkate verwyder is, van die persoon of persone wat vir die vertoning van sodanige plakkate verantwoordelik is, of die betrokke koerantgroep, verhaal.
11. Mag die munisipaliteit enige plakkaat wat strydig met die bogenoemde voorwaardes vertoon word, verwyder.
12. Mag enige plakkaat wat nie op 'n daaglikse grondslag verwyder word nie of 'n plakkaat wat met 'n "spesiale gebeurtenis" met die vervaldatum bedoel in item 8(b) verband hou, deur die munisipaliteit verwyder word.
13. Is die vertoning van ongemagtigde plakkate onwettig en die munisipaliteit mag sodanige plakkate verwyder.
14. Mag die munisipaliteit die koste wat by die verwydering van ongemagtigde plakkate betrokke is, bepaal.
15. Moet aansoek om toestemming deur elke koerantgroep om sodanige plakkate te vertoon op 'n jaarlikse grondslag gedoen word onderhewig aan 'n jaarlikse geld per koerantgroep.
16. Moet elke koerantgroep wie plakkate wil aanbring jaarliks 'n deposito betaal waarteen 'n koste vir die verwydering van enige plakkaat wat strydig met die verordening is, gehef sal word. In die geval waar die deposito verbruik is, moet toestemming om sodanige plakkaat te vertoon, teruggetrek word totdat 'n verdere deposito by die munisipaliteit ingedien is.

BYLAE 10

PLAKKATE, BANIERE, VLAE EN BALLONNE

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van plakkate, baniere en vlae ander dan dié genoem in Bylae 11, of ballonne in alle gebiede toegelaat behalwe in natuurlike- en landelike gebiede en gebiede van maksimum beheer. Daarbenewens:

1. Word die vertoning van plakkate, baniere, vlae en ballonne op enige brug of oor enige openbare pad verbied, en langs enige pad wat deur die Munisipaliteit aangewys word, tensy spesifieke toestemming van die Munisipaliteit verkry is.
2. Mag plakkate, baniere, vlae en ballonne nie so bevestig word dat dit verbygaande voetgangers of voertuigverkeer belemmer of 'n gevaar vir hulle inhou nie.
3. Mag geen banier, of vlag-tipe banier groter as 5m² wees nie en mag geen vlag groter wees as 2m² nie; verder mag geen vlagpaal die toepaslike hoogtebeperking van die sonering van die perseel oorskry nie tot 'n maksimumhoogte van 8 meter bo die natuurlike grondvlak, gemeet direk onder die vlagpaal nie.
4. Mag geen plakkaat, banier, vlag of ballon binne 30 meter van enige padverkeersteken of verkeersein vertoon word nie.
5. Mag plakkate, baniere, vlae en ballonne nie aan bome, verkeer seinpale, elektriese of diensowerheidsdistribusiekaste, of ander pale wat verkeerstekens dra, rotse, ander natuurlike verskynsels, straat uitrusting of ander Munisipale eiendom bevestig word nie.
6. Mag plakkate, baniere, vlae en ballonne nie op so 'n wyse bevestig word dat hulle ander besighede of organisasies op 'n onregverdige wyse sal benadeel of enige goedgekeurde bestaande advertensies sal belemmer nie.
7. Sal slegs een banier per perseel toegelaat word tensy die Munisipaliteit se skriftelike toestemming vir meer as een banier verkry word.
8. (i) 'n Maksimum van 5 vlagpale bevattende nasionale vlae mag opgerig word op die perseel van 'n verblyfonderneming op 'n enkelresidensiële perseel;
(ii) Onderhewig aan die bepalings van paragraaf 4 mag 'n maksimum van drie vlae vertoon word waarop die naam, korporatiewe simbool of die aard van die besigheid op die perseel waarop dit vertoon word, aangedui word.
9. Plakkate, baniere, vlae en ballonne wat in 'n toestand van verval is mag nie vertoon word nie en moet op kennisgewing van die munisipaliteit verwyder word.

BYLAE 11

PLAKKATE, BANIERE EN VLAE IN OPENBARE PAAIE EN OPENBARE PLEKKE

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening word die oprigting of vertoning van plakkate, baniere of vlae in openbare paaie en plekke in alle gebiede van beheer toegelaat behalwe natuurlike en landelike gebiede van maksimum beheer.

Daarbenewens-

1. Moet die naam van die gasheer organisasie, die datum en plek van die funksie in letters van nie minder nie as 50 mm in hoogte op die materiaal verskyn.
2. Plakkate, baniere en vlae mag slegs opgerig word om die byeenkoms te adverteer en die naam of embleem van die borg mag nie meer as 20% van die oppervlakte van die material beslaan nie.

3. Die Munisipaliteit mag 'n tarief hef om die koste te dek vir die verwydering van materiaal wat sonder die goedkeuring van die Munisipaliteit onder die hand van 'n gemagtigde amptenaar uitgereik is.
4. Plakkate, baniere en vlae mag nie meer as 14 dae voor die datum van die funksie/byeenkoms vertoon word nie en moet binne 2 dae vanaf die datum van die funksie of die laaste dag daarvan, soos van toepassing, verwyder word.
5. Plakkate met 'n maksimum afmeting van 80 cm x 50 cm moet op 'n bord gemonteer word en met sterk tou of plastiese bind stukke stewig vasgemaak word en op so 'n wyse vasgemaak word dat dit nie die pale waaraan dit geheg word beskadig nie. Geen bind materiaal met 'n metaal inhoud word toegelaat nie.
6. Plakkate, baniere en vlae uitgesonderd verkiesingsplakkate en vlae, mag slegs in die strate of plekke soos deur die Munisipaliteit aangedui, aangebring word en mag nie in residensiële gebiede en op brûe aangebring word nie. Geen politieke baniere word toegelaat nie.
7. Slegs een plakkaat per organisasie mag teen elke tweede straatlig paal opgerig word.
8. Plakkate moet op 'n eenvormige hoogte van ongeveer 2 meter opgerig word.
9. Geen plakkate, baniere of vlae mag op bome, middelmannetjies, verkeerstekens, verkeerseine, bestaande advertensie tekens of teen enige ander munisipale eiendom of oor brandkraan-aanduidings tekens aangebring word nie.
10. Geen plakkaat, banier of vlag mag binne 30 meter van enige padverkeerstekens of verkeersein vertoon word nie.
11. Alle hegmaterial moet saam met die plakkaat verwyder word.
12. Die Munisipaliteit mag enige aanstootlike of stukkende plakkate, baniere of vlae en wat in die mening van die Munisipaliteit 'n verkeersgevaar veroorsaak, verwyder.
13. Die Munisipaliteit word gevrywaar teen enige eise wat as gevolg van die vertoon van plakkate, baniere of vlae ingestel mag word.
14. Die vertoning van plakkate, baniere en vlae uitsluitlik vir kommersiële reklame word nie toegelaat nie, met dien verstande dat plakkate, baniere en vlae wat met 'n sport, die kunste of 'n kulturele gebeurtenis verband hou, toegelaat kan word ten spyte daarvan dat dit n kommersiële elemente bevat. Die kommersiële element mag nie 20% van die oppervlakte van die plakkate, baniere of vlae oorskry nie.
15. Organisasies of persone wat goekeuring verkry het om plakkate of vlae op te rig moet 'n deposito betaal soos deur die Munisipaliteit bepaal, wat die persoon die reg gee om die plakkate vir 'n maksimum van 10 dae (nie meer as 7 dae voor of 3 dae na die datum van die geleentheid of funksie) of sodanige ander tydperk wat deur die Munisipaliteit bepaal word, te vertoon. Geen plakkaat of vlag mag sonder dat sodanige deposito betaal is vertoon word nie.
16. Die Munisipaliteit mag alle plakkate, baniere en vlae verwyder of die applikant versoek om dit te verwyder indien daar nie aan bogenoemde voorwaardes voldoen word nie.
17. Plakkate, baniere of vlae wat nie teen die vervaldatum verwyder is nie mag deur die Munisipaliteit verwyder word in welke geval die deposito wat in terme van item 15 betaal is verbeur word.
18. 'n Maksimum van 100 plakkate, baniere of vlae mag per dorp vertoon word met 'n maksimum van 500 vir die Hessequa munisipale gebied.
19. Baniere sal deur die Munisipaliteit opgerig en verwyder word teen betaling van tariewe soos van tyd tot tyd goedgekeur, en die banier moet aan die spesifikasies voldoen soos deur die Munisipaliteit voorgeskryf.

BYLAE 12

EIENDOMSAGENT TEKENS

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van eiendomsagent tekens in alle gebiede behalwe natuurlike gebiede van maksimum beheer toegelaat. Daarbenewens:

1. Mag advertensietekens van eiendomsagente nie vertoon word sonder die skriftelike goedkeuring van die eienaar van die eiendom waarop die tekens opgerig word nie en "Verkoop" tekens mag slegs vir 'n periode van 6 maande vertoon word. Die 6 maande periode mag met die skriftelike toestemming van die eienaar en die munisipaliteit verleng word.
2. Mag "skouhuistekens" slegs van 12:00 op Vrydag tot 20:00 op Sondag vertoon word of op Donderdae en Maandae waar die Vrydag of die Maandag, of beide dae, openbare vakansiedae is. Op elke teken moet die woorde "Op Skou, "Skouhuis, "Skouwoonstel" of "Skou Erf" met die agentskap se naam en 'n rigtingaanduidende pyl aangebring wees. "Skouhuis" tekens mag op openbare vakansiedae en tussen 8 Desember van 'n jaar en 8 Januarie van die daaropvolgende jaar vertoon word.
3. Mag eiendomsagent tekens nie aan bome, verkeerseinpale, straat pale of ander pale wat verkeerstekens dra, mure, heinings, rotse, ander natuurlike verskynsels of verfraaide gebiede, straatuitrusting of ander munisipale eiendom bevestig word tensy sodanige ander vertoning skriftelike deur die munisipaliteit gemagtig word.
4. Kan tekens op penne vertoon word deur 'n ontwerp te gebruik wat deur die munisipaliteit goedgekeur is. Eiendomsagent tekens mag nie op beton-, voormengsel- of geplaveide oppervlakte vertoon word nie. Die penne mag nie dieper as 15cm in die grond ingedryf word nie.
5. Mag eiendomsagent tekens nie 0,36m² in totale oppervlakte oorskry nie.
6. Mag 'n maksimum van een "Te Koop" teken per eiendomsagentskap mag per enkele residensiële erf veroon word, maar by 'n hoekerf mag twee tekens vertoon word met dien verstande dat 'n maksimum van ses "Te Koop" tekens tegelykertyd by dusdanige residensiële erwe vertoon mag word.
7. Onderworpe aan items 1-6, mag 'n maksimum van drie eiendomsagente "Te Koop" tekens by 'n enkele residensiële erf vertoon.
8. Mag eiendomsagent tekens nie langs uitsigpaaie of enige brug, in 'n openbare park of openbare oopruimte vertoon word nie.
9. Mag slegs tien rigtingstekens per toonhuis/-woonstel/-erf langs klas 2 of 3 paaie vertoon word, met uitsluiting van paaie bedoel in item 8 hierbo.
10. Mag geen eiendomsagent teken 'n padverkeersteken belemmer nie.
11. Mag geen eiendomsagent teken op middeleilande vertoon word nie.
12. Mag geen eiendomsagent teken op so 'n wyse opgerig word dat enige gedeelte daarvan nader as 1,5m van 'n straatrand is nie.
13. Moet rigtingaanwyser slegs langs hoofroetes vertoon word wat die kortste roete van 'n hoofweg na die eiendom is.
14. Mag geen eiendomsagent tekens op enige geteerde gedeeltes van sypaadjies opgerig word nie.
15. Moet "Verkoop", "Te Koop", "Te Huur"- tekens gelykvlakkig teen die heining of muur van die eiendom opgerig word.
16. Kan "Verkoop" tekens gelykvlakkig teen die heining of muur van 'n eiendom vir

'n maksimum tydperk van twee maande na die registrasie van die titelakte vertoon word.

17. Sal die volgende voorskrifte ten opsigte van "Show House/Skouhuis" tekens geld:

- (a) Dit mag slegs met die goedkeuring van die munisipaliteit vertoon word;
- (b) Skriftelike aansoeke moet minstens sewe dae voordat die huis op skou geplaas word by die munisipaliteit ingedien word;
- (c) Tensy skriftelike goedkeuring by die munisipaliteit verkry is en onderworpe aan item 2, mag tekens nie vir langer as drie dae vertoon word nie;
- (d) Onderworpe aan items 6 en 7, mag 'n maksimum van ses tekens vertoon word, maar geen tekens mag by die ingange na dorpe vertoon word nie;
- (e) Tekens moet op die laaste dag van die skou verwyder word; en
- (f) Eiendomsagente wat 'n huis skou mag 'n maksimum van 2 los draagbare tekens vertoon gedurende die ure wat 'n agent by die skouhuis teenwoordig is.

18. Mag geen tekens wat enigiets anders as eiendom te koop aandui, deur eiendomsagente of agentskappe opgerig of vertoon word nie.

19. Moet elke eiendomsagentskap op 'n jaarlikse grondslag aansoek doen om toestemming om eiendomsagent tekens te vertoon en goedkeuring is onderhewig aan betaling van 'n jaarlikse geld ooreenkomstig die munisipaliteit se Skedule van Tariewe.

20. Die munisipaliteit mag 'n deposito vereis waarteen die koste vir die verwydering van enige teken wat strydig met die verordening is, verhaal sal word. In die geval waar die genoemde deposito verbruik is sal toestemming om sodanige teken te vertoon, teruggetrek word totdat 'n verdere deposito aan die munisipaliteit betaal is.

21. Is enige eiendomsagent teken wat onwettig of in stryd met die bepaling van hierdie Bylae opgerig word, onderhewig aan 'n koste deur die munisipaliteit; in geval die teken nie deur die munisipaliteit verwyder word nie, mag fotografiese bewys van die onwettige teken deur die munisipaliteit verkry word alvorens die bedoelde koste gehef word.

BYLAE 13

LOS DRAAGBARE TEKENS

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van los draagbare tekens in gebiede van minimum en gedeeltelike beheer asook aangewese gebiede binne stedelike gebiede van maksimum beheer toegelaat.

Daarbenewens:

1. Mag los draagbare tekens nie in 'n padreserwe of in openbare oopruimtes sonder die skriftelike toestemming van die munisipaliteit toegelaat word nie.
2. Kan die munisipaliteit los draagbare tekens wat sonder die munisipaliteit se goedkeuring in 'n padreserwe of op eiendom in die munisipaliteit se besit geplaas word, verwyder en daarop beslag lê. Eienaars kan hulle tekens by betaling van die voorgeskrewe fooi soos deur die munisipaliteit bepaal terugkry, welke bedrag gebruik sal word om die koste van verwydering, bewaring en vervoer te dek.

3. Die volgende kriteria sal van toepassing wees ten opsigte 'n aansoek ingevolge item 1 :
- (a) dit nie 'n gevaar ten opsigte van veiligheid vir die publiek inhou nie;
 - (b) dit nie die publiek vanweë die fisiese grootte of die ligging van die teken, belemmer of verontrief nie;
 - (c) dit nie ander handelaars onregverdig benadeel nie;
 - (d) dit, of die voorgestelde aantal daarvan, nie aan die aantreklikheid van die plaaslike straatlandskap of plaaslike omgewing afbreuk doen nie;
 - (e) dit alleenlik gebruik word om die naam van die besigheid, goedere of dienste te koop vanaf die adverteerder se perseel, te adverteer.
 - (f) die maksimum afmetings daarvan 1,2m (hoog) x 0,6m (wyd) is;
 - (g) dit direk voor die adverteerder se perseel geplaas word, met dien verstande dat daar aan die bogenoemde kriteria voldoen word; en
 - (h) 'n minimum onbelemmerde looppad wydte van 1,8 meter aangrensend aan die teken oop gehou word en 2,5 meter in die sentrale sakekern en sypaadjies met hoë voetganger volume.
4. Kan die munisipaliteit gebiede in die padreserwe of op munisipale eiendom afbaken vir los draagbare tekens, waar aansoekers dan die goedgekeurde los draagbare teken gedurende gewone handelsure kan plaas. Die teken moet buite die gewone handelsure verwyder word en bewaar word waar dit nie deur die publiek gesien kan word nie.
5. Kan die munisipaliteit tariewe hef vir die vertoning van los draagbare tekens, welke tariewe vooruit betaalbaar sal wees vir 'n maksimum tydperk van ses maande.
6. Moet aansoekers die munisipaliteit teen enige eise vir derde partye wat weens die plasing van los draagbare tekens in die padreserwe of op munisipale eiendom mag ontstaan, vrywaar.
7. Ondanks die bogenoemde, kan die munisipaliteit los draagbare teken(s) verwyder en daarop beslag lê indien die aansoeker enige van die bogenoemde voorwaardes oortree.

BYLAE 14

LUGTEKENS

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van lugtekens slegs in stedelike gebiede van gedeeltelike of minimum beheer toegelaat. Daarbenewens:

1. Mag geen lugtekens wat aan enige gebou of struktuur bevestig is teen 'n hoogte van meer as 45m van die oppervlakte wat vanaf die grondvlak gemeet word, vertoon word nie.
2. Mag lugtekens nie bokant 'n openbare pad vertoon word nie.

BYLAE 15**TRANSITO - REKLAME**

Onderhewig aan goedkeuring ingevolge hierdie verordening, word die oprigting of vertoning van transitoreklame slegs in stedelike gebiede van gedeeltelike of minimum beheer toegelaat. Daarbenewens:

1. Word die parkering van 'n transitoteken wat van 'n openbare pad of 'n openbare plek vir die doel van derdeparty reklame sigbaar is, verbied behalwe indien dit op 'n aangewese reklameterrein vertoon word wat ingevolge hierdie verordening goedgekeur is.
2. Moet transitotekens wat op private eiendom vir stoordoeleindes geparkeer word, so geplaas word dat dit nie van 'n straat of openbare plek sigbaar is nie.
3. Mag die tekenpaneel of gedeelte van die voertuig wat vir transitoreklame gebruik word nie 'n kumulatiewe totaal van 18m² in gebiede van gedeeltelike beheer oorskry nie, welke grootte tot 'n maksimum grootte van 36m² in gebiede van minimum beheer verhoog kan word.
4. Kan die munisipaliteit terreine in gebiede van gedeeltelike en minimum beheer vir transitoreklame aanwys en sodanige terreine adverteer.
5. Ondanks enige bepalinge van hierdie verordening, kan die munisipaliteit sonder vooraf kennisgewing enige ongemagtigde transitotekens van munisipale eiendom verwyder, en in die geval van ongemagtigde transitoreklame op private eiendom, kan die munisipaliteit ingevolge hierdie verordening 'n kennisgewing vir die verwydering beteken.
6. Moet transitotekens op die grond by die plek waar dit geparkeer word, vasgemaak word.

BYLAE 16**TEKENS OP MUNISIPALE GROND OF GEBOUE**

1. Geen teken mag op grond in munisipale besit opgerig word sonder die toestemming van die munisipaliteit nie.
2. Die volgende spesifieke voorwaardes en kriteria sal geld ten opsigte van tekens soos vermeld in (a) tot (c) hieronder:

(a) *Kommersieel geborgde tekens, behalwe dié bedoel in artikel 13(10)*

Nieteenstaande die gebied van beheer waarin daar beoog word om 'n kommersieel geborgde teken op munisipale grond op te rig, en onderhewig aan die nakoming van al die ander bepalinge van hierdie verordening, kan die munisipaliteit 'n kommersieel geborgde teken vir goedkeuring onderhewig aan die volgende oorweeg-

- (i) openbare of gemeenskaplike behoeftes of doelwitte moet deur die munisipaliteit geïdentifiseer word of aanvaar word en indien sodanige behoeftes geheel en al of gedeeltelik aangespreek kan word deur vergunnings aan spesifieke persone vir die oprigting van kommersieel geborgde tekens toe te staan, kan die munisipaliteit publieke insette vir sodanige openbare of gemeenskapsbehoefte of doelwitte en die reklamegeleentheid wat daarmee verband hou, aanvra.
- (ii) ten einde sodanige openbare of gemeenskapsbehoefte of doelwitte te identifiseer, sal die munisipaliteit of ander belangstellende owerhede

geraadpleeg word voordat die voorstelle aangevra word, ten einde die voorwaardes, kriteria en beperkings ten opsigte van sodanige reklame te bepaal.

- (iii) die munisipaliteit se verkrygingsbeleid sal toegepas word.
- (iv) dat enige voorstel op die volgende basis beoordeel word:
 - (aa) voldoening aan die beginsels van hierdie verordening nagekom word;
 - (bb) die ontwerpbydrae;
 - (cc) die beste gemeenskapsvoordeel wat dit bied;;
 - (dd) die kreatiwiteit en openbare veiligheid;
 - (ee) die permanensie van die bydrae tot die gemeenskapsdoelwit of behoefte; en
 - (ff) die verhalingskoste oor die oprigtingstydperk van die teken in teenstelling met die grootste reklamegeleentheid of finansiële voordeel.

(v) wanneer bydraes in goedere deur die munisipaliteit verhaal moet word, sal 'n omrekening daarvan tot 'n geldelike bydrae tot die munisipaliteit se inkomstebasis bepaal word.

(vi) die munisipaliteit as grondeienaar, behou die reg om nie met enige voorstel voor die finale goedkeuring daarvan voort te gaan nie en die uitnodiging vir voorstelle, in enige opsig, sal nie as 'n besluit deur die munisipaliteit beskou word om met die oprigting van 'n teken ten opsigte van 'n spesifieke terrein voort te gaan nie.

(vii) wanneer dit aanvaar is, moet enige teken wat ingevolge hierdie Bylae opgerig gaan word, die onderwerp wees van 'n skriftelike ooreenkoms tussen die munisipaliteit as grondeienaar en die persoon wat vir die oprigting van die teken verantwoordelik is.

(b) Geborgde Tekens

Nieteenstaande die gebied van beheer waarin sodanige teken op grond in munisipale besit opgerig gaan word en onderhewig aan voldoening aan al die ander bepalings van die verordening, kan die munisipaliteit 'n geborgde teken vir goedkeuring oorweeg op voorwaarde dat:

- (i) skriftelike besonderhede verstrekkend word wat die erkende gemeenskapsdoelwit wat deur die oprigting of vertoning van die voorgestelde teken bevorder sal word, duidelik aandui;
- (ii) tekens met 'n politieke inhoud nie toegelaat sal word nie;
- (iii) nie meer as 5% van die totale oppervlakte van die teken vir derdepartyreklame gebruik word nie;
- (iv) die maksimum grootte van enige sodanige teken 6m x 3m is, met dien verstande dat waar 'n V-vormige teken voorgestel word sy maksimum grootte nie twee panele van 6m x 3m elk sal oorskry nie;
- (v) aansoeke vir die oprigting van aanplakborde ingevolge hierdie item aan die vereistes soos in Bylae 2 uiteengesit, voldoen;
- (vi) geen teken wat ingevolge hierdie item opgerig word binne 5 meter van 'n eiendom se grenslyne geleë is nie.

(c) Nie-winsgewende tekens

Nieteenstaande die gebied van beheer waarin 'n teken opgerig gaan word en onderhewig aan voldoening aan al die ander bepalings van hierdie verordening, kan

die munisipaliteit die oprigting van 'n teken deur of ten bate van 'n nie-winsgewende liggaam oorweeg onderhewig aan nakoming van die vereistes wat in Bylae 17 hiervan uiteengesit word.

BYLAE 17

TEKENS WAT DEUR OF TEN BATE VAN NIE-WINSGEWENDE LIGGAME OPPERIG WORD

1. Nieteenstaande die gebied van beheer waarin 'n teken deur of ten bate van 'n nie-winsgewende liggaam opgerig gaan word, en onderhewig aan voldoening aan al die ander bepalings van hierdie verordening, kan die munisipaliteit sodanige teken vir goedkeuring oorweeg onderhewig aan die volgende:
 - (a) skriftelike besonderhede van die gasheer nie-winsgewende liggaam rakende die aard en omvang van die ondersteuning wat na aanleiding van die oprigting of vertoning van die teken ontvang sal word, aan die munisipaliteit verstrek word tesame met die ander inligting wat in gemelde artikel 3 van die verordening uiteengesit word;
 - (b) die omvang van betrokkenheid van voorheen benadeelde gemeenskappe, klein sake, werkskepping en bemagtiging by enige voorstel in ag geneem word;
 - (c) dat enige voorstel op die volgende basis beoordeel word-
 - (i) voldoening aan die beginsels van hierdie verordening;
 - (ii) die ontwerpbydrae;
 - (iii) die beste gemeenskapsvoordeel wat dit bied;
 - (iv) die kreatiwiteit en openbare veiligheid; en
 - (v) die permanensie van die bydrae tot die gemeenskapsdoelwit of behoefte in teenstelling met die grootste reklame geleentheid of finansiële voordeel.
 - (d) indien daar voorgestel word dat die genoemde teken op munisipale grond opgerig moet word;
 - (i) moet die munisipaliteit die voorstel oorweeg;
 - (ii) behou die munisipaliteit as grondeienaar die reg om nie met enige voorstel voor die finale goedkeuring daarvan voort te gaan nie;
 - (iii) indien dit aanvaar is, moet 'n skriftelike ooreenkoms tussen die munisipaliteit, die persoon wat vir die oprigting van die teken verantwoordelik is en die nie-winsgewende liggaam aangegaan word;
 - (e) Daarbenewens is die volgende voorwaardes van toepassing-
 - (i) tekens met 'n politieke inhoud sal die toegelaat word nie;
 - (ii) die maksimum grootte van enige sodanige teken is 6m x 3m, met dien verstande dat waar 'n V-vormige teken voorgestel word sy maksimum grootte nie twee panele van 6m x 3m elk oorskry nie;
 - (iii) aansoeke vir die oprigting van aanplakborde ingevolge hierdie item moet aan die vereistes soos uiteengesit in Bylae 2 voldoen;
 - (iv) geen teken wat ingevolge hierdie item opgerig word mag binne 5 meter van 'n eiendom se grenslyne geleë wees nie;
 - (v) die naam van die nie-winsgewende liggaam moet op die teken met 'n maksimum letterhoogte van 300mm vertoon word;
 - (vi) al die partye wat deur die oprigting of vertoning van sodanige teken geraak word, moet geleentheid gegee word om insette te lewer;

- (vii) die munisipaliteit kan vereis dat 'n omgewingsimpakbeoordeling of verkeers impak- of erfenisimpakbeoordeling ooreenkomstig sy riglyne daaroor, ingedien moet word; en
- (viii) nie meer as twee afsonderlike tekens van 6m x 3m elk sal toegelaat word nie, of anders, een V-vormige teken met 'n maksimum grootte van twee panele van 6m x 3m elk op enige spesifieke eiendom. Daarbenewens sal slegs een teken per straat voorkant toegelaat word.

